

MINORITĂȚI - IV -

iul.1934 - 1935 -

MINORITĂȚI - IV -	1
iul.1934 - 1935 -	1
-----	5
Guvern Tătărăscu .Legislatura PNL. Sesiunea extraordinară. 14 iun.'34.....	5
- continuare -	5
-----	5
1.) Romulus Seișanu ("Universul" , Liga antirevizioistă) Interpelare , 3 iul.'34.....	5
2.) Dizolvarea organizațiilor hitleriste din Ardeal , 7, 12 iul. '34.....	6
a) <i>Jurnalul</i> Consiliului de miniștri / 7 iul.'34.....	6
b) Referatul ministrului de Interne, I.Inculeț / 7 iul.'34.....	7
3.) Victor Iamandi, (subsecretar de stat , Interne) , interview , Slănic, 24 iul.'34.....	7
▣ Pasivitatea , nealitatea minorităților	7
▣ Sașii.....	8
▣ Dizolvarea org.hitleriste.....	8
▣ Politica minoritarilor.....	8
▣ Evreii în viața politică.....	9
▣ Minoritari în posturi importante.....	9
4.) Congresul al X -lea al Minorităților , Berna, 4 - 5 sept.'34.....	10
5.) Gh.Brătianu, ședința CC al PNL-g , București, 5 oct.'34.....	10
▣ Programul național al PNL-g.....	10
6.) Th.Avram , " <i>Transilvânismul</i> " / români, unguri , sași / 1934 - 1935.....	10
▣ " Transilvanismul".....	10
▣ Polemicile româno-maghiaro -germane.....	10
-----	12
Guvern Tătărăscu .Legislatura PNL. Sesiunea a II-a ordinară. 15.nov.'34 - 20 apr.'34.....	13
-----	13
7.) Al.Vaida -Voevod (PNT) , cuvântare comemorativă . Oradea, 1 dec.'34.....	13
▣ Respectul minorităților.....	13
8.) Ion Popa (Uniunea Agrară-Argetoianu) , discurs comemorativ, 1 dec.'34.....	13
9.) Isăcescu / 10 dec.'34.....	13
▣ Constanța ;.....	13
▣ Nevoi locale.....	14
10.) Atentatul de la Marsilia în discuția Societății Națiunilor, Geneva, 7 -10 dec.'34.....	14
11.) Iosif Willer (PNM) , discurs la Mesaj, 11 dec.'34.....	14
▣ Partidele și problema minorităților.....	15
▣ Soarta maghiarimii.....	15
▣ Situația internațională.....	15
▣ Maghiarii - ostacii de război ?!.....	15
▣ Doleanțele maghiarilor.....	15
▣ Situația maghiarimii.....	16
▣ Răspunderea maghiarilor.....	16
▣ Propunere : colaborare !.....	16
▣ Guvernele și problema minorităților.....	16
▣ Partidul Maghiar : lege pentru minoritari !.....	17
12.) CCGiurescu (PNL-g) , discurs la Mesaj, 12 dec.'34.....	18
▣ Ideea națională în Programul PNL-1.....	19
▣ Ideea națională.....	19
▣ Spirit de toleranță.....	19
▣ Stat național unitar.....	19

▣ Stat național unitar.....	20
▣ Unificarea administrativă.....	20
▣ Realitatea demografică.....	20
▣ Politica demografică :.....	21
▣ Colonizarea românească !.....	21
▣ Realitatea demografică a orașelor.....	21
▣ Politica demografică orășenească.....	22
▣ Dobrogea, Cadrilaterul.....	23
▣ Români peste hotare	23
▣ Primatul ideii naționale.....	24
▣ Burghezie românească !.....	24
▣ Naționalism economic.....	24
▣ Legea protecției muncii naționale.....	24
13.) Elemer Gyarfas (PM) , discurs la mesaj ,Senat, 13 dec.'34.....	25
14.) N.S.Ionescu (PNL) discurs la mesaj / problema minorităților / , 16 dec.'34.....	25
▣ Problema minoritară.....	26
▣ Replică lui Roth și Willer.....	26
▣ Partid minoritar ?.....	27
▣ Minoritari în guvern ?.....	28
▣ Minoritari = cetățeni privilegiați.....	28
15.) Vict.Iamandi (PNL, subsecretar de Stat) , discurs final la Mesaj, 17 dec.'34.....	28
▣ Naționalism.....	28
▣ Naționalism exclusivist.....	28
16) Al.Lapedatu (ministru, guvern) discurs final la Mesaj, Senat , 17 dec.'34.....	31
▣ PNL și minoritățile.....	31
▣ Partidul Maghiar.....	31
17.) Reacții la afirmațiile lu-i Iamandi privind minoritățile , 18-22 dec.'34.....	32
▣ <i>Lupta</i> : Iamandi a răspuns la Cameră , în numele guvernului , la Mesaj.....	32
▣ <i>Magyársag</i> , Budapesta, 19 dec. (cf. Universul , 22 dec.) : Partidul Maghiar din România a prezentat atât în Cameră cât și în Senat , o propunere ca să se delege o Comisie interparlamentară pentru regularea situației minorităților.....	33
▣ " <i>Universul</i> " (Liga antirevizionistă, Stelian Popescu).....	33
▣ " <i>Argus</i> " (Gr.Gafencu) :.....	33
▣ " <i>Dreptatea</i> " (PNȚ -I.Mihalache) :.....	34
▣ " <i>Îndreptarea</i> " (PP-Averescu) :.....	34
▣ " <i>Ordinea</i> " (PNL-George Brătianu ?) : " Un membru al guvernului , în numele acestuia ,	34
▣ " <i>Epoca</i> " (P.Conservator-Gr.Filipescu) :.....	35
▣ " <i>Dimineața</i> " (cf. " Universul ").....	35
18.) Victor Iamandi , "Lămuririle și precizările ministrului Victor Iamandi ".....	35
▣ Campania de calomnii și atacuri.....	35
▣ Partidele românești și minoritarii.....	36
▣ Facsimil trucat , fals grosolan.....	37
19) Adunare națională: a XVI aniversare a Unirii ; conferință ministerială , Cluj, 27 dec.'34. 37	
a) Al Lapedatu / 27 dec.'34.....	38
PNL și Ardealul.....	38
c) Ion Nistor / 27 dec.'34.....	38
Conștiința unității naționale	38
▣ Clasă mijlocie românească !.....	38
▣ Burghezie orășenească românească !.....	39
▣ Educația profesională a clasei mijlocii.....	39
▣ Ridicarea intelectuală a clasei mijlocii.....	40
▣ "Românizarea " orașelor, a clasei mijlocii.....	40
GhTătărăscu / 27 dec.'34.....	40
▣ Răspuns revizionismului.....	40

▣ Provinciile alipite : Repararea nedreptăților !.....	41
▣ Orașele ardelenesti.....	41
▣ Minoritățile.....	41
20.) Victor Iamandi , precizări la discursul de la Mesaj (17 dec.'34) , 22 ian.'35.....	42
▣ Orașele din provinciile alipite	42
▣ Cultul pentru Ardeal.....	42
▣ Minoritarii din România.....	43
▣ " Continuitatea " etnică.....	43
▣ Tendințele centrifugale ale conducătorilor minoritari.....	43
▣ Colaborarea cu partidele minoritare.....	44
▣ Afirmarea ca națiune suverană.....	44
▣ Episoade din lupta națională.....	44
▣ Continuitate de opinii.....	44
▣ Discursul din 17 decembrie 1934	46
Al. Popescu Necșești / 22 ian.'35.....	47
▣ Replică la discursul lui Iamandi.....	47
▣ Psihoză naționalistă ?!.....	47
▣ Acțiunea antirevizionistă a " Universului".....	47
▣ Minoritățile.....	48
CCGiurescu / replică la Victor Iamandi / 22 ian.'35.....	48
▣ Răspunderea lui Iamandi.....	48
▣ Răspunderea guvernului.....	48
▣ Naționalizarea orașelor	49
▣ Continuitate istorică la minorități ?!.....	49
▣ Singura continuitate istorică : cea românească.....	49
▣ Reacțiile Budapestei.....	51
21.) Iosif Sandor (P.M.), reclamă comportarea prefectului din jud.Trei Scaune față de maghiari	52
.....	52
22.) N.Porsena , <i>Numerus clausus</i> , 8 mart.'35.....	52
.....	54
Vacanța parlamentară.....	54
.....	54
23.) Manifest PCR , / la aniversarea Restaurației lui Carol II / iunie '35.....	54
24.) Congresul VII al Kominternului, Moscova, 25 iul.- 20 aug.'35.....	54
25.) Repatrierea turcilor din Dobrogea , 14 aug - 23 sept.' 1935.....	55
▣ Jurnalul Consiliul de miniștri , nr. 1600 , 14 aug.'35 (f. 25).....	55
▣ Ministerul Afacerilor Străine ,Referat , 13 sept.1935 (f. 11-15).....	55
▣ Ministerul Af. Străine către Min.de Finanțe , 24 sept.'35 (f. 2-3).....	55
26.) CC al PCR către CC Ex al PSD / Frontul Popular Antifascist / 1 nov.'35.....	56
CC al PCR / 1 nov.'35.....	56
▣ Situația internațională.....	56
▣ Politica externă a României.....	57
▣ Fascizarea României.....	57
▣ Unitate proletară !.....	57
▣ Front popular antifascist !.....	57
.....	57
Guvern Tătărăscu .Legislatura PNL. Sesiunea a III-a ordinară , 14 nov.'35 - apr.'36.....	57
.....	57
27.) Gh.A.Cuza , anunțarea creerii Partidului Național Creștin , 29 nov.'35.....	57
▣ Programul Partidului Național Creștin.....	58
▣ Principii legislative înscrise în Constituție.....	58
▣ Vrem reintegrarea în patria de origine a tuturor străinilor introduși în țară	59
28) Octavian Goga , Bloc Național Parlamentar : PNC + Fr.Românesc , 29 nov.'35.....	59
29.) Romulus Seișanu (" Universul " , "Liga antireviz ") , discurs la Mesaj, 29 nov.'35.....	60
▣ Românii din Bulgaria.....	60
▣ Românii din Ungaria.....	61

30.) Boris Ștefanov, Instrucțiuni către ... (" Dragul meu" , nr.1.) , 2 dec.'35.....	61
▣ Frontul Patriotic Antifascist.....	62
▣ Naționalitățile asuprite.....	62
31) Fr.Krauter (PG, Timișoara) , discurs la mesaj, 2 dec.'35.....	63
▣ Persecutarea funcționarilor minoritari.....	63
▣ Exigențele militare și minoritarii.....	64
32.) Gh.Bethlen (P.M) , <i>Declarație</i> la Mesaj, 3 dec.'35.....	65
▣ Colaborare, lealitate	65
▣ Nedreptățile și abuzurile față de minoritari.....	65
▣ Brutalitățile jandarmilor, a percepților	66
▣ Concluzii.....	67
33.) Nicolae Titulescu (ministr. Afacerilor Străine) , Replică la Gh.Bethlen , 3 dec.'35.....	67
▣ Dezideratul ungarilor : Ungaria milenară !.....	68
▣ Tratatul pentru minorități : pretext pentru revizuire !.....	68
▣ România - egalitate pentru minorități.....	68
▣ România = nu revizuire !.....	68
34.) Iosif Willer (P.Maghiar) , Replică la replica lui Titulescu, 3 dec.'35.....	69
▣ Titulescu - nu ne cunoaște !.....	69
Willer - Goga / 3 dec.'35.....	69
▣ Aroganța maghiară.....	69
▣ Duplicitatea maghiară.....	69
Willer / 3 dec.'35.....	70
▣ Între Geneva și Parlament.....	70
▣ Replică lui Titulescu.....	70
▣ Abuzuri administrative cu minoritarii.....	71
▣ Românii : exemple de toleranță.....	71
Willer - Titulescu 3 dec.'35.....	71
▣ Avertisment.....	71
▣ Punere la punct.....	71
35.) Front popular democratic, Acordul de la Țebea , 6 dec.'35.....	72
36.) Octavian Goga (PNC) , discurs la Mesaj (I, II) , joi 5 dec.'35 ; luni, 9 dec.'35.....	73
▣ Autoprezentare : lupta sa pentru ideea națională ;.....	73
▣ Străinii - marele discurs din martie '34 (PNA).....	73
▣ Starea sufletească a românilor.....	74
▣ Primatul românesc !.....	74
▣ Revirimentul ideii naționale.....	74
▣ Perioadă " revoluționară ".....	74
▣ Geneza PNC : naționalismul integral.....	75
▣ ACCuza : doctrină, românism , apostolat	75
▣ Geneza Blocului Parlamentar Național.....	76
▣ Al.Vaida -Voevod	76
▣ Adeziunea frenetică la PNC.....	76
▣ Presa " democratică".....	77
▣ Înstrăinată, negustorească, mincinoasă,.....	77
▣ Mișcarea nazistă.....	79
▣ Mișcarea național-creștină românească.....	79
▣ Deosebiri și asemănări.....	79
▣ Calomniile de presă	79
▣ Concluzii privind PNT.....	80
▣ Avertisment : naționalism totalitar.....	80
▣ Procesele de elaborare politică.....	80
▣ Valurile de popularitate.....	80
▣ Naționalismul - creștin = conștiință militantă.....	81
▣ Stare quasi - revoluționară.....	81
▣ Canalizare pașnică	81
▣ Guvernarea României !.....	81

37.) P.C.Andrei (PNT) , discurs la mesaj,/ replică lui Goga / 10 dec.'35.....	82
▫ Stat național-creștin ?!.....	83
▫ Naționalismul PNT.....	83
▫ Problema evreească.....	83
▫ Portretul moral-plitic al lui Goga.....	83
38.) ACCuza (PNC) , discurs la mesaj ,12 dec.'35.....	84
▫ Răzbunare și victorie.....	85
▫ Triumful ideii naționale.....	85
▫ Rezolvarea problemei jidovești în Germania	85
▫ Doctrina PNC : naționalitatea	86
▫ Jidanii = națiune parazitara.....	86
▫ Soluția problemei jidănești.....	87
39.) H.Otto Roth (PNG) , discurs la Mesaj, 12 dec.'35.....	88
▫ Dezbaterile la Mesaj.....	88
▫ Descreșterea parlamentarismului.....	88
▫ Naționalismul european	88
▫ Naționalismul fascist (imperialist).....	88
▫ Naționalismul umanist	88
▫ " Numerus Valahicus ".....	89
▫ Germanii din România.....	89
▫ Guvernul Tătărescu - minoritatea germană.....	90
▫ Consecințele aplicării legislației de protejare națională.....	90
▫ Situația și doleanțele germanilor	91
▫ Poporul german - concluzie	91
40.) Vladimir Zaloziecky (P.U) , Declarație la Mesaj : ucrainenii , 12 dec.'35.....	91
▫ Declarație în numele Partidului Ucrainean.....	92

Guvern Tătărescu .Legislatura PNL. Sesiunea extraordinară. 14 iun'34

- continuare -

1.) Romulus Seișanu ("Universul" , Liga antirevizioistă) Interpelare , 3 iul.'34

//Propaganda revizionistă împotriva **Tratatului de la Trianon**, dusă de guv.maghiar //
(DAD, MO 13, 3 iul.'34 , pag. . 977)

"Am onoarea să adresez următoarea **interpelare**
d-lor **miniștri ai Afacerilor Străine**[Titulescu] și de Interne [Inculeț]
,ca membru al **Ligii Antirevizioniste din România** , de sub președinția d-lui **Stelian Popescu**,
și în numele tuturor **membrilor fondatori și activi** ai acestei Ligi,
asupra **propagandei primejdioase** pentru pacea europeană și interesele superioare ale României
, pe care **o susține și patronează guvernul ungar** împotriva
Tratatului de la Trianon , atât în interior cât și în exterior.

" În interior, **guvernul prezidat de dl Go"mbo"s** , întreține prin toate mijloacele de care dispune
-prin școală, biserică, armată, publicațiuni diverse, asociațiuni militare , patriotice și
Liga revizionistă - **spiritul războinic în populație**, considerând **Tratatutul de la Trianon**
inaplicabil și violabil, iar **teritoriile ce aparțin de fapt și de drept României , Cehoslovaciei**
și Iugoslaviei , ca esențial maghiare , ce **urmează să fie cucerite prin forța armelor**
sau printr-o revizuire impusă prin Liga Națiunilor .

Guvernul maghiar este **direct răspunzător** de această **acțiune politică** îndreptată împotriva **tratatelor de pace** și a actualului **statut teritorial al Europei Centrale**.

" În această privință, **Liga antirevizionistă** dispune de un **material documentar considerabil**, pe care **îl va aduce la cunoștința opiniei publice românești și străine**.

" În toate **manualele didactice** aprobate de ministerul Instrucției publice din Budapesta , se consideră **Ardealul, Banatul, Crișana și Maramureșul** ca **teritorii ce fac parte din statul ungar**, dar care "**vremelnic sunt sub ocupația armatei române**."

" În toate **instituțiile și administrațiile de stat** , ca și în toate **primăriile și stațiunile de frontieră** , sunt puse în evidență **tăblițe cu harta Ungariei de azi, încadrată în negru**, și cu **harta Ungariei Mari**, în care se cuprindea și **Ardealul**.

Pe aceste tăblițe se citește "**Ministerul de Interne Regal Maghiar**".

" În **Budapesta**, ca un semn de protestare și provocare permanentă la adresa națiunilor vecine, este **coborât în semn de doliu drapelul Trianonului**.

" **Guvernul maghiar** întreține apoi , o **întinsă propagandă în străinătate** , a tât prin **agenții săi diplomatici** , cât și prin **numeroșii delegați ai Ligii revizioniste** , ai **Societății pentru politică externă** , ai asociației "**Turul**" , ai **Asociațiilor** secuilor din Transilvania , ai societăților "**Pro-Ungaria**" , "**Amicii Ungariei**" și altele.

" **Trebuie să recunoaștem** că **grație acestei imense propagande**, în statele din Europa , din America și din Asia , **ideea primejdioasă a revizuirii Tratatului de la Trianon** a câștigat numeroși **aderenți în lumea politică și literară intențională**.

Acum câteva luni , **126 de membri ai Camerei Comunelor din Londra** , au propus o **Moțiune** pentru **revizuirea Tratatului de la Trianon** .

Liga Antirevizionistă va invita pe toți acești domni parlamentari englezi în România , ca să-și dea seama de dreptatea cauzei noastre și să-și revizuiască opiniile lor, profund eronate , **asupra frontierelor din Europa Centrală,** care **sunt și vor rămâne intangibile** , ele fiind **expresiunea cea mai vie a dreptului națiunilor de a trăi în cadrul lor etnic și istoric**.

În consecință, întreb :

Ce măsuri a luat guvernul nostru , și în special Ministerul Afacerilor Străine, în vederea paralizării acestei propagande organizată de guvernul maghiar ?

Ce măsuri a luat Ministerul de Interne pentru zădărnicierea propagandei revizioniste în țară, întreținută prin **presa minoritară maghiară** , prin numeroase **publicații răspândite în Ardeal**, ca și prin **organizațiile camuflate socialiste internaționale** din zona frontierei de Vest, care sunt în **serviciul Ligii Revizioniste** din Budapesta și **întreținute cu fondurile guvernului maghiar ? "**

Pentru dezvoltarea acestei interpelări , va pune la dispoziția Camerei

întregul **material documentar al Ligii Antirevizioniste** , din care rezultă pericolul ce-l prezintă **politica revizionistă a guvernului maghiar** și imperioasa necesitate de a organiza **o puternică contra- propagandă în străinătate** .
(**aplauze la majoritatea PNL**)R.Seișanu / 3 iul.'34

2.)**Dizolvarea organizațiilor hitleriste din Ardeal , 7, 12 iul. '34**

("Adevărul" , an 48, 13, 14 iul .'34)

a) **Jurnalul** Consiliului de miniștri ;

b) **Referatul** ministrului de Interne . **Doc. integral - fișier Germani**

Adevărul / 12 iul.

După **Referatul** ministrului de Interne , **I.Inculeț,**

Consiliul de miniștri a decis **dizolvarea organizațiilor hitleriste din țară**, cu toate grupările afiliate lor.

Jurnalul Consiliului de miniștri a fost dat la **7 iul. a.c.** și s-a publicat în "**Monitorul Oficial**" din **11 iul.**

a)**Jurnalul Consiliului de miniștri / 7 iul.'34**

" Consiliul de miniștri , în ședința sa de la **7 iulie 1934,**

"Având în vedere referatul d-lui ministru de Interne cu nr. 7070 A , din 7 iul. 1934, din care rezultă că o grupare cu caracter politic intitulată " **Die Nazional- sozialisten Deutschen in Ruma"nien** " existentă astăzi sub denumirea de " **Nazionale Erneuerungs bewegung der Deutschen in Ruma"nien** " , acționează pentru realizarea scopurilor ce-și propune

prin mijloace interzise de legile în vigoare ;
"Având în vedere că această grupare funcționează pe baza unui **Statut** și a unor **Instructiuni** cu caracter secret, care cuprind dispozițiuni de coercițiuni contra celor care nu ar împărtăși ideologia și nu s-ar supune programului de acțiune ale acestei grupări, **ceea ce constituie un vădit atentat la libertatea de conștiință** consacrată de **Constituția țării** ;

" Având în vedere că în **exercițiul propagandei sale** , această grupare ca și diferitele formațiuni afiliate ei, **au dat loc** în mai multe părți ale țării la **manifestațiuni publice** , care , prin **caracterul lor provocant** au iscat **conflicte violente** , nu numai cu populația pașnică a țării, dar **și cu autoritățile constituite ale statului** ;

"Considerând că , **însăși conducerea acestei grupări**, recunoscând că modul ei de funcționare era în contradicție cu legile țării , **își luase anagajamentul de a se dizolva** de bunăvoie într-un anumit termen , **obligăție care a rămas însă neexecută** ;

"Considerând, pe de altă parte, că această grupare , prin **acțiunea ei contra legilor** și prin **caracterul violent al manifestărilor** ei de până azi, **primejdușete** nu numai **ordinea în stat** dar și continuarea **raporturilor** de pașnică și armonioasă conviețuire **înăuntrul populației românești a minorității germane** și, prin aceasta , **compromite însăși interesele permanente ale acestei minorități** ;

" Având în vedere și **dispozițiunile legii**

pentru reprimarea infracțiunilor contra liniștii publice din 22 martie 1933, și a **Legii pentru apărarea ordinei în stat** , din 6 aprilie 1934 ;

" Consiliul declară dizolvată gruparea " Nazionale Erneuerungs bewegung der Deutschen in Ruma"nien " , fostă " Die Nazional- sozialisten Deutschen in Ruma"nien " , dimpreună cu toate organizațiunile ei afiliate .

" **Autoriză pe d-nii miniștri de Interne și de Justiție** cu îndeplinirea dispozițiunilor prezentului **Jurnal**.

Gh.Tătăărăscu, Ion Inculeț, R.Franasovici, C.Xeni, Vict.Antonescu, dr.C.Angelescu, Ion Nistor, Al.Lapedatu, N.Teodorescu, VPSassu, Victor Slăvescu Nr. 1.225

b) **Referatul** ministrului de Interne, **I.Inculeț** / 7 iul.'34

3.) **Victor Iamandi**, (**subsecretar de stat , Interne**) , **interview** , **Slănic**, **24 iul.'34**

("Adevărul" , 27 iul.'34 + **foto Victor Iamandi**)

Slănic, 24 iul.'34

Prof. **I. Ko"nig- Roman** , colaborator al ziarului " **Czernowitzer Morgenblatt** " , a obținut un **interview** de la **Victor Iamandi** .

Victor Iamandi / 24 iul.'34

▣ **Pasivitatea , nelealitatea minorităților .**

-Koning : Ce părere aveți despre loialitatea populației minoritare ?

[**LD : scăldată și prudentă caracterizare. Trebuie citit dincolo de cuvinte.**

Și, mai ales, în funcție de conjuncturi . Cuvântul " expectativă" este cel mai potrivit]

" **Populațiunile minoritare** din România , afară de **unele excepțiuni** destul de însemnate de altfel, au avut de la Unire și până astăzi față de statul nostru, **o atitudine pasivă de expectativă**, desigur, explicabilă din punct de vedere psihologic,

deși , în genere , **n-au lipsit nici de la lealitatea** cuvenită ca cetățeni ai acestei țări.

"Unele minorități au însă și astăzi ochii atinți dincolo de frontiere ,

unde îi mână anumite porniri și speranțe încă prezente în conștiința lor .

" Dar credem că trecerea timpului și fixarea definitivă a așezămintelor noastre de stat , vor netezi toate asperitățile și vor face să se pătrundă și cei mai refractari că România reântregită de astăzi este o creațiune organică a cărei existență permanentă nu poate fi tulburată de pretențiuni pe care le respinge , deopotrivă, și de dezvoltarea istorică a poporului român și drepturile sale imprescriptibile la o viață comună și unitară. "

Victor Iamandi / 24 iul.'34

▣ Sașii

▣ Dizolvarea org.hitleriste

-Koning : Ultimele evenimente n-au modificat bunele raporturi între populația minoritară și majoritatea ? Mă refer la atitudinea sașilor ?

" Când mă întrebați dacă ultimele evenimente survenite n-au modificat raporturile dintre statul român și sași, desigur, vă referiți la recentul *Jurnal al Consiliului de miniștri* , prin care s-au dizolvat organizațiile național-socialiste (hitleriste) , ale acestei minorități etnice.

" Răspunsul nostru e clar și precis : a se vorbi despre o schimbare a raporturilor dintre statul român și minoritatea germană din România , care ar rezulta din actul dizolvării organizațiilor hitleriste - ar însemna că întreaga populațiunea săsească ar fi cuprinsă în batalioanele de asalt . Faptul aceasta nu este și nu poate fi adevărat , pentru că în organizațiile național -socialiste de sub conducerea lui Fabritius , nu era înglobată decât o parte puțin însemnată a populației săsești.

" În noiembrie 1933, când guvernul a făcut cunoscutul pact electoral cu sașii, conducerea Partidului Național German își luase ea însăși obligațiunea de a impune celor afiliați hitlerismului, dizolvarea,

recunoscând fățiș inutilitatea și primejdia unor astfel de organizațiuni , chiar pentru propriile interese ale minorității.

" Guvernul, procedând la dizolvare, pe bazele Legii de apărare a statului, în prevederile căreia acțiunea organizațiilor hitleriste săsești intră cu prisosință, n-a făcut decât să consacre , de drept și-n fapt , o hotărâre existentă anterior , menită ,pe de o parte, să apere ordinea publică, iar , pe de alta, să dea posibilitate Partidului Național German de a-și reface întreaga sa autoritate de reprezentant politic al acestei minorități.

" În România, nu se putea tolera existența unei grupări ale cărei inspirațiuni să vină de la Berlin și ale cărei scopuri și metode întrebuițate să ducă la periclitarea regimului nostru politic. "

Victor Iamandi / 24 iul.'34

▣ Politica minoritarilor.

[LD : răspunsul lui Iamandi a fost doar o declarație politică și un deziderat .

Între deziderat și realitate era o distanță considerabilă , din ce în ce mai deteriorată.

Cât privește minoritarii în partidele românești, mai ales în provinciile alipite, afirmația era hazardată. Cel mult ... unele "pacte electorale" , încercate de unele partide (PNȚ, PT-Lupu, PRȚ-Iunian ș.a.) datorate dorinței de a trece pragul electoral prevăzut de legea electorală. Sau unele minorități minuscule (turci, armeni ș.a.)]

-Koning: După opinia dvs ce politică trebuie să facă minoritățile ?

Trebuie să se încadreze în partidele românești ?

" Minoritățile de toate categoriile din moment ce se bucură de plenitudinea drepturilor cetățenești și din momentul în care sunt gata să înțeleagă că orice politică centrifugă și cu tendințe iredentiste este pentru totdeauna imposibilă și zadarnică în România -

trebuie să-și încadreze întreaga lor acțiune în cadrul larg al politicii noastre de stat .

" Numai pe această cale se va putea ajunge la acea **colaborare pozitivă** între toți cetățenii acestei țări și **se va înfăptui opera de consolidare** atât de necesară. **" Partidele politice românești** cuprind, în provinciile alipite, și astăzi, **elemente care aparțin minorităților** , iar **o înrolare însemnată și efectivă** a acestor categorii de cetățeni în cadrul lor , **ar fi privită cu interes și cu simpatie ."**
Victor Iamandi / 24 iul.'34

▣ Evreii în viața politică

-Konig : În 1928, PNT a încurajat formarea Partidului Evreesc în Ardeal , pentru a slăbi poziția Partidului Maghiar .

Nu credeți că evreii din provinciile alipite sunt nevoiți să aibă altă orientare politică decât evreii din regat ?

[LD : atenție ! Era 1934! Se deschidea tunci dilema evreimii din provinciile alipite , care a dus unde a dus . Deosebirea dintre concepția " asimiliționistă" și cea " sionistă" -din rândul comunității evreiești - a fost unul din factorii care au determinat **disensiunile dintre cele două curente**, cu **reflex corespunzător** în atitudinea **partidelor românești** față de ele . Numai astfel se explică atitudinea aparent paradoxală a (spre exemplu) **LANC -Cuza** , care avea , dacă nu simpatii, măcar oarecare toleranță interesată pentru sioniști . Cât privește atitudinea lui **Iamandi** față de evrei , o va plăti în 1940 !]

" În ceea ce privește pe evrei - am spus-o în nenumărate rânduri și-n Parlament și- n afară - noi nu-i putem considera o minoritate etnică.

Mai ales evreii din Vechiul Regat, nici formal , nu pot invoca , pentru ei , **această titlatură.** **" Că ei sunt cetățeni români de altă religie , e adevărat ,**

dar , din punct de vedere național și politic,

evreii nu pot avea alte țeluri decât acelea **pe care le are națiunea dominantă.**

" Socotim că, mai ales , după dobândirea drepturilor cetățenești , **trebuia să dispară** ca organizație specifică și **" Uniunea Evreilor Pământeni" ,** și orice altă formațiune similară.

" Crearea unui Partid național evreesc , a fost o mare greșeală , pentru că , prin acțiunea unei asemenea organizațiuni , pe lângă că **nu se aduce nici un serviciu nici coreligionarilor și nici țării**, dar, indirect, **se întrețin și se alimentează mișcările antisemite.**

" Evreii din provinciile alipite trebuie să facă politică de cetățeni români și, după cum **sub stăpânirea habsburgică** ei au putut fi **cei mai șovini maghiari**, sau **cei mai buni austrieci**,

tot astfel astăzi pot și trebuie să devină apărători hotărâți ai cauzei românești , de care sunt legați , de acum înainte, pentru totdeauna . "

Iamandi / 24 iul.'34

▣ Minoritari în posturi importante

-Konig : Nu credeți că membri marcanți ai unui partid politic, chiar dacă sunt minoritari, trebuie să aibă roluri corespunzătoare în conducerea partidului și al țării , ca în Franța, Anglia, America, etc ?

[LD : presupun că ziaristul Ko'nig era evreu ; în funcție de etnia lui, întrebările lui pot apărea într-o lumină sau alta : **provocare** sau **deziderat**.

La așa o întrebare , **răspunsul lui Iamandi a fost exemplar.]**

" Nimeni nu se opune ca acei dintre minoritari - oricare ar fi ei - să ajungă membri marcanți ai partidelor politice și să obțină roluri de căpetenie și-n conducerea partidelor și-n conducerea țării.

" Se cere însă **o singură și esențială condițiune** pe care **cetățenii de origine minoritară** trebuie **s-o îndeplinească pentru a urca până sus scara ierarhiei politice :**

Să se identifice întru totul **cu interesele țării** și să-și însușească **complet idealurile politice ale partidelor românești**, renunțând la orice particularism-

adică așa precum s-a întâmplat în Anglia, Franța, America, Italia , etc.

cu acei bărbați care , deși de altă religie și alt sânge ,

au ajuns să conducă cu strălucire destinele țărilor respective "

Victor Iamandi / 24 iul.'34

4.) **Congresul al X -lea al Minorităților , Berna, 4 - 5 sept.'34**

(Arhiva Istorică Centrală, fond Ministerul Propagandei, dosar 28 / Sudii și documente , f. 1-85)

Congresul s-a desfășurat între 4 - 5 septembrie , 1934 .

Obiectivul dezbaterii : propunerea poloneză privind Regimul universal alprotejării minoritarilor.

Au fost prezente **10 grupuri naționale** (33 de delegați) , în majoritate germani .

De la congres **au lipsit evreii** , care s-au retras de la **Congresul IX** (Berna , 1933) ,

deoarece **adunarea a refuzat să protesteze față de tratamentul evreilor din Germania .**

Din România au participat : Hotto Roth (germani) , **Elemer Jakabffy** (unguri) ,

Zaloziecky (ucraineni) . Discuții terne , fără ecou.

Roth și Jakabffy - au făcut declarații și expuneri principiale .

Congr.Minorităților

5.) **Gh.Brătianu, ședința CC al PNL-g , București, 5 oct.'34**

(" Dimineața" , 6 oct.'34)

Gh.Brătianu / 5 oct.'34

▫ **Programul național al PNL-g**

Acțiunea partidului său este , în primul rând, **națională .**

Aceasta nu înseamnă însă asuprirea graiului și credinței

altor neamuri conlocuitoare pe pământul României .

Dimpotrivă, trebuie să fim bucuroși să vedem pe toți cetățenii țării lucrând în deplină

armonie , în provinciile unite , cum muncesc la olaltă seminții diferite în vechea noastră

Dobroge , **unite de iubirea comună a patriei și a rodului pământului ei primitor.**

Dar nu putem lăsa ca , de peste hotare , străinii să lipsească pe muncitorii noștri

de câștigul firesc al străduinței lor , **să arunce în sărăcie și deznădejde tineretul** acestei țări,

căruia i se închide tot mai mult **putința de valorificare a capacității** și puterii sale de muncă .

" Apărând **drepturile imprescriptibile ale școlii și ale bisericii** ,

noi vom ști însă să impunem primatul naționalului în viața economică ,

în folosința tuturor **resurselor de bogăție** , a tuturor **rezervelor de energie** ale acestei țări.

Gh.Brătianu / 5 oct.'34

6.) **Th.Avram , " Transilvănistul " / români, unguri , sași / 1934 - 1935**

(BCS , Mss 17.665 , Th Avram)

[LD : Nu am deloc cunoștințe în domeniu ; am găsit acest impozant și voluminos mss.

la BCS - la care , se pare , că a lucrat **Th.Avram** - și mi s-au părut deosebit de interesante

curentele literare ardelenesti, polemicile dintre cele trei filoane ,

ca putând fi extinse asupra mentalităților contemporane .

Accesul la un atare izvor, presupunea cunoașterea celor trei limbi ... așa că mie îmi este interzis

Culeg, de aceea, puțin polen de la această albină de bibliotecă .

Ar face bine cineva dacă i-ar publica acest manuscris valoros .]

[LD : atenție la cratime ' "care înlocuiesc tremele de pe litere]

▫ " Transilvanismul"

▫ **Polemicile româno-maghiaro -germane**

Scriitorii români au avut diferite atitudini față de "**transilvănistul**"

-Nicoae Iorga /

Încă din **1922** și-a spus părerea despre "**sufletul ardelean**" (părere tradusă de Bitay Arpa'd în 1927 , în "*Pa'sztortu*"z ") După Iorga, **trecutul istoric** a produs la **ardeleni o comoară de amintiri , marcându-i** . Ardealul are și **un teritoriu geografic aparte** .
Însă **sufletul ardelean** , drag și necesar tuturor, **nu poate fi titlu și drept de izolare, ci un element moral , deschis pentru toate curentele epocii.**
Sufletul ardelean poate fi de folos pentru cultura neamului respectiv ,
dar poate și primi, din afara Ardealului , influențe puternice , necesare sufletului ardelean .
Forțe invizibile îl mână spre **noi sinteze de civilizație** care , firesc,
vor ajunge la marile corpuri naționale .
Germani, maghiari, români - un folos insetimabil pentru noile cuceriri ale civilizației .
Dar , pentru asta , **nimeni nu trebuie să tulbure pe nimeni**, pentru **dragostea de neamul său.**
-Budai Árpád, Albbrecht Ferenc / 1922
Comentnd interview-ul lui Iorga într-o ședințăa **Societății Literare Ardelene Maghiare** ,
a opinat că **Iorga exprimă un adevăr** , sprijinind (arheologic și istoric) ,
existența acestui **spirit ardelenesc** .

-Ion Chinezu / 1929

" Transilvânismul " s-a ridicat la suprafață , atunci **când Ardealul și-a întors fața spre București.** Nu vom stăruia asupra semnificației politice a acestor constatări, asupra rădăcinilor mai îndepărtateale Transilvânismului , asupra fantomei "statului tampon" ce se profilează câte o dată în dosul acestui cuvânt , ci , **limitând discuția la literatură**, vom căuta să vedem **dacă există în adevăr un transilvânism generator de artă**, un suflet **specific acestei regiuni** , o **gândire ardeleană** capabilă **să se cristalizeze într-o formă proprie** . Problema este de "**geografie literară**" .Un astfel de **transilvânism** există , la fel **cum se poate detecta un suflet moldovean, muntean, oltean ...**

- Grigore Popa /

("*Revista Fundațiilor Regale* " ,an I , nr. 6 , iun.'34)

Analizând problema **Ardealului românesc** , el a vorbit despre **trei generații :**

/ Generația "istorică" - gerontocrația - cu studii încheiate înainte , **inactuală și inadaptabilă**, necorespunzătoare noilor cerințe ;

/ Generația "drumul invers" (de 30-50 de ani) fără formă , fără misiune , " parazitară "

/ Generația "general-românească" , care **nu mai este pur -ardelenească** .

Generație cu studii începute după 1927 , care va avea să-și spună cuvântul mai târziu.

Ea caută îngemănarea **europenizării cu autohtonismul.**

Ei îi va reveni **misiunea creatoare și revoluționară**

-Grigore Popa /

("*Pagini literare* " , sept.1935)

Transilvânismul rezidă din suflet , spațiul fiind doar un fundal.

Imaginea spirituală a Ardealului este redată de **sufletul românesc** ,

sașii visând la patria străbună , iar **ungurii** după pustă.

Transilvânismul minoritarilor este de ordin politic .

-Szemlér Ferenc , Vita Zsigmond /

("*Erdélyi Helikon* " , an VIII, nov.1935 ; "*Pa'sztortu*"z " , an Xxi , 1935)

I-au reproșat lui Gr. Popa că nu cunoaște scrierile lui **Aron Tama'si , Tompa, Ko's Karoly**

și ale sasului **Meschendo'rfer** , accentuând că pentru acești scriitori ,

" transilvânismul " este iubirea de pământului natal, **înțelegere reciprocă , destin comun.**

-Gr.Popa /

("*Revista Fundațiilor Regale* " ,an II , nr. 9 , sept.'35)

Apreciază acțiunea **scriitorilor maghiari , traducători din I.română** , critici literari :

Imre Kadar - balade populare ; **Aprily, Berde, Franyo** - teatru și poezie de Eminescu, Arghezi, Blaga, Bacovia , Pillat .

-Teodor Murășanu /

("*Abecedar*" , 1933)

El considera că **nu exista un "transilvăneism"** la minoritari .

/ **Cel " săsesc "** , de dată recentă și artificial , a fost adus la suprafață de tulburările politice de după 1918.

/ **Cel "maghiar"** , este literar numai la suprafață, ideea de bază fiind politică , așa cum rezultă din art. lui **Albert Zathureczki** în " *Nouvelle Revue de Hongrie* "

/ **" Transilvăneism "** literar ardelenesc există **numai la români** .

El recomandă **gruparea scriitorilor români din Ardeal** , după modelul "**Helikon-ului** "

-Vita Zsigmond /

("Abecedar" , 1934)

Îi răspunde lui Murășanu , reproșându-i că judecă "**transilvăneismul maghiar**" după un articol publicat de un scriitor din Ungaria , străin de problemă.

Dacă se admite un "regionalism transilvan" la Slavici, Coșbuc, Goga, Agârbiceanu ...
de ce nu poate fi acceptat și pentru " maghiarii ardeleni " ?

-Revista " Familia " , seria a III-a , Oradea (ajutată bănește de primarul Tiberiu Moșoiu)
având dir.pe G.M.Samarineanu , ambii regăteni .

Revista a promovat raporturile româno -maghiare .

În sept. 1935, a lansat o **anchetă -chestionar** , adresată frunțașilor culturali români și maghiari. Au sosit 25 de răspunsuri (13 maghiari, 12 români) la cele 5 întrebări ale anchetei :

1.Credeți posibilă o colaborare culturală româno-maghiară ?

2. Dacă da, cum vedeți această colaborare ?

3. Cultura ambelor popoare poate forma pedestal suficient pentru ridicarea marelui monument al înțelegerii ?

4.Poate contracara scriitorul , cu scrisul său, acțiunea de desbinare pe care, conștient sau inconștient, o desfășoară politicienii ?

5 Ce credeți de curentul de apropiere pornit la Oradea de revista " Familia" ?

În răspunsuri se putea observa un paralelism :

/ **Camil Petrescu și Maria Berde** - caută amândoi bazele unei apropieri a elitei intelectuale , în formele primitive ale vieții populare ;

/ **Corneliu Moldovan și Miha'ly Babits** - luptă contra terorii minciunii pe plan internațional ;

/ **Romulus Dianu și Ta'bery** - opun șovinismului exagerat, o ironie cuminte ...

/ **Imre Kadar , Erno Ligeti** - admit o strânsă comunitate de soartă între popoarele dunărene ;

/ **Cezar Petrescu și Karoly Molter** - apreciază numai ceea ce e valoare omenească durabilă, în sufletul celor două popoare ;

/ **Lucian Blaga** (diplomat , trimis la din Viena) și **Sa'ndor Ma'rai** (trimis de intelectuali sol la Londra) -cei doi " drumeți" -trimit salutări foarte asemănătoare ;

Ancheta **purta pecetea anului 1935**, atât din p.d.v. român cât și maghiar, pe fundalul evenimentelor internaționale.

Puntea de trecere la care lucrau cei de la Oradea voia să lege două țarmuri :

pe unul se află **Budapesta** revizionistă ,

pe altul **Bucureștiul** și antirevizionismul erei Titulescu .

Când dl.Zilahy (la Oradea) opunea reînarmării , **armele spiritului ...**

pe orizont se arăta "**Programul de la Gyo'r**" al lui Ka'lma'n Dara'ny !

" În spatele cercului ziariștilor de la Oradea simțim

zvârcolirile Europei sfâșiate în tabere opuse și

marea himeră a colaborării româno -maghiare nu e altceva decât un sector

al universalei " Cooperation Intellectuelle " ce se infiripa sub egida Ligii Națiunilor .

Ancheta "**Familiei**" a avut un surprinzător ecou la revista bănățeană "**Fruncea**" (Timișoara)

Presa politică (română, maghiară) **nu a luat la cunoștință de inițiativa " Familiei "** ,

nici de gestul primarului Moșoiu , care a votat în Consiliul comunal din Oradea o sumă de 25.000 lei, pentru cea mai bună lucrare literară de apropiere între cele două nații .

Presa politică (română și maghiară) a exarcebat fricțiunile mărunte , pline de ură.

Relații româno-maghiare

7.)Al.Vaida -Voevod (PNT) , cuvântare comemorativă . Oradea, 1 dec.'34

("Adevărul " , 5 dec.'34)

[LD : Vaida evocă mai ales episoadele în care a avut un rol central.

Consfătuirea de la Oradea (12 oct) și declarația din parlamentul budapestan .]

La serbarea comemorativă a unirii, în sala Teatrului comunal, a reamintit, într-o documentată conferință , evenimentele din 1918. A descris clipele frământate din preajma unirii .[-----]

Vaida / 1 dec.'34

▫ Respectul minorităților

[LD : un Vaida generos, tolerant, fără accente naționaliste ... dimpotrivă.]

Face o mărturisire de credință : " **grandomania** de care au fost cuprinși conducătorii unguri a dus la distrugerea Ungariei. **Rămân valabile** , pentru orice popor, **cele 10 porunci** , **altfel te pedepsește Dumnezeu** până la cea de-a șaptea spiță .

În lume, oamenii nu se mai războiesc pentru credință.

Tot așa **ar trebui să nu se mai lupte pentru naționalitate.**

Nimeni nu a reușit să dea **definiția cuvântului naționalism , de bază etnică.**

În urma limbii și tradiției, fiecare se simte membru al colectivității ce-i zice națiune.

Fac această declarație , nu din dragoste față de minorități,

ci **din dragoste pentru neamul nostru.**

Faceți în așa fel ca **să se simtă bine la noi.**

Arătați-le că nu există națiune mai tolerantă decât națiunea românească.

Nu s-au simțit mai bine ungurii și nemții - de când sunt ei pe lume -

cum se simt în această țară românească.

Voi, tinerii, **faceți dovada că știți să fiți mai largi față de ei , decât am fost noi,** aceștia pleșuvi și cărunți, și **îndreptați greșelile pe care le-am săvârșit noi, bătrânii .**

Voi tineret, voi viitori conducători, voi viitoare mame, creșteți-vă în așa fel copiii , încât să **dați dragoste din dragoste, tolerantă pentru toleranță,**

iar acelora care vor avea îndrăzneala să se atingă de granițele noastre ,

să le faceți ce le-a făcut glorioasa armata română intrând în Budapesta și

punând acolo tricolorul românesc în vârful parlamentului maghiar . "

Al.Vaida Voevod 7 1 dec.'34

8.) Ion Popa (Uniunea Agrară-Argetoianu) , discurs comemorativ, 1 dec.'34

(" Universul" , 3 dec.'34)

[LD : în lipsa lui Argetoianu din parlament]

Omagiază ziua de 1 decembrie , ca o pagină glorioasă în istoria lumii.

" În această zi sfântă [-----]trebuie să dispară dintre noi orice neînțelegere , orice patimă, să uităm cu toții mizeria zilelor trecătoare [-----]

Respectăm libertatea altora **dintr-un sentiment de dreptate** ,

răsărit în sufletul nostru din sugrumarea libertăților.

Spre mulțumirea noastră, masele conștiente ale **poporului secuiesc,**

au înțeles aceasta . Dovada, **prezența în această incintă a deputaților aleși în secuime"**

I.Popa / 3 dec.'34

9.) Isăcescu / 10 dec.'34

▫ Constanța ;

▫ Nevoi locale

[Și din acest p.d.v., Isăcescu este un deputat exemplar .

Foarte rar , deputații introduceau în discursul la mesaj problemele locale .]

Constanța este amenințată și subminată de două pricole : economic -național și natural Străinii ...

Invazia străinilor cu pașaport care au ajuns la **2.855 capi de familie**, adică peste 4.889 .

Tolerați în mod abuziv și criminal, au determinat ca **întreg comerțul , meseriile și micile industrii, să fie acaparate de ei, în dauna elementului autohton.**

PȚ cere ridicarea imediată a drepturilor de ședere a acestor străini, și trimiterea lor oriunde vor pofti. (aplauze PȚ)

Senator musulman !

Se asociază deputatului Drăghici [PNL -Tulcea] în privința nedreptății făcute concetățenilor noștri de religie mahomedană.

Art. 72 din **Constituție** și art. 5 din **Legea electorală**, prevăd categoric ca , printre **membrii de drept la Senat** ,

trebuie să fie și reprezentantul religios al musulmanilor din regat .

" Pentru loialitatea, credința și devotamentul lor față de țara noastră,

cât și pentru respectul legii și al Constituției, **se impune intrarea în legalitate**, acordând **reprezentantului religios al musulmanilor , locul cuvenit în Senat "**

(aplauze la PȚ)

dr.M.Isăcescu / 10 dec.'34

10.) Atentatul de la Marsilia în discuția Societății Națiunilor, Geneva, 7 -10 dec.'34

Nicolae Titulescu - discurs . (BCS, Mss 16.668)

(" Universul " , 9, 10 dec.'34 ; " Facla" , 12 dec.'34)

[LD : un episod în care unitatea **Micii Înțelegeri** s-a manifestat exemplar.

Un episod în care încrederea în **Liga Națiunilor** încă nu fusese spulberată.

Un episod în care **Titulescu a strălucit**, din nou, la Geneva, ca purtător de cuvânt al **Micii Înțelegeri**, ca apărător al **intereselor românești**.

Bine-nțeles că acest lucru a avut **un puternic ecou în țară**]

Sublinierile, supratitlurile, colorările ,îmi aparțin.

Doc.integral-**fișier Politica externă**

/ **Memoriul iugoslav** - atentatul de la Marsilia și duplicitatea Ungariei /

/ leftici - p.d.v. Iugoslav / Eckart - p.d.v. maghiar / Titulescu - intervenție la Eckhardt /

/ Tewfic Rustu - p.d.v.Turcia / Eduard Beneș - p.d.v. Cehoslovacia /

/ **Titulescu - p.d.v. al Micii Înțelegeri- replică lui Erckhardt :**

- **Solidaritatea funcțională româno -iugoslavă : doliul Iugoslaiei = doliul României ;**

- **Solidaritatea tradițională româno -franceză : ce atinge Franța = atinge România ;**

- **Atmosfera moral-politică la Societatea Națiunilor ;**

- **Memoriul Iugoslav : Ungaria să colaboreze , să reprime pe vinovați ;**

- **România -Ungaria : Comit.de dezarmare morală, Geneva, 1932, 1933 ;**

- **Ungaria : calomnierea Micii Înțelegeri , calomnierea României ;**

- **Vechimea și tradițiile României - propaganda revizionistă maghiară ;**

- **Veleitățile revizionismului maghiar ; Pretinsa justiție maghiară /**

- **Legătura dintre revizionism și terorism ;**

- **Răspunsul României : spiritualizarea frontierelor ;**

- **Diferndul ungaro -iugoslav : satisfacție Iugoslaviei ! Cooperarea Ungariei !**

N.Titulescu / 30 dec.'34

11.) Iosif Willer (PNM) , discurs la Mesaj, 11 dec.'34

(DAD, MO 13, șed. din 11 dec.'34, p. 205-206)

[LD : în acele zile, la Societatea Națiunilor, se dezbătea **Memoriul iugoslav** privind

complicitatea Ungariei în atentatul de la Marsilia. **Nicolae Titulescu**, în numele Miciei Înțelegeri , ține un discurs virulent **contra revizionismului maghiar** , prilej cu care atinge și problema minorităților. Pe de altă parte , în luna decembrie se desfășuraseră ample acțiuni sub egida **Ligii Antirevizioniste** .

Mesajul și Răspunsul la Mesaj nu cuprindeau **nici un pasaj privind minoritățile** . În finalul discursului el propune concret : comisie parlamentară care să pregătească reglementarea problemei minoritare]

Iosif Willer / 11 dec.'34

▣ Partidele și problema minorităților

" D-le președinte, d-lor deputați, ani de ani , cu ocazia discuției la Mesaj, **reprezentanții tuturor partidelor** se perindă **la această tribună** , pentru a-și desvolta **concepția lor politică** .

Cu acest prilej, **majoritatea** folosește ocaziunea pentru a-și manifesta în mod solemn **credința ei în guvern, opoziția** , pentru a enumera **greșelile și omisiunile guvernării** , făcute de majoritate , pe care o găsește neapță de a conduce cârma țării.

" Chiar și **partidele popoarelor minoritare** au luat parte totdeauna la această discuție , **înșirând doleanțele și revendicările** cele mai arzătoare , redactate în forma unei declarații concise.

" D-lor, examinând în mod cumpătat **drumul bătut până acum** , atât de majoritate cât și de minorități,

trebuie recunoscut că aceasta nu ne-a adus la nici un rezultat .

Guvernul nu s-a întărit prin gloriificările partizanilor ,

dar nici nu s-a resimțit de atacurile elocvente ale adversarilor și nici declarațiunile noastre n-au schimbat întru nimic starea popoarelor minoritare .

Un singur glas nefavorabil în presă , **un singur atac** intolerant , **ne-a făcut mai multe pagube** , decât au putut folosi **protestele noastre** ;

și, deoarece atacurile devin tot mai dese, iar **atmosfera politică tot mai apăsătoare** , și **soarta minorităților devine din ce în ce mai deplorabilă "**

-**Leon Grigorescu** (PNL) : **Așa priviți dvs situația minorităților din Țara Românească ?**

-**Willer** : Dle deputat , vă rog să **așteptați cu răbdare** până la sfârșitul cuvântării mele, și pe urmă să faceți critica pe care o credeți de cuviință. "

Iosif Willer / 11 dec.'34

▣ Soarta maghiarimii

▣ Situația internațională

" Vorbind de **minoritatea maghiară**, tristul adevăr este că **viața noastră este determinată de împrejurări** asupra cărora tocmai **noi nu avem nici o influență**.

Fac aluzie , înainte de toate , la **politica externă** ale cărei **oscilații**, în primul rând , **le resimțim și chiar le suferim noi**.

Soarta maghiarimei din România a devenit o simplă anexă în fluctuațiile politicii externe, cu toate că fiecare politician român obiectiv trebuie să recunoască că

frunzașii populației maghiare de aici, nici o dată n-au ventilat iluzia unor eventualități , din contră, cu consecvență de fier ne menținem pe câmpul realităților și poporul însăși dă dovada de o mare sobrietate ."

Iosif Willer / 11 dec.'34

▣ Maghiarii - ostacii de război ?!

▣ Doleanțele maghiarilor

[LD : chiar așa ! Cât de dreaptă poate fi ținută balanța lucidității și adevărului, în problema **loialității minorităților** față de **țara-mumă** și față de **țara nouă?**

Cred că este un prag care nu se putea trece , și că **avea dreptate Titulescu** când vorbea de **spiritualitatea fruntarilor** . Dar despre asta, încă, nu putea fi vorba !]

" Dlor, trebuie să **recunosc** - și aici fac aluzie la frumoasa cuvântare a **ante vorbitorului** meu [**LD : Romulus Seișanu ?**] - că și o regulă a curtuoziei parlamentare , **mă obligă să fac reflexie** la cuvântarea aceasta , să spunem că **suntem foarte recunoscători** pentru inteligența și **frumoasele cuvinte** folosite de d-sa , găsite **pentru a caracteriza o dorită relație între poporul majoritar și minoritățile din această țară.**

" Trebuie să vă răspund, însă, d-lor deputați, că aceste cuvinte ar trebui realizate cu o reciprocă bunăvoință, căci, până acum, nu simțim nici căldură amicală, nici înțelegere, ci, câte o dată , dacă îmi permiteți această francheță, simțim , din contra, că sântem tratați ca niște ostatici într-un război care s-a terminat de mult , ori care nici nu a izbucnit încă și ferească Dumnezeu să izbucnească ! "

" Ni s-a pretins , în nenumărate rânduri, o **atitudine care întrece obligațiunea firească a fidelității și a lealității cetățenești.**

Se pretinde , se așteaptă de la noi , o **atitudine** , după care noi **am stigmatiza și am desaproba** , în mod brutal, **proprii noștri consângeni,** o **atitudine care ne-ar expune** , în primul rând, **desaprobării și desgustului** chiar al dvs, fără de a avea măcar un pic de speranță că, prin **primirea unui astfel de rol ,desonorant pentru noi,** ar avea cea mai mică **consecință reală** , cel mai mic **folos real** pentru popoarele minoritare .

" **Sunt departe de intenția de a vă înșira din nou , cum am făcut-o timp de 15 ani , doleanțele noastre , cerințele noastre** . Le cunoașteți dvs , tot așa de bine ca mine. " **losif Willer / 11 dec.'34**

▣ Situația maghiarimii

▣ Răspunderea maghiarilor

▣ Propunere : colaborare !

" Astăzi urmăresc un cu totul alt scop, urmăresc ca , prin cuvântarea mea, să **cunoașteți** foarte bine - dacă vreți să cunoașteți - **trista noastră stare materială** , să aflați că suntem aproape de tot **eliminați din funcțiile publice** , iar acum chiar **situația noastră materială** particulară , a devenit din **cele mai deplorabile.**

" Dar nici despre aceasta nu vreau să vorbesc astăzi , ci vreau să vă spun că noi **simțim o răspundere extrem de gravă.** Această răspundere ne face să constatăm că astăzi **nu mai putem fi mulțumiți cu o declarație sterilă** , fără vreun rezultat practic.

D-lor deputați, **trebuie să se întâmple ceva** , atât din partea dvs , cât și din partea noastră.

" Partidul Maghiar , după o chibzuire de mai multe săptămâni și după debateri îndelungate , m-a trimis pe mine la tribuna țării , nu numai ca să vă expun actuala situație , ci să vă fac o propunere spre a remedia această situație. -----

prin **calmarea spiritelor** și prin **ameliorarea situației materiale** a minorităților , **servim un interes primordial al statului și națiunii române ;**

că prin aceasta **apropiem țara de o epocă mai fericită : a păcii interne , a consolidării și a dezvoltării armonice "**

losif Willer / 11 dec.'34

▣ Guvernele și problema minorităților

[**LD : Din păcate , are perfectă dreptate . Atâta a fost amânată , tergiversată, sucită, colită, politizată, această reglementare , încât , a trebuit să treacă 20 de ani pentru ca ea să fie reglementată ! Și , tot din păcate , atunci era prea târziu ! Dar , dacă se ține seama de garanțiile constituționale, de respectarea drepturilor**

minorităților... Willer nu mai are dreptate și totul este un șantaj ...]

" **Marea însemnătate a problemei minoritare a fost recunoscută de toate partidele cărora le-a fost încredințată guvernarea Țării Românești.**

1923. Guvern Averescu - cu Goga

" Înainte de toate, **dl mareșal Averescu, cu d-l Octavian Goga** , au făcut **cu Partidul Maghiar** mult discutatul **Pact de la Ciucea**, din 1923 .

-NCPopescu : O greșeală !

1927. Guvern Brătianu - cu Tătărăscu

-Willer : O greșeală după concepția dvs, a PNL .

" **Partidul Național-Liberal** , venit din nou la cârmă în 1927,

fiind condus tot de aceleași sentimente și de același interes național român,

a compus o **Comisiune specială** pentru a studia problema minoritară și colaboratorul cel mai înșuflețit al acestei comisii este însuși actualul prim-ministru, **d-l Tătărăscu** .

1928. Guvern Maniu - cu Ghiță Pop

" Mai departe , **Partidul Național-Țărănesc** , având intenția de a crea legea minorităților , a trimis pe d-l **Ghiță Pop** în străinătate , într-o călătorie de studii ,

să întocmească un ante-proiect pentru legea minorităților.

1931. Guvern Iorga ...

" **DI profesor Iorga**, a accentuat întotdeauna importanța acestei probleme și , pentru **administrarea chestiunilor minoritare** , a luat **colaboratori dintre politicieni și specialiști minoritari.**

Instabilitate guvernamentală....

" Dacă aceste proiecte n-au avut rezultatul dorit , se explică în primul rând , prin **lipsa de continuitate în guvernarea țării** .

"**Guvernele se schimbă an de an** ; timp de 8 ani , de la 1926 încoace , am avut

6 alegeri generale, 10 prim-miniștri, iar schimbările survenite în jurul **diferitelor portofolii** , nici nu se poate ține evidența !

"Acești politicieni aveau **concepțiuni diametral opuse** și critica nemiloasă a activității lor, în loc de activitate , de multe ori era **inspirată de interese de partid.**

"Se creează prin acest sistem primejdios **o nesiguranță generală** ,

dar paguba cea mai mare o suportăm noi, minoritarii și instituțiile noastre .

"**Protestele pentru apărarea drepturilor noastre , sunt greșit interpretate** ,

chiar și **factorii guvernamentali** cu un orizont mai larg și intențiuni frumoase, **se simt intimidați prin intoleranța opiniei publice .**

Carteluri electorale...

" **Alte partide minoritare** [LD : germanii, ucrainenii , bulgari, polonezi, evrei ș.a.]

au încercat atenuarea situațiunii lor precare , prin **carteluri electorale.**

Nu ne vine să credem că au găsit prea mulțumitoare **rezultatele obținute** ,

ne mai vorbind de **animozitatea firească** provocată de **aceste colaborări electorale** ,

în sânul **alegătorilor opoziționiștilor români** . Dar promisiunile date atât de solemn, **nu erau luate în serios** nici de guvernele respective.

Amânare, amânare

Chiar dacă au intenționat soluționarea unor chestiuni ,

nici un guvern n-a avut timp suficient pentru o muncă mai serioasă ;

scutul timp ce le-a stat la dispoziție era **preocupat de interese de partid**,

momentan mai importante și , **când s-ar fi putut preocupa de noi**,

au trebuit să cedeze deja locul altora și zbuciumul nostru nenorocit a început din nou .

Așa se amână an de an punerea la zi a problemelor minoritare."

Iosif Willer / 11 dec.'34

▣ **Partidul Maghiar : lege pentru minoritari !**

[LD : trebuie să-i dau din nou dreptate .Dar este și vina lor .

Partidele minoritarilor , cu mici excepții, totdeauna s-au arătat preocupate numai de interesele lor specifice, fără a se manifesta preocupate de interesele generale ale țării]

" **Conducătorii diferitelor fracțiuni [partidele românești] sunt vizați și consultați** ,

chiar și în chestiuni mici de detaliu , **părerea fiecăruia este importantă ,**
însă partidele minoritare , care reprezintă masa de milioane , nici o dată ,
de nici un guvern , timp de 15 ani, nu au fost chemate la masa verde.
Trăim în stat , fără ca cineva să fie curios , oare cum trăim ?
Această neglijare jignitoare , ne dispensează de orice responsabilitate ,
dacă frazele de apropiere declamate de obicei, cu ocazia festivităților,
rămân foarte departe de trista realitate a vieții zilnice. "
" Schimbarea anuală a normelor de guvernare , întreruperile dese în funcționarea aparatului
de stat , reînnoirea neîncetată a plângerilor ei, **înărăutățirea stării poporului,**
ne-a luat speranța ca , pe lângă sistemul actual, să putem ajunge la o îndreptare .
" D-lor, **dacă în adevăr dorim să rezolvim această problemă,** spre mulțumirea tuturor ,
trebuie **să o scoatem din luptele mărunte ale vieții politice ,** din jocurile funeste ale târgușilor
electorale și **toate partidele guvernamentale trebuie să cadă de acord**
asupra principiilor unei politici minoritare umane și unitare ,
făgăduind că , o dată ajunși la cârmă, **vor respecta cu toții aceste principii .**
" Prin urmare , **în numele și din încredințarea Partidului Maghiar,**
am onoarea a vă propune să binevoiți a compune
o comisie de anchetă parlamentară cu concursul tuturor șefilor de partide.
Această comisie să asculte propunerile președinților partidelor minoritare ,
examinând **dacă** aceste propuneri concordă **cu interesele Statului sau ale națiunii române**
și să prezinte Parlamentului ori guvernului , **proiecte de legi** ori măsurile guvernamentale
pe care le va găsi nimerite , **pentru a putea asigura popoarelor minoritare**
o viață suportabilă și o conviețuire armonică cu poporul majoritar al acestei țări. [-----]
" **Statele pot încheia tratate internaționale** care , în aparență , le pun la adăpost în contra
atacurilor din afară, **totuși** suntem de părere că **este o adevărată sinucidere ,**
atât din partea poporului majoritar , cât și a minoritarilor,
dacă în locul unei împăcări sincere , vor continua cu atitudini dușmănoase ,
pentru că așa nu vom putea rezista în contra presiunii forțelor incomparabil mai tari.
" **În caz că** onorata Cameră ar fi dispusă **să primească propunerea noastră de importanță**
istorică , cu onoare vă rugăm să **binevoiți a o menține și în textul la Răspunsul la Mesaj .**"
Iosif Willer / 11 dec.'34

12.) CCGiurescu (PNL-g) , discurs la Mesaj, 12 dec.'34

Vict.Iamandi ,Eug.Titeanu , G.Hogea, Ionel Pop, - intervenții polemice
(DAD, MO 14, șed. din 12 dec.'34, p. 229- 242)

[LD : Activitatea guvernului în lumina "**ideii naționale**", a "**statului național unitar** " . Atacă
toate chestiunile prin prisma acestor concepte ,
dorind să demonstreze că **PNL 1 s-a îndepărtat de ele**
și că **PNL2 este adevăratul continuator.**

Demonstrarea se transformă într-o răfuială, condimentată cu bârfe , lovituri , reproșuri ,
din care nu avea de pierdut decât **sistemul democratic partidist .**

Sublinierile, supratitlurile, colorările , îmi aparțin]

Document integral- **fișier PNL-georgist**

/ Ideea națională , statul național unitar - în **programul de guvern al PNL 1 /**

/ Ideea națională - **spiritul de toleranță - limitele toleranței /**

/ Stat național unitar : **momentele, treptele, pilonii /**

/ **Unificarea administrativă** : legislația moștenită ; legislația PNL ; legislația PNTJ /

/ **Unificarea legislativă** : codurile /

/ **Realitatea demografică** : Bucovina; Moldova dintre Prut și Nistru ; Maramureș ;
ținutul secuiesc ; Dobrogea ; Cadrilaterul /

/ **Politica demografică** : colonizarea românească /

/ **Realitatea demografică a orașelor** : orașele străine /

/ **Politica demografică a orașelor** : colonizarea ! /

/ **Români peste hotare** : Macedonia, Albania, Grecia, Serbia /

/ Primatul ideii naționale : **burghezie românească !** /
/ Primatul ideii naționale : **protecția muncii românești !** /
/ **Politica de Stat național** a PNL : tradiție, continuitate, abandonare /
(polemică Giurescu -Iamandi)
/ **Complicitatea georgiștilor cu Garda de fier** (polemică Giurescu-Iamandi) /
/ **Dizolvarea Gărzii de Fier** (polemică Giurescu -Iamandi)
/ **PNL-1 PNL-2** : colaborări și compromisuri (polemică Giurescu -Iamandi)
/ **Naționalism ? Antisemitism ?** (polemică Giurescu -Titeanu -Iamandi)
/ Primatul ideii naționale : simțul patriotic ; **Arcul de Triumf** /
/ Statul național unitar - **istorie și perspective ; semnale de alarmă** /
/ Lipsa solidarității naționale ; **respingerea Răspunsului la Mesaj** /
Giurescu / 12 dec.'34 / retro' oct '33 /

▣ **Ideea națională în Programul PNL-1**

Discuția la Mesaj este prilejul cel mai nimerit de a cerceta politica generală a guvernului , realizările și planurile de viitor. El vrea să facă această **analiză în lumina " ideii naționale"** , a intereselor "**statului național unitar** " , deoarece el se găsește **înscris în Constituție**.

Discutând **Programul de guvernare** alcătuit în **adunările profesionale** , **ratificat de Comit.Executiv** al partidului , în oct.1933, un ministeriabil de azi [**Tătărascu ?**] sublinia **promovarea elementului românesc și repararea nedreptăților istorice** care i-au dăunat și l-au pus în stare de inferioritate;

Alt ministeriabil de azi, caracteriza regimul viitor ca un "**regim de naționalism creator** "

iar altul promitea că noi " **nu vom fi niciodată în deficit față de ideea națională** "

Proiectele anunțate de guvern , trebuiau să pornească **de la acest punct de vedere** .

Giurescu / 12 dec.'34

▣ **Ideea națională**

▣ **Spirit de toleranță**

Nu va aborda chestiunea în "spirit sectar de partid" , ci în **sprit " obiectiv "** ; Nu-l însuflețește "**ideea de șovinism**" , deoarece poporul român nu cunoaște o astfel de extremă , caracteristic pentru el fiind "**spiritul de toleranță** " , consacrat în maxima : **< lasă-l pe fiecare să trăiască în legea lui.>**

La noi nu s-au pomenit războaie religioase

care să provoace dușmănie între autohtoni și locuitorii de altă origine etnică , **dar sunt anumite limite** în viața națională **peste care nu se poate trece**.

Giurescu / 12 dec.'34

▣ **Stat național unitar**

" D-lor deputați, veți recunoaște că una dintre **problemele fundamentale** ale Statului românesc , **Stat național și unitar**, cum îi spune Constituția, este problema așa de des menționată ,

de atâtea ori citată și **pentru care , în realitate, se face foarte puțin** ,

a unificării Statului național. < Național unitar > i se spune în Constituție .

" Problema este de cea mai mare importanță , pentru că **statul nostru**

este **rezultatul unei închegări a 4 ținuturi** care au trăit vreme îndelungată

sub regimuri de drept diferite : **Vechiul Regat , Ardealul, Bucovina și**

Moldova dintre Prut și Nistru .

(Să-mi dați voie să o numesc așa , și nu **Basarabia**,

care este o denumire factice dată de ruși în interes propriu,

pentru a se ascunde un act de răpire)

" Din aceste 4 părți, **s-a închegat Statul românesc** care , în spiritul Constituției ,

este **național și unitar . "**

[-----]

Giurescu / 12 dec.'34

▣ Stat național unitar

▣ Unificarea administrativă

[LD : a fost atât de preocupat , pasionat și pregătit în această idee, încât o va pune în aplicare când va deveni ministru " rezident regal " sub regimul carlist.]

" Tocmai pentru că **Statul nostru s-a alcătuit din 4 fragmente**,

ce au trăit sub regimuri de drept diferite , **existau** , în momentul întregirii Statului nostru, **hotare artificiale , create de stăpâniri străine**, care nu aveau interese favorabile nouă, ci , bine-nțeles, urmăreau interesele lor proprii.

până la 1918. Legiurile străine...

În felul acesta **există Prutul ca hotar artificial** , pentru că vechea împărțire administrativă a Moldovei cuprindea ținuturi care treceau dincolo de Prut ;

județele Iași și Fălciu se știe că se întindeau și dincolo,

în Moldova dintre Prut și Nistru.

În Carpați, linia de hotar era de asemenea artificială , pentru că austriei ,

printr-un procedeu incalificabil, de înaintare a pajurilor imperiale,

printr-o hoție pur și simplu, **au împins hotarele Moldovei**, în veacul XVIII ,

înspre noi, **furându-ne un teritoriu care echivala cam cu două județe.**

" **Ce era mai firesc decât** , în momentul când s-a realizat Statul național unitar ,

să se facă să dispară asemenea hotare administrative artificiale ,

hotare create de stăpâniri străine , dușmane nouă ?

[-----]

Giurescu / 12 dec.'34

▣ Realitatea demografică

Există astăzi în Statul Român **o serie de probleme de caracter demografic**,

o serie de puncte nevralgice , puncte care se datoresc acțiunii de Stat a puterilor care constituiau , anterior, țările vecine nouă.

Printr-o politică de Stat, și nu printr-un proces normal , organic, de dezvoltare etnică,

avem astăzi unele probleme demografice în diferite părți ale teritoriului românesc.

Bucovina de nord

Bucovina de nord, care în sec. XVII și XVIII era un ținut românesc ,

a fost supusă unui proces de desnaționalizare , prin acțiunea persistent urmărită și conștientă ale Statului austriac. Pe locurile unde odinioară erau vechi sate românești ,

Statul austriac a favorizat imigrarea elementelor alogene ,

a elementului rutean și a elementului evreesc , alături de elementul german .

Astăzi Bucovina, țara cântată de poeți, este în jumătatea ei nordică, un tritoriu locuit,

în bună parte, de alte neamuri decât neamul românesc ,

și veți constata **sate cu nume** foarte frumoase , **specific românești** ,

în care nu mai auzi nici o vorbă românească.

Și ceea ce este mai grav, veți constat **sate , unde se mai vorbea românește**

până acum 30-40 de ani și chiar în momentul Unirii ,

și în care **astăzi moldovenii sunt înghițiți de acești minoritari."**

Maramureșul ...

Alt caz dureros : **Maramureșul** , țara voievozilor , a descălicătorilor de țară, a acelora care , în convorbirile lor, începeau prin cuvintele : < **cinstiți boieri și frați** >

Vă invit să vedeți astăzi ce au ajuns urmașii < **cinstiților boieri și frați** > din vremea strălucită a voievozilor , **care este raportul demografic** ,

în ce fel se prezintă situațiunea astăzi în Maramureș.

Ținutul secuiesc ...

Este adevărat că ținutul secuiesc este tot rezultatul unei politici de colonizare

de dată foarte veche , **săvârșită prin secolul XII** dar nu este mai puțin adevărat că ,

tot prin autoritatea de Stat , s-a instalat în plin teritoriu românesc **o populație alogenă.**

Ce trebuia să facă statul român ? Încă odată, țin să accentuez : **noi nu suntem șovini** .

Se știe cum au procedat turcii : < **poftiți afară !** > și au îmbarcat pe toți grecii

din Asia Mică , în număr de un million și jumătate - cea mai mare strămutare de populație pe care a cunoscut-o vreodată istoria , față de care năvălirile barbare sunt un fleac ,**au îmbarcat** , așa dar , **un milion și jumătate de greci și i-au trimis în Tracia și Macedonia.**

-Nichifor Robu (LANC) : Vedeți că se poate ? Ce bine ar fi **să ne facem și noi turci , pentru o lună de zile, măcar !**

4 milioane de minoritari...

-Giurescu : Problema, pentru noi, este mult mai complexă , pentru că în Statul român sun **4 milioane de minoritari .**

-Robu : **Va dura 3 luni, și atât ! (ilaritate)**

-CCGiurescu : **Sunt 4 milioane și dintre care unii, cum sunt secuii , eu, ca istoric, nu pot ca să tăgăduesc că stau pe pământul românesc de 700 de ani, ba poate și mai bine. Va să zică, o asemenea soluție , într-adevăr nu se poate concepe. "**

CCGiurescu / 12 dec.'34

▫ **Politica demografică :**

▫ **Colonizarea românească !**

Există, însă, **alte soluțiuni, care trebuie neapărat puse în practică.**

Statul român trebuie să aibă o politică demografică .

Statul român trebuie să urmărească accentuarea elementului românesc

pretutindeni, în regiunile unde este amenințat sub raport etnic.

fiind că prima avuție a Statului nostru rămâne populația .

În momentul **când ai pierdut stăpânirea sub raport etnic într-un ținut, ai pierdut ținutul.**

(**aplauze PNL-g și LANC**) Fiindcă **această populație străină pune mâna pe pământ și în momentul în care este și pământul în mâna străinilor - și acești străini au majoritatea sau unanimitatea chiar în anumite regiuni - poți să consideri periclitat viitorul Statului și poporului nostru în acea regiune , dacă statul nu vine cu măsuri hotărâte.**

Sigur, este o problemă delicată , complexă dar nu insolubilă.

Politica liberală ...

Dacă exista o asemenea politică în ultimii 7-8 ani -

pentru că **ea a existat în preocupările lui Ion Brătianu, între 1922-1926 -**

cu siguranță să situația ar fi fost astăzi altfel.

Statul românesc trebuia să aloce , anual, o sumă între 500 milioane - 1 miliard

- doar a dat 1.800.000.000 pentru șoselele suedeze! - avea această **obligație elementară ,**

pentru problema demografică, și să facă o operă de colonizare intensivă și extensivă

, în părțile amenințate ale teritoriului național. (Aplauze la PNL-g)

După **începuturile lui Ion Brătianu - care avea un plan , un sistem de cugetare națională ,**

un sistem din care decurgeau consecințe în diferite domenii ...

a urmat guvernarea național- țărănistă.

Guvernarea PNT ...

" Sunt obligat să spun , pe dvs **[PNT] nu v-a preocupat Statul național ci Statul electoral.**

Noțiunea de democrație , de vot, de electoralitate

v-a fost mai scumpă decât noțiunea națională.

Primatul l-a avut electoralul , nu naționalul .

PNT a oprit brusc procesul de colonizare cu elemente aromânești în Cadrilater ;

nu a descurajat sfidarea elementelor rutene din Bucovina ;

nu a avut grijă de compoziția națională a regiunilor de graniță ;

CCGiurescu / 12 dec.'34

▫ **Realitatea demografică a orașelor**

În statul modern, orașele sunt centrele motoare , centrele nervoase, care comandă viața unei națiuni.

Dacă satele sunt imensul rezervor de energie vitală , puterea de viață a națiunii,

impulsul , directivele , formele de organizare , acelea le dictează orașele , prin tot ce implică ele, prin **puterea bancară, prin presă, prin tot angrenajul de elemente , d e forțe, care fac din oraș citadela vieții contemporane.**

Sub acest raport, Statul românesc este în situația cea mai critică , **aș îndrăzni să spun în situația cea mai critică din statele europene.**

Statul românesc are orașele străine.

Cunoaște **obiecțiunea ministrului lamandi,** care a reproșat că se vine cu **statisticile unor anumite orașe, unor anumite regiuni,** nu cu media pe țară, atunci când s-a discutat **legea protecției muncii naționale.**

Să luăm , de ex., **Ardealul, Moldova dintre Prut și Nistru**

Hotin ...

În **orașul Hotin,** cetatea Sfântului Ștefan, care este situația demografică ?

Sub guvernarea liberală, **s-a încercat o împrăștiere a elementelor românești .**

A fost anulat de guvernarea național-țărănistă !

- **Nichifor Robu** : la Hotin, , de curând, s-a dat numele de Bilec - un jidan ! - pieții centrale din oraș !

- **Giurescu** : **dacă se cercetează populația Hotinului - nu funcționari , militari , alte funcții flotante , ci a băștinașilor, a proprietarilor de pământ și de case -** veți vedea că **în Hotin nu există decât un singur locuitor român ! (exclamații)**

A, sunt cetățeni români , dar nu există Români, aceasta este deosebirea.

Medias...

În **orașul Medias** , în 1918 erau **400 de locuitori maghiari.** Dup 16 ani de la Unire , **populația maghiară a atins cifra de 4.000 , adică de 10 ori mai mare .**

Timp de **3 secole - în sec. XVI** avea numai 82 maghiari ! - **ajunseseră la 400 ,** **iar acum a sporit de 10 ori !**

-**Ionel Pop (PNȚ)** : **Cred că faceți o greșeală!** Orașul este mic, cred că are cca 12 .000 locuitori .Cifra este exagerată . Cifra mi se pare curioasă .

Dacă s-a făcut vreo deplasare ... s-a făcut în detrimentul sașilor , care , în cele trei secole, **aveau anume privilegii , adevărate " ziduri chinezești" în jurul orașelor.** Nu cred că este exemplul cel mai potrivit ales De ce nu vă referiți la **Cluj sau Târgu Mureș ?**

Cluj...

" În Cluj, o spun cu toată mândria, elementul românesc câștigă teren, nu numai în ce privește **numărul populației ci și în ce privește punctul despre care spuneți dvs că este important, stăpânirea.**

Cartierele frumoase de vile care se ridică la Cluj, 90 % sunt românești.

Tg.Mureș

" De asemenea, în ce privește **orașul Târgu-Mureș,** știți ce era acolo.

Aveam 2 preoți , câțiva credincioși, 1 singur comerciant și câteva zeci de plugari. Ei bine, situația s-a schimbat cu totul.

Înainte vreme , în Târgu Mureș , nu auzeai vorbă românească , nu puteai vorbi într-o prăvălie în românește, fiindcă nu te înțelegeau.

S-au făcut progrese imense. "

CCGiurescu / 12 dec.'34

▣ **Politica demografică orașenească**

-**Ionel Pop** : " **E bine să nu exagerăm ; s-a făcut prea puțin , este adevărat ,** trebuia să se facă mai mult, **însă elementul românesc în Ardeal , și la orașe, și la sate, a știut să facă opera de naționalizare .**

Și dați-mi voie să vă spun că acum s-a tradus în fapt imaginea de pe o stampă veche , pe care am văzut-o o dată pe o stampă de **pe la 1700** : era o cetate văzută din afară ; **pe poarta cetății ieșea un nobil țănoș ,** călare pe un cal buiestraș , **și pe altă poartă , intra un țăran român și o femeie** cu desagă în spate și cu opinci în picioare . **A fost o imagine profetică.**

Lucrul acesta s-a întâmplat .Orașul Cluj se românizează, prea încet, poate, fiindcă el este lăsat în grija soartei. **Trebuie să avem preocuparea permanentă , care să fie a tuturor,**

de a accentua acest proces de românizare , dar nu trebuie să exagerăm , să spunem că regresăm sau stăm pe loc. "

-**CCGiurescu** : Nu am afirmat niciodată că regresăm sau stăm pe loc.

Dar acțiunea Statului ? Ce a făcut Statul în această privință ? (aplauze la PNL-g)

Colonizările rusești și ungurești ...

D-le Pop , Rusia a întreprins o operă de colonizare care a modificat esențial aspectul Moldovei dintre Prut și Nistru .În partea ei sudică , dvs știți că astăzi, în locul vechiului Bugaz , este un mozaic etnic, găsești toate națiunile acolo, și elvețieni și francezi găsești acolo , în sud.

Apoi statul unguresc, printr-o politică de colonizare , ne-a pus acel bloc de populație secuiască , în sec.XII , în inima poporului românesc.

Și ferească Dumnezeu să fi biruit în 1918 Puterile Centrale , eu cunosc politica sistematică care urmărea dislocarea populației românești din toate regiunile de graniță

- am acest document - spre a fi acolo colonizate elementele ungurești ,

dar s-a întâmplat ca împrejurările istorice să ne favorizeze ,

să fie astăzi acolo Statul românesc.

" Când toate acestea sunt adevărate , ei bine, eu cred că

se impune ca Statul acesta să aibă o politică hotărâtă sub raport demografic.

A lăsa mai departe ca raporturile dintre populații să varieze - așa cum se întâmplă -

după împrejurări locale, după puterea de expansiune , după tăria fiecăruia,

cred că este o greșeală pentru Statul nostru și aici, d-le ministru [lamandi] mă întorc

și vă spun : **aș fi dorit să văd în acest an de zile un semn al unei politici demografice ,**

duse de PNL, în diferite puncte, fie regiuni de graniță , fie orașe amenințate ale țării.

CCGiurescu / 12 dec.'34

▣ Dobrogea, Cadrilaterul...

-**CCGiurescu** : " Mă voi referi în special la un anumit ținut, la ținutul Dobrogei de astăzi, a Cadrilaterului, unde constat că s-a întrerupt o operă ce fusese preconizată și neglijată parțial de Ion Brătianu.

-**G.Hogea** (PNL -Caliacra) : Dle deputat , permiteți-mi o lămurire .

Poate că sunteți rău informat .De la venirea noastră la guvern - și eu reprezint,

alături de colegii mei,județul Caliacra - **am adus cel puțin 1.000 de familii ,**

respectiv 3-4.000 de suflete românești, în județul Caliacra ;

am definitivat cca 4-5.000 de suflete , care aveau situația nesigură acolo.

Toate aceste lucruri, le-am făcut acolo. **Le-am dat în această toamnă semințe,**

să-și poată însămânța lanurile lor. Le-am făcut **15 localuri de școală ,**

unde fiii coloniștilor vor putea duce mai departe **cultura românească.**

În afară de acești cetățeni români, sunt frați aromâni, care, din imposibilitate de drept, nu puteau stăpâni proprietățile rurale, de oarece nu aveau cetățenia română...

Giurescu / 12 dec.'34

▣ Români peste hotare ...

-**Giurescu** : Dle coleg, cunosc situația . Dvs vă referiți la elementul existent în Cadrilater.

Eu vă întreb, însă, **de ce nu se continuă procesul acesta de colonizare ?**

Nu am să fac injuria de a socoti cele afirmate de coleg că sunt neadevărate .

Dar l-aș întreba să ne spună **unde s-au adus cele 4.000 de elemente** din afara hotarelor ?

-**Hogea**: Cum , din afara hotarelor ?!

-**Giurescu** : Eu nu vorbesc de colonizarea din lăuntru hotarelor.

Eu întreb **de ce nu se continuă procesul de aducere a elementului macedonean ,**

care pierе în Macedonia , când la noi ar putea să fie plasat ?

-**Hogea** : Cum o să aduceți aceste elemente la Tg.Mureș și la Brașov ?

-**Giurescu** : Iată cum , d-le coleg, poate nu cunoști elemente de geografie și de istorie....

Există încă 400.000 de suflete aromânești în Macedonia, în Albania, în Grecia, care , cu siguranță matematică, vor dispăre , într-un timp mai mult sau mai puțin îndelungat .

Nu pot să precizez când se va termina acest proces de dispariție a elementului românesc.

Însă un lucru este cert : dacă cercetăm în lumina timpului, vom vedea că **acest element scade din zi în zi.**

Dacă noi nu aducem acest element aromânesc aici la noi, și nu colonizăm cu el, cum spuneți dvs Brașovul, Mediașul, Clujul, Oradea-Mare, Aradul, și toate orașele din Moldova, acest element va pieri.

-Hogea : Dar ei nu se vor duce acolo !

- **Giurescu : Aflați d-le coleg că multe din orașele ungurești și orașele austriace au fost colonizate , în veacurile al 18-lea și al 19-lea, cu coloniști aromâni , aduși din Turcia.**

Citează din enciclopedia maghiară , despre bancherul Sina și despre coloniile de aromâni din toată Ungaria. În 1782, împăratul a decorat pe Jefarovici , pentru marele merit de a fi adus 500 de familii macedonene - cu titlul de " grecești" - și le-a așezat în centrele ungurești , care nu aveau o burghezie din cauza stăpânirii turcești...Ar trebui să se gândească la Șaguna, la Gojdu, acel mare filantrop , de pe urma căruia statul român are astăzi o avere de câteva sute de milioane ...

Dacă v-ați fi referit la **tot acel element aromânesc din Serbia, care a creat o parte din burghezia sârbească**

- și nu o spun eu, o spune învățatul sârb Popovici , în lucrarea lui "**Despre tântari**" , în care arată că elementele burgheziei din Serbia, este în mare parte aromânesc - veți vedea **câtă dreptate am când spun , că se impune o politică de Stat , pentru a se coloniza cu aceste elemente întreprinzătoare , cu aceste elemente comerciale și industriale - având deci tocmai însușirea care ne lipsește nouă , în parte, din nefericire , acest spirit întreprinzător - pentru a coloniza , zic , târgurile și orașele în care noi suntem în minoritate "** (aplauze)

[-----]

Giurescu / 12 dec.'34

▣ **Primatul ideii naționale**

▣ **Burghezie românească !**

" Aceasta înseamnă politică de stat, conștientă, atunci când există în adevăr, primatul ideii naționale .Eu nu înțeleg ca formula aceasta , a ideii de Stat național, să fie vânturată numai ca o formulă patriotică, în împrejurări solemne . Eu înțeleg ca , din această idee , să decurgă consecințe de ordin practic, aplicate stăruitor, pe termen lung, indiferent de partidele care se perindă la cârma țării . (aplauze)

" Aceasta nu este o problemă național-liberală, sau național-țărănistă, sau o problemă a altor partide : este o problemă de securitate a elementului burghez român.

" Întreb : are cineva interes, în Statul național unitar,

să împiedice întărirea burgheziei românești ?

Pentru ce nu se lasă și nu se încurajează venirea elementelor aromânești ?

Pentru ce se pun piedici , chiar în cazuri strigătoare , când este o neapărată necesitate , pentru anumite persoane , de a veni în țară ?

" Eu nu înțeleg ce interes avem noi să nu creem o burghezie românească , cu aceste elemente care au dovedit ce pot în materie ecoomică și financiară.

Nu este o improvizație ! Aceste elemente sunt verificate timp de 200 de ani !

Are statul român motive să se dispenseze de ele ? S-o știm atunci ! S-o spună pe față !

CC Giurescu - Eug.Titeanu / 12 dec.'34

▣ **Naționalism economic.**

▣ **Legea protecției muncii naționale**

Trece la cheștiunea protecțiunii muncii naționale și este mulțumit că pe banca ministerială este ministrul Titeanu , raportorul acelei importante legi.

Citează masiv din **interpelarea lui Titeanu** adresată guvernului,
... **privind măsurile ce le va lua față de amenințarea de desnaționalizare a orașelor , ... privind protejarea muncii naționale , în special a elementului românesc...acțiunea legislativă preconizată... reșezarea acțiunii guvernului pe linia națională... ritmul firesc al concepțiilor liberale... care rămân , prioritar , naționale...**

Îl felicită pentru frumusețea acelor formule , care subliniau primatul ideii naționale .
Dar aceasta este teorie ! Legea a fost publicată în Monitorul Oficial din 16 iulie 1934. Au trecut 5 luni , și Regulamentul la lege nu este încă făcut !

Care este rațiunea pentru care, în calitate de o are în guvern, nu a stăruit pentru aplicarea legii ?

Cunoaște o anumită **campanie de presă străină , ca această lege să nu se aplice,** dar , oare , **guvernul lucrează după indicațiuni străine ?!**

-Eugen Titeanu (subsecretar de stat la Interne) :

Mulțumește lui Giurescu pentru citatele și aprecierile date ;
a ținut acea interpelare , conexată cu cea a lui Goga, iar după câteva luni, a devenit raportorul acelei legi. Camera a dezbătut-o , a votat-o ...

Regulamentul este gata, Regulamentul există. Dacă a ținut 5 luni elaborarea lui, este pentru că el **a fost dificil de realizat [explică dificultățile]**

Să nu se ignore faptul că 5 ani a fost o "eclipsă de guvernare " ;

De când PNL a venit la guvernare, a continuat politica lui Ionel Brătianu... CCGiurescu / 12 dec.'34

13.) **Elemer Gyarfas (PM) , discurs la mesaj ,Senat, 13 dec.'34**

(DS, MO 13, șed. din 13 dec.'34, p. 128 -129)

[**LD : prezintă aceleași deziderate ca și Iosif Willer la Cameră :**

despărțirea politicii minoritare de lupta partidelor politice ; comisie parlamentară ; rezolvarea problemelor maghiare , independent de situația internațională ; restabilirea armoniei și conviețuirii între poporul român și minorități .]

-Nu contesta faptul că **poporul maghiar** avea în **Parlament reprezentanții săi firești** , care puteau formula dorințele minorităților ;

-**Recunoștea** că , **juridic, statul român acordase cetățenilor minoritari aceleași drepturi și datorii , consfințite prin Constituție ;**

-**Regreta** că s-au făcut **anume legături** între **dezbaterile de la Geneva și cererile partidului maghiar din țară ;**

-**Roagă** să se ia în studiu cererea PM de a se face acea **Comisie parlamentară** de studiere a problemei minorităților.

" **Noi nu dorim să fim marfă de târguială** la unele negocieri internaționale , dar tot atât de puțin dorim **să purtăm răspunderile și consecințele actelor și faptelor altora ,**

decât aceluia pe care **minoritatea maghiară din România, ea însăși, i-a însărcinat să se pronunțe și să lucreze în numele ei**

și care **sunt în deplină cunoștință a răspunderii care apasă pe umerii lor** [-----]

Noi dorim, deci, să reglementăm aici, acasă, leal și definitiv situația, așezarea și raporturile noastre cu poporul românesc

și dorim, tot din toată inima, ca această problemă să fie scoasă , o dată pentru totdeauna , din șirul problemelor internaționale litigioase ,

ca să nu mai fie cauză de încordare , ci noi , populația maghiară din România , să fim mijlocul de apropiere între aceste două nobile popoare. "

Gyarfas / 13 dec.'34

14.) **N.S.Ionescu (PNL) discurs la mesaj / problema minorităților / , 16 dec.'34**

Iosif Willer (P.M) - intervenții polemice

(DAD, MO 18, șed. din 16 dec.'34, p. 364- 368)

[LD: nu știu cine era acest Ionescu , decât că era **avocat în Ardeal** și vechi parlamentar
Lucra la **Sighet** .Fusese cândva **prefect și a fost președ.** Comisiei interimare la **Tg.Mureș**
(până la alegeri) .Era deci dintre liberalii administrației românești, cunoscător al situației .
El dă o replică la propunerile **minorităților maghiară și germană**, de alcătuire a unei
Comisii parlamentare, care să statueze regimul minorităților.

Considerând-o **o schimbare de tactică** , datorată situației delicate în care se afla Ungaria ,
după discutarea **Memoriului iugoslav** (asasinatele de la Marsilia) , Ionescu dezavuiază
atitudinea minorităților de la noi, remarcând noutatea **solidarizării germano-maghiare**]

Doc. integral - **fișier PNL**

NS Ionescu / 16 dec.'34

▣ Problema minoritară

▣ Replică lui Roth și Willer

Se urcă cu jenă la tribună , deoarece dezbaterile trenează de 3 săptămâni, dar dorește să
sublinieze o chestiune care **a evoluat pozitiv**. Problema a fost pusă decisiv de către
reprezentanții minorităților , **Ludwig Roth** (germani) și **Iosif Willer** (unguri) .

" Cine s-a ocupat de chestiunea minoritară, de la 1918 până astăzi,
observă **o schimbare de metodă**.

La început, minoritățile aveau un **ton războinic**, nu stăteau de vorbă cu guvernele noastre ,
întrebuițau metoda care , după cum se vede astăzi, n-a dus la nici un scop,

a reclamațiilor la Liga Națiunilor, pentru toate lucrurile de nimic,
sau metoda **congreselor minoritare** , în care oameni ca **dl Brandsch** spuneau
că **nu dătesc declarațiuni de loialitate** față de Statul Român,
pentru ca **mai apoi să facă parte din guvernul Iorga** ;

de la aceste metode , **au ajuns la simple declarațiuni** , făcute la aceste dezbateri de către cei
doi reprezentanți , care , într-un chip **surprinzător, au absolut același conținut** .

Aceste declarațiuni, în **aparență împăciuitoare**, sunt, după părerea mea,
cu mult **mai periculoase** decât atitudinile războinice de care am avut parte până acum,
din partea minorităților, și, după cum voi avea onoarea să vă dovedesc pe scurt,
găsesc că **propunerea** care se face prin declarațiunile minorităților ,
este **inutilă , ilegală și periculoasă**. [-----]

Declarația lui Willer face **o vagă afirmație de loialitate** , vorbește de menținerea pe
terenul realităților , dând dovadă de **sobrietate** ...

-Willer : " Die deputat Ionescu, zeci de colegi s-au interesat dacă **declarația mea**
este influențată de rezultatele de la Geneva , și am avut plăcerea să le arăt
aprobarea președintelui nostru, contele Bethlen, datată 29 noiembrie, prin care aproba
discursul meu. Prin urmare am obținut această aprobare
într-un moment când **nu era vorba de Liga Națiunilor** . "

-Ionescu : Constată că la **câteva zile după Geneva**, s-a venit cu acea propunere ,
în aparență pașnică, în fond periculoasă , de **anchetă parlamentară** ,
care ar urma **să cerceteze** dacă statul român și-a făcut datoria față de minorități,
și să dea acea **"Magna Charta a Minorităților"** ,

cum spune Hans Otto Roth într-un articol di "Tageblatt" de la Sibiu -

-Willer : Regretă că , deși s-a străduit să învețe foarte bine românește ,nu a fost înțeles.
El ar fi dorit ca în acea Comisie să ia parte șefii de partide, " **ca să ne înțelegem cu toții**
în privința liniilor mari ale unei politici minoritare directe ...

-Ionescu : Când actualul prim- ministru [**Tătărescu**] era senator opoziționist , în 1926 -1927
[**guv.Averescu**] a spus : **chestiunea minoritară trebuie scoasă de la ordinea zilei** ,
ca o problemă de supralicitare a tuturor partidelor care se perindă la guvern și
ar trebui ca **în chestiunea minorităților , partidele românești să aibă o politică unitară**.
Ori este o mare deosebire între ce a spus dl Tătărescu și ceea ce spuneți dvs.

Nu ca partidele românești să aibă o poziție unitară , dar **că această poltică**

să ne-o indicați dvs. , astăzi, **dacă noi , ca stat , ne-am îndeplinit obligațiunile** care ne-au fost **impuse prin Tratatul minorităților !**

-Willer : Va să zică dvs **nu sunteți dispus să ne ascultați !**

-Ionescu : Plângerile minorităților se rezumă la următoarele :

starea materială tristă în care se află aceste minorități , când populația majoritară se zbate într-o stare materială mult mai tristă .(invocă discursul lui Crișan care a dovedit această realitate ; invocă faptul că minoritarii sunt ajutați de țările de origine) ;

că **minoritarii sunt eliminați din funcțiuni** (invocă faptul că , după 16 ani de la unire, acei funcționari nu știu românește ; H.Otto Roth se plânge că un diriginte de poștă , care este **într-un partid hitlerist , a fost înlocuit !** ;

că minoritarii se simt ostatici în țara românească ...

" Cine cunoaște **populația maghiară** din Ardeal , mai ales din **secuime**, știe că această populație este

foarte bucuroasă că se găsește în țara românească , că i s-a dat pământ, pentru că în Ungaria încă subzistă regimul latifundiar ." [-----]

NS Ionescu / 16 dec.'34

▣ **Partid minoritar ?**

" **Eu contest o valabilitate legală partidelor bazate pe naționalitate** , în Statul Român, cu care stăm de vorbă **de la putere la putere**, adică minoritatea maghiară pe de o parte, prin organe pe care nu le are în chip legal, să stea de vorbă cu Statul Român.

Eu contest o valabilitate legală partidelor bazate pe naționalitate .

Partidele bazate pe naționalitate n-au drepturi de a exista într-o țară , pentru că atunci înseamnă să constituie **un fel de popor aparte**.

Cu cine , prin urmare să stau de vorbă ? **Cu Partidul Maghiar sau cu Partidul German ,** cu **biserica reformată** sau cu **biserica luterană ?**

Ca ce ? **Ca personalitate juridică , care poate discuta cu Statul ?**

Prin urmare , iată că și din acest p.d.v. nu putem să admitem nici o discuțiune și nici instituirea unei comisii parlamentare .

Dar care sunt doleanțele dvs ? Sunt câteva .

-Willer : Dacă nu sunteți dispuși a ne asculta , de unde știți care sunt ?

Limba minoritară...

-Ionescu : Mai întâi este întrebunțarea **limbii minoritare** .Încetez să discut lucrul aceasta , dacă dvs nu **pretindeți să vorbiți limba minoritară în administrație , justiție , școală .**

-Willer : **Am învățat limba română în administrația maghiară , era datoria mea legală .**

-Ionescu : Ai dvs nu voiesc să învețe limba română....

-Willer : Este inexact

-Ionescu : (**citează din rev.germane, neștiind ungurește**) **Constituția** spune că limba oficială a statului este limba română , iar în **Tratatul minorităților**, se spune același lucru, precizând ca minoritarul să-și întrebunțeze limba în materie religioasă și presă.

Presa...

Presa maghiară are în Ardeal **de 10 ori mai multe ziare** decât cele românești.

Justiție, Administrație ...

Cetățeni maghiari vorbesc în limba lor la judecătorie, doar avocații folosesc româna...

-Willer : Primiți cererile redactate în maghiară ?

-Ionescu : Acolo unde marile Puteri au înțeles să dea un avantaj special, l-au prevăzut în mod expres în tratatele de pace.

De ex. Tratatul cu Cehoslovacia, a prevăzut constituirea regiunii autonome a rutenilor , unde sunt cca 400.000 , cu un fel de Dietă pentru chestiunile locale...

La Târgu Mureș , unde a fost 2 luni președintele Comisiei interimare (până la alegeri) nu a găsit, la peste 100 de funcționari, o dactilografă care să-i copieze corect un Raport scris în l.română ...

Se primesc la primărie petiții ungurești, serezolvă, li se răspunde...

-Willer : Cum puteți să spuneți așa -ceva ?

Școală , Biserică

Statul român întreține în Ardeal , **210 școli maghiare și 54 școli germane , și 307 secțiuni**

maghiare .Noi suntem prea buni, și dvs abuzați !

Nu putem admite ca să **ne terorizați cu întreruperile dvs**, în care **ne acuzați pe nedrept...**
La mine **la Sighet, nu am biserică ortodoxă** , iar bisericile dvs sunt peste tot.

Plângerile dvs sunt neântemeiate (**după un schimb de replici , Willer părăsește incinta ...**)

"Statul Român face mai mult decât era obligat , întrucât întreține școli secundare și secțiuni maghiare și germane , pe lângă școlile secundare românești .[-----]

SN Ionescu / 16 dec.'34

▣ **Minoritari în guvern ?**

Mai este o cerință a d-lor, care a fost exprimată voalat în discursul d-lui H.O.Roth .

Partidului german l-a fost plăcut să-l aibă pe **Brandsch în guvernul Iorga**,

și ar vrea ca situația să se repete.

Ghiță Pop (PNT) a fost **în Lituania și Letonia** unde se practică,

dar nu a prezentat un *Raport*

La noi, această experiență a dus la rezultatul că nu sunt mulțumite nici minoritățile, nici guvernele care primesc asemenea subsecretari de stat , sau asemenea miniștri minoritari.
De ce ? Pentru că **minoritățile acuză** pe cel ce intră că trece de partea guvernului și părăsește pe frații săi pentru anumite avantaje de putere .

Dovadă, dl Brandsch care , de când a fost subsecretar de Stat a tăcut cu desăvârșire ,

nu mai vorbește nici la congresul minoritarilor de la Geneva, și nu mai publică nimic

în ziarele germane . Iar guvernele sunt nemulțumite , pentru că domniile acești au pretenția de a se permanentiza la guvern , ar fi niște miniștri permanenți ...

SN Ionescu / 16 dec.'34

▣ **Minoritari = cetățeni privilegiați**

Sa făcut o greșală enormă din partea partidelor politice , încurajând o politică de veșnicepertractări cu minoritățile , în speranța celor câteva mii de voturi .

În primul rând, **partidele politice le acordă** , fără luptă , **locuri în Parlament**,

pe listele guvernamentale , făcând **diferite cartele electorale**.

În al doilea rând, organele fiscale ale statului, **le strâng dările către biserici** ,

În al treilea rând, li se îngăduie să se **folosească de averea așa-numitei "universității săsești "**
care este **o comunitate de avere** , care a fost **luată de la poporul român**

cu obligațiunea **să se întrebuinteze spre folosul tuturor locuitorilor** de pe teritoriul acelei regiuni.**Ori ea este acum întrebuintată exclusiv în folosul sașilor.**

Legea ungurească, care **favoriza oarecum elementul românesc**, este călcată în picioare de aproape de 20 de ani, **nu se mai fac alegeri pentru dieta universității săsești**,

pentru că astazi **majoritatea ar fi de partea românilor** ,

și în acest caz **această avere ar trece de la sine în mâna Românilor** .

Ei bine, aceasta este **o dovadă evidentă de favorizare** și noi vom cere să se aplice

Legea de la 1876 a lui Coloman Tisza (**vii aplauze la majoritari**) , pentru ca , în chipul acesta , să se dea **elementului românesc averea răpită de sute de ani** și , în felul acesta ,

să înceteze persecuțiunea nu a minoritarilor , **ci a propriilor noștri frați.** "

(**vii aplauze la majoritari**) **SN. Ionescu** / 16 dec.'34

15.) **Vict.Iamandi** (**PNL, subsecretar de Stat**) , **discurs final la Mesaj, 17 dec.'34**

ACCuza , **dr.Lupu** , - intervenții polemice

(**DAD, MO 19, șed. din 17 dec.'34** , p. 381- 397)

Vict.Iamandi / 17 dec.'34

▣ **Naționalism**

▣ **Naționalism exclusivist**

[**LD** : **îl consider pe Iamandi un naționalist competent, lucid , echilibrat și optimist.**

Argumentele lui sunt istorice , logice și de bun simț.

Pledoaria lui pentru îmbinarea naționalismului și toleranței , mi se pare impecabilă .

Concluziile lui pot fi vulnerabile și subiective , numai privind aplicarea metodelor

și supraestimarea calităților românilor, ca națiune creatoare de istorie.

Viziunea lui presupunea ...timp, conjunctură, coerență și perseverență]

" Trăim sub **psihoza** , ceva mai redusă în momentul de față , a unui **naționalism exclusivist** , cu orice preț. **De doi ani** și mai bine, dar, în special, din **toamna aceasta**,

n-am auzit **în această incintă** , n-am încetat de a vedea, într-o **bună parte a presei**,

decât accentuându-se necesitatea unei urgente naționalizări în toate direcțiile.

" Am curajul de a spune că **nu vreau să mă număr** printre cei ce **concură**

la **bursa exclusivismului naționalist**.

Eu socot că **întreaga noastră clasă conducătoare nu s-a găsit un singur moment în carență față de ideea de bază a Statului nostru , față de ideea națională .**

Au putut fi **greșeli de metodă**, au putut fi **unele neglijențe** , au putut fi **unele omisiuni** ;

dar problema , în întregul ei, **s-a găsit în permanență în atenția conducătorilor noștri**.

" **S-a făcut** în ultima vreme - **la unii** din interese politice - **o exagerare voită** ;

la alții s-a ajuns la **un fel de confuziune** ; **s-a confundat criza economică** ,

cu ravațiile pe care le-a făcut în toate direcțiile, **cu criza de naționalism**.

E adevărat că acum **ne găsim pe scoborâșul pantei** , în această direcție, **dar** ,

încă ne găsim pe această linie a concurenței în materie de naționalism

" În orice caz, **partidul nostru** este în largul lui să afirme ,

și prin **lungile guvernări** pe care le-a avut, și prin **operele pe care le-a realizat** ,

dar și prin **ținuta sa etică** față de toate problemele românești ,

un primat al naționalismului său , care a trecut înaintea tuturor" (**aplauze la PNL**)

" Din cauza acestor exagerări, asistăm la unele critici care sunt neântemeiate .

[-----]

" S-a vorbit de **minorități** și de **politica Statului față de ele**.

Noi **nu trebuie să uităm** că avem în România **peste 4 milioane de minoritari** .

Aceștia reprezintă **o continuitate istorică** în unele părți ale țării și , din toate punctele de vedere, **se găsesc pe același plan de drepturi cetățenești cu noi**.

" **Nu se poate preconiza**

o politică oficială de Stat împotriva a 4 milioane de oameni ,

care , marea lor majoritate, nu pot fi bănuți , **sub raportul fidelității lor față de Statul Român**.

Nu trebuie să confundăm interesele , uneori explicabile,

ale clasei conducătoare a minorităților, de a avea o atitudine centrifugă,

cu atitudinea maselor minoritare - a populației rurale minoritare în primul rând -

care **îndeplinesc în acest Stat un rol și economic și social** destul de însemnat și care,

din punct de vedere al lealității , față de Statul Suveran , **nu lasă nimic de dorit** .

Minoritățile acestea nu pot fi înglobate într-o politică de coercițiune și de forță "

Evreii ...

-**ACCuza** : ...împotriva jidanilor...

-**lamandi** : Eu **vă admir pentru consecvența** pe care o aveți ,

dar , **v-aș admira și mai mult** în ce privește dreptul de apărare a Statului Român ,

dacă și **dvs ați îngloba toate minoritățile** , nu numai o categorie de cetățeni ,

fiindcă **dvs duceți exclusiv lupta numai împotriva evreilor...**

-**ACCuza** : ...împotriva **jidaniilor** (**ilaritate**)

-**lamandi** : ...iar din punctul de vedere al **relațiilor dvs cu celelate minorități** ,

care pot fi creștine, de multe ori **pierdeți din vedere că** , **sub raportul național** ,

acelea ne sunt mai nefavorabile și ne pot face mai mult rău

decât aceea [evreească] împotriva cărora luptați " (**aplauze la PNL**)

Naționalizarea orașelor...

-**lamandi** : se vorbește cu oarecare ușurință despre **naționalizarea orașelor** ,

atunci când **suntem învinuiți** că **nu ne-am fi îndeplinit datoria** în această privință .

Orașele din Ardeal, din Bucovina și din Basarabia, dar mai ales din Ardeal ,

nu ne-au aparținut nici o dată ,

și nu se poate realiza în 16 ani , printr-o acțiune de Stat ,
o transformare completă a celor 80-90 % , câți erau la început , în ceasul unirii ,
minoritarii în aceste orașe în populație pur românească . "

" După mine, politica națională a Statului trebuie să fie făcută în așa fel , încât ,
realizând , pe de o parte , o înțelegere cu toți cetățenii aceste țări ,
o înțelegere care să ducă la realizări pozitive în toate direcțiile ,
iar , pe de altă parte , acordând elementului băștinaș o atenție serioasă și adâncă ,
să se ajungă , pe cale evolutivă , prin penetrațiune , națiunea neamului ,
și prin afirmarea superiorității rasei noastre , în toate domeniile ,
să se ajungă la acea naționalizare rațională și efectivă ,
care este mult mai temeinică decât toate naționalizările ,
care ar fi rezultatul forței și coercițiunii " (aplauze la PNL)

Naționalism real ...

-**lamandi** : Noi am fost și suntem un popor de țărani ,
și nu uitați că în toate provinciile alipite ,
clasa care s-a înstrăinat , în primul rând , a fost clasa dominantă .
În Ardeal , a fost vreme suficientă pentru a se reface o lasă conducătoare ,
după ce încă din veacul al XIII-lea și al XIV-lea ea se pierduse .
Clasa conducătoare românească a dispărut complet în Basarabia ,
astfel că , în momentul unirii , ne-am trezit ,
cel puțin în ceea ce privește o parte din provinciile care au revenit la patria -mumă ,
ne-am trezit cu o lipsă totală de intelectuali și de clasă dirigentă ,
ceea ce a necesitat din partea noastră , eforturi considerabile în toate direcțiunile ,
pentru ca să putem suplini această lipsă . "

" Prin urmare , prin ridicarea țărănimii la rangul de factor de cultură ,
prin ridicarea tuturor virtuților active din acest imens izvor al forței noastre naționale ,
printr-o politică de Stat în această direcțiune ,
fără jignirea celorlalte categorii de cetățeni loiali ai acestei țări ,
se poate ajunge la crearea acelei atmosfere de real naționalism ,
care să ne permită , din toate punctele de vedere , să spunem că
noi suntem cu adevărat stăpâni în această țară " (aplauze prelungite la PNL)

Ar trebui să dezasperăm de valoarea noastră numerică și de valoarea rasei noastre ,
dacă nu am ajunge la acest rezultat .

Suntem 14 milioane de români , la 4 milioane de minoritari ,
care au trăit în aceeași proporție în decursul vremurilor , sub stăpâniri străine asupritoare
și și-au salvat unitatea lor etnică , și-au salvat credința , și-au salvat limba ,
nu pot crede că astăzi , când ne găsim într-un stat românesc liber ,
stăpân pe toate destinele sale , cu dreptul de a participa la viața publică ,
cu egalitate socială nu numai în litera legii , dar realizată și pe teren ,
nu pot crede că astăzi , noi ne-am găsi în așa situațiune ,
încât să dezasperăm de viitorul nostru național " (aplauze la PNL)

" Eu am convingerea adâncă că **dacă** inerția singură
nu poate constitui un mijloc de progres ,
dar clasa conducătoare a țării , inspirată din trecut ,
stăpână pe cunoștința exactă a tuturor situațiilor actuale ,
călăuzită de acel ideal de dreptate și de armonizare a tuturor intereselor ,
poate să asigure o continuitate națională , în toate domeniile , și spirituale și economice
ale țării , și poate să afirme în toate direcțiile o superioritate a neamului nostru "
(aplauze prelungite la PNL) [-----]

Lupu / 17 dec.'34

" Câtă vreme vom merge alături cu țara , în această Românie Mare
se va vorbi stricat românește , dar ea nu va fi a românilor .

" Minoritarii au dreptul să trăiască , așa cum spui d-ta , în țara noastră . Este foarte just .
Dar cine i-a dat afară pe ai noștri ?

Dvs știți că industria petroliferă și industria clădirilor ,

care înainte întrebuntau elementul românesc, nu numai la mâna de lucru, ca salahori, dar și la aceea care se cheamă *Skill-labour*, adică meșterii, astăzi toate aceste societăți străine, olandeze sau engleze, nu întrebuntesc decât unguri și sași, pe motiv că aceștia sunt protestanți, pe câtă vreme românii sunt ortodoxi ?

" Românul, în țara lui, este zvârlit la o parte și moare de foame.

Noi, românii, nu avem decât două [LD : trei !] posibilități ca să ne câștigăm o pâine : să fim oameni politici sau să fim funcționari ; din ce în ce mai rău plătiți, sau servitori ." (aplauze la PNT) Ba chiar și servitori, numai bieții români din Ardeal primesc să fie, ceilalți, din Vechiul Regat, sunt prea fuduli pentru așa ceva. " [-----]

- Victor Iamandi : Noi am rezolvat, deocamdată, pe cale de lege chestiunea și legea se va aplica...

-Cuza : Se va...

-Iamandi : Se va aplica cât de curând, dle Cuza, vom realiza pe teren, atât cât este posibil de realizat, pentru a schimba în bine situația grea de astăzi .

Iamandi, Cuza, Lupu / 17 dec.'34

16) Al.Lapedatu (ministru, guvern) discurs final la Mesaj, Senat, 17 dec.'34

(D.S. MO 16, șed. din 17 dec.'34, p. 205-207)

[LD : din păcate, discurs parțial fișat, nexeroxat . În concluziile la mesaj, din partea guvernului, ministrul Lapedatu a stăruit asupra conținutului și sensului declarației identice a P.Maghiar la Cameră și Senat . El considera că dezideratele și motivarea erau prezentate ca o imputare la adresa factorilor politici români, care ar fi introdus problema minoritară în luptele partidiste și ar fi legat soarta minorităților, de raporturile cu Ungaria .

El a respins această acuzație, apreciind că, în loc ca maghiarii să-și recunoască propria răspundere în asperitățile existente, căutau să învinovățească politica românească]

Lapedatu / 17 dec.'34

▫ PNL și minoritățile

" În Constituția noastră, în legile noastre organice, se găsesc principii și dispozițiuni prin care să li se poată da satisfacție la exigențele și pretențiunile juste și îndreptățite, pentru salvarea ființei naționale, în ceea ce privește cultul și în ceea ce privește cultura minorităților noastre ." [-----]

În 1927, Vintilă Brătianu a constituit, prin Consiliul de Miniștri, o Comisie de oameni competenți care să studieze problema minoritară. Ceruse și minorităților să înainteze largi și argumentate memorii, cu doleanțele și revendicările lor . În toamna anului 1928, lucrarea era terminată, dar ... a căzut guvernul PNL... [-----]

" Dorim ca în țara românească minoritarii, care trăesc împreună cu noi, să se găsească la adăpost, într-un regim de legalitate și ocrotire, pe care au dreptul să-l reclame și pe care nici o dată nu li l-am refuzat sau contestat "

Lapedatu / 17 dec.'34

▫ Partidul Maghiar

Pactul de la Ciucea a fost rodul inițiativei Partidului Maghiar, care nu s-a putut aplica datorită opoziției partidelor naționale românești (liberal și țărănist)

Deci supralicitarea problemei minoritare în luptele partidiste a fost opera partidelor minoritare, în special al celui maghiar . [-----]

În privința amestecului străinătății, vina era a Partidului Maghiar însăși, care " s-a crezut îndreptățit să ducă toate doleanțele, toate protestele sale, nu la guvernul țării, ci în străinătate și anume, la Liga Națiunilor, la Geneva "

[-----]

Partidul Maghiar a dus în România mai multe " *misiuni religioase* ", din America și de pe aiurea, sub formă de **anchetatori**, care **să cerceteze situația religioasă- culturală -politică a minoritarilor**. Rezultatul ? **Reîntorși acasă**, au făcut " **cea mai pătimasă și odioasă propagandă împotriva noastră, prin publicațiile lor** " Apoi, s-au dus la **Liga Națiunilor** unde, din 1924 până în 1934, au prezentat **peste 20 de reclamații contra statului român**.

S-au organizat ,în străinătate, diverse **congrese ale minorităților**, la care au participat **deputați și senatori maghiari ai Parlamentului român**.

În sfârșit, au făcut o imensă propagandă împotriva statului român, bazate pe informații tendențioase și calomnioase , oferite de chiar reprezentanții minorității maghiare din țară .
Al.Lapedatu / 17 dec.'34

17.) Reacții la afirmațiile lui Iamandi privind minoritățile , 18-22 dec.'34

Maniu, Vaida, Goga , Iorga, George Brătianu , Oanea, presa.

("**Universul**" , "**Lupta**" , "**Argus**" , "**Dimineața**" , "**Adevărul**" , "**Dreptatea**" , "**Ordinea**" , "**Îndreptarea**" , "**Epoca**" , "**Magyar'sag**" , "**Argus**" (Gr.Gafencu) : "**Dimineața**"

[LD :revedi declarațiile exacte ale lui Iamandi din 17 dec. Mie mi s-au părut **lucide și echilibrate** .Dar... , pe de o parte , în **campania antiliberală internă** , ele au devenit "**declarații criminale**" , "**antinaționale**" , care trebuiau să fie urmate de **înlăturarea lui Iamandi din guvern** ; pe de altă parte, în **speculațiile presei budapestane** , au devenit **dovezi de recunoaștere a drepturilor maghiare în Ardeal**.

Episodul ilustrează sugestiv **sensibilitatea subiectului** în epocă , datorat **campaniilor revizioniste și antirevizioniste**, dar și **specularea nesăbuită și pătimasă a unor chestiuni naționale, în luptele politice dintre partidele românești**.

Polemica a fost întreținută cu sârguință de " Universul" (aflat și pe alte teme în mare adversitate cu guvernul pe chestiunile aplicării cenzurii) și a fost **o manipulare grosolană a pasajelor din discursul lui Iamandi** . Partidele opozante s-au năpustit , in pardonabil, asupra subiectului de scandal, făcând valuri și deseviceii naționale.]

▣ **Lupta** : Iamandi a răspuns la Cameră , în numele guvernului , la Mesaj.

Cu acest prilej a făcut **unele declarații** cu privire la **politica națională** și la **opera de românizare a orașelor** , care au dat loc la **vii polemici în lumea politică**.

Este **o temă** care , de 16 ani , este **mereu ținută la ordinea zilei**.

Un lucru este indubitabil .**Fosta ocupație milenară în Ardeal și Banat**

a urmărit , cu metodă, să altereze înfățișarea demografică a orașelor și ținuturilor românești , prin **ășezarea în mase compacte a cetățenilor maghiari în orașele ardelenne** și în ținuturile în care **populația era aproape exclusiv românească**.

Am găsit la unire o situație de fapt, creată artificial , pe care **guvernele** care s-au succedat la cârmă **aveau datoria românească să o înlăture**.

Am avut la dispoziția noastră **două instrumente** :

Legea pentru reforma agrară din Transilvania , Banat și Maramureș (1921) și **colonizările**.

Art.14 din legea reformei agrare , a permis **exproprierea intravilanelor nefolosite** , cu care **s-ar fi putut face o românizare intensivă**.

Intravilanele ar fi trebuit parcelate pentru locuri de case , cu întabulare în cărțile funduare , și date intelectualiilor , funcționarilor , militarilor români ,care să-și așeze acolo noile gospodării.

Buna intenție a legiuitorului - inspirată , la vremea aceea, de reprezentanții **PNR** condus de **Maniu** - a fost **anihilată de lipsa de înțelegere** a celor chemați să o aplice .

Intravilanele au fost atribuite românilor , dar pe ele au clădit tot minoritarii !

Românii nu au fost ajutați cu fonduri, nu s-au făcut cooperative de construcție, și ...

80% din noii proprietari au vândut terenurile pe prețuri comerciale, obținând venituri mari !

Așa s-a întâmplat la Cluj, Oradia Mare, Brașov, Timișoara .**Scopul național nu a fost atins** .

Același lucru s-a întâmplat și cu colonizările , în **satele de la granița de vest** .

Indolența organizației de stat și-a spus cuvântul...

Satele ungurești create prin Creditul agricol din Budapesta , au fost făcute cu infuzie masivă de capital și inventar agricol : li s-a dat coloniștilor **case la cheie, grajduri cu zid, tot inventarul agricol** de care aveau nevoie, și câte **25 de jugăre** de fiecare familie, devenind gospodării model.

Solidaritatea colectivității, impusă ca **normă de drept**, a funcționat la proporție .

Dacă vreun colon , din nenorocire sau viciu, își pierdea gospodăria, ea rămânea comunității , nu putea fi cumpărată de un român !

Ce s-a făcut la noi cu coloniștii , ne este rușine să scriem !

Multe pământuri, date coloniștilor , fără a fi ajutați altfel, au intrat în alte mâini .

Iar **Legea circulației pământurilor** (Mihalache) a agravat această situație.

Totul se mai poate reface .Cu bunăvoință, cu stăruință. Pe frontul naționalismului se găsesc astăzi **conducătorii tuturor partidelor politice** . **În loc de discursuri , ar trebui să se înfăptuiască** .Cu ajutorul finanței naționale, cu sprijinul guvernelor, cu munca pionilor naționalismului de peste Carpați ...

▣ **Magyársag** , Budapesta, 19 dec. (cf. **Universul** , 22 dec.) : Partidul Maghiar din România a prezentat atât în Cameră cât și în Senat , o propunere ca să se delege o Comisie interparlamentară pentru regularea situației minorităților.

Propunerea a fost respinsă, nu a intrat în Răspunsul la Mesaj. **Rezultatul propunerii , întocmită cu multă grijă**, a fost dată de **răspunsul ministrului lamandi** care , în expozeul său, a vorbit și despre chestiunea minorităților, **recunoscând , în principiu, drepturile minoritarilor** :

< Nu trebuie să se uite că în România trăesc mai mult de 4 milioane minoritari. Minoritățile acestea, în unele părți ale țării , reprezintă o continuitate istorică și , din toate punctele de vedere , pot reclama aceleași drepturi cetățenești ca și românii .>

Ministrul a recunoscut că, în 1918, locuitorii orașelor noilor provincii , **90% erau neromâni**. **Respinge** , prin urmare , pretenția acelor elemente excesive care reclamă naționalizarea acestor orașe, căci în 15 ani, **maghiarimea milenară nu poate fi făcută să dispară**.

În cercurile politice românești, a provocat o mare surprindere că un membru al guvernului a recunoscut că **orașele din Ardeal sunt ungurești** .

După cum se știe, la conferința de pace, **Vaida a argumentat că abia 5% din populația Ardealului este maghiară** , fiind vorba de funcționari colonizați recent , care au și părăsit de bună voie Ardealul .

▣ " **Universul** " (Liga antirevizionistă, Stelian Popescu)

" După cum se vede, d.lamandi a dat în mâna revizioniștilor maghiari argumente pe care se grăbesc să le întrebuițeze împotriva României .

D.Titulescu , la Geneva, va avea să lupte nu numai împotriva revizioniștilor maghiari, ci și împotriva argumentelor furnizate de d.lamandi " [-----]

Unanimă este indignarea pricinuită de **nesocotita declarație** a ministrului lamandi

Am publicat declarațiile categorice ale d-lor Iuliu Maniu, AlVaida, și Octavian Goga cum și cuvântările rostite de dl Iorga, George Brătianu și Laurențiu Onea.[**LD : lipsă doc.**]
Publicăm astăzi comentariile ziarelor cotidiene .

▣ " **Argus** " (Gr.Gafencu) :

" **Nefericita intervenție** a unui ministru pripit în toate și mai ales dornic

" să se afirme" , a adus în discuție **problema gingașă a orașelor ardelene**.

Nu vrem să ne oprim asupra **subredelor argumente** , date de pe banca ministerială, ca să aducă **îndreptățiri istorice** întru înstrăinarea acestor orașe.

Au răspuns la tribuna parlamentului și prin presă d-nii **George Brătianu, N.Iorga, Iuliu Maniu, Vaida -Voevod**. **Au arătat toți aceștia** că **nimeni nu se gândește să împileze** o populație minoritară pașnică și cu simțăminte de loialitate față de statul nostru .

Nu e vorba **să se ia nimănui pâinea și adăpostul** nu cere nimeni **măsuri de silnică desnaționalizare** a locuitorilor de altă limbă, din orașele și târgurile Ardealului. Statul are însă dreptul și datoria să se îngrijească de acea prefacere normală - ce vine lent și de la sine - a înfățișării etnice și politice a orașelor .

[**LD : dar asta spusesse și Victor Iamandi, cu argumente și exemple convingătoare !**]

▣ **"Dreptatea "** (PNT -I.Mihalache) :

În "*Universul* ", d-nii **Maniu și Vaida** , fruntașii Ardealului, **au înfierat** pe dl Iamandi .

" L-au înfierat pentru faptul **de a fi spus la tribuna Parlamentului român** , cum **că minoritățile maghiare se găsesc în Ardeal în " continuitate istorică "** , iar **orașele n-au fost nici o dată ale noastre ."**

[**LD : dar Maniu putea să replice în Parlament , și nu a făcut-o ! Mereu în afara parlamentului, mereu cu scandal ! Ce păcat !**]

" O mai mare **ignoranță** nu s-a pomenit ; iar ca român , ca ministru într-un cabinet emanat din sânul unui partid care nici o dată nu uită a face caz de sentimentele lui pronunțat patriotice, **e o crimă** . Deacum înainte, la Budapesta , discursul lui Iamandi va fi **piesă de preț** pentru demonstrarea atâtor erori în numele cărora cred ungerii că au ceva de pretins de la noi. Prin elanul oratoric care l-a târât inconștient la asemenea **rătăcirii condamnabile**, d Iamandi a tras **spuză pe turta maghiară** .

Continuitate istorică ?! Știe dl Iamandi ce înseamnă asta ?

Asta **înseamnă a nega toată lupta** acelor bravi ardeleni care au stat dârji

în calea maghiarimii ! Cei câți **au murit pe roată la Alba Iulia** ,

sau **au putrezit în celule la Seghedin** ,

de florile mărilor **și-au pus viața în pericol ?**

Trebuia să vină un ministru român care să sfiडेze adevărurile istorice și să arunce o greutate în plus în balanța maghiară ?

Ziarul "*Universul* " , prin **interviurile celor doi fruntași ardeleni**,

a înfierat sloboda gură a dl Iamandi cum se cuvine .

▣ **" Îndreptarea "** (PP-Averescu) :

"Nu a vorbit numai **incompetent** , dar nu a vorbit **măcar ca un român** .

A spus **cuvinte nesocotite** , necorespunzând realităților .

A vorbit **vorbe crude** pentru românism , **jignitoare** pentru demnitatea națională .

A jignit și revoltat sentimentul național ."

Pe plan național, i s-a răspuns cum se cuvine .

Dar pe plan extern, vor fi utilizate de unguri, în **campaniile revizioniste !**

Contele **Ștefan Bethlen și lordul Rothermere** , vor avea de lucru !

Nu putem face direct răspunzător de **această gafă** pe domnul de la Bolta Rece .

Răspunzător direct este șeful guvernului , care a însărcinat cu un asemenea rol

pe un om ca d.Victor Iamandi. Șeful guvernului nu-i rămâne decât de **a aplica sancțiuni** ,

ministrului vinovat . De nu o va face, rămâne ca **șeful partidului de guvernământ** ,

să dea satisfacție sentimentului național, atât de adânc jignit, de un ministru al acestui partid

▣ **" Ordinea "** (PNL-George Brătianu ?) : " Un membru al guvernului , în numele acestuia ,

a batjocorit , deci, în parlamentul țării , **ideea națională** ;

a bătut în struna dușmanilor neamului și a furnizat acestora prilejul să aducă

la cunoștința străinătății că **un sfetnic al Tronului , aprobă protestele , reclamațiile și**

revendicările maghiare . [-----]

Actul lui Iamandi a provocat **consternare în opinia publică** ce așteaptă să i se spună

dacă a fost la mijloc **o nebulie sau trădare a intereselor naționale** .

Domnii Maniu, Vaida , Goga și alți fruntași ai românismului au condamnat declarațiile necugetate ale ministrului liberal , arătând ce înseamnă pentru un neam ideea națională.

Guvernul a fost somat , imediat , să răspundă **dacă se asociază la cele declarate sau, dacă nu se asociază, ce măsuri înțelege să ia și ce satisfacție crede că trebuie dată țării. Înainte ca guvernul să-și fi dat răspunsul, și înainte să se fi stabilit " psychoza" personală a d-lui lamandi, țara a aflat cu stupefacție că d-sa a fost sărbătorit la un restaurant din Capitală, de un număr de partizani. " Psychoza lamandi " ia proporții ! **DI lamndi promite explicații, pretinde că i-au fost denaturate declarațiile ...****

▣ **"Epoca" (P.Conservator-Gr.Filipescu) :**

" Am așteptat în oficiosul guvernului măcar unele explicații în jurul **nenorocit inspiratului discurs** al d-lui lamandi. Desigur, cum spunea d. Maniu, ar trebui să se facă discuție cât mai puțină în jurul acestei chestii. **Nu etalezi rușinea ; o acoperi.** Dar pentru aceasta **ar fi trebuit o punere la punct hotărâtă, a guvernului. Nu putem rămâne numai cu dezavuarea oficială a d-lui Onea.**

Câtă vreme d.lamandi rămâne pe banca ministerială și guvernul tace, această tăcere înseamnă solidarizare cu opiniile -lui lamandi.

▣ **" Dimineața " (cf. " Universul ")**

" **Nici un ziar , absolut nici unul, nu s-a încumetat să apere criminala declarație a palavragiului lamandi . Numai " Dimineața " singură - cum putea să fie altfel când este vorba de o problemă național-românească - are curajul să scrie :**

< Discursul d-lui lamandi a fost **o manifestare demnă a unui guvern care vede realitatea și care susține o politică civilizată** pe acest teren atât de dificil . **Constatăm** însă că și în această chestiune **au intervenit patimile politice , cari au împins discuțiile pe o linie falsă.**

Nu se ia în considerare linia generală a discursului , ci se caută fraze răzlețe din care să reeasă, nici mai mult nici mai puțin, decât că guvernul trădează interesele țării .

Nu vedem ce interese superioare sânt apărute prin această campanie.

D.Maniu, căruia i s-a cerut părerea , s-a asociat , ce-i drept, la atacurile îndreptate contra d-lui lamndi , dar a terminat cu un sfat de care ar trebui să se țină seama : **să nu se discute prea mult acest discurs. >**

" Față de **unanimitatea protestelor tuturor celor simt românește ,** opinia publică se întreabă : **Da sa nu, guvernul român se solidarizează cu cel care , de pe banca ministerială, a făcut condamnabila declarație ?**

O lămurire imediată se impune... "

reacții la discurs lamandi / 18-22 dec.'34

18.) Victor lamandi , "Lămuririle și precizările ministrului Victor lamandi "

" Un răspuns învinuirilor aduse în legătură cu discursul la Mesaj "

- Politică guvernului față de minorități -

(" Lupta " , 22 dec.'34 + foto lamandi)

lamandi / 22 dec..'34

▣ **Campania de calomnii și atacuri**

" **Campania** ce s-a întreprins împotriva mea pe tema unor declarații [.....] **mă obligă să dau câteva lămuriri și precizări** pentru ca opinia publică să fie edificată atât în privința **sensului adevărat al cuvântării mele** cât și în privința **temeiniciei atacurilor**

ce mi s-au adus în ultimele zile[-----]

lată acum faptele :

În cursul discuțiilor la mesaj, **unii oratori** au adus guvernului **învinuirea că nu ar fi făcut nimic** pentru orașele din Ardeal.

Prin urmare, **o primă constatare** : Chestiunea orașelor din Ardeal

a fost adusă în desbateri în forma în care mi se face acum mie astăzi o imputare , de către **cei care afirmă că populația orașelor nu este românească.**

[LD : foarte adevărat : Goga, Giurescu, ACCuza, dr. Lupu, ș.a.ș.a.]

În declarațiile mele n-am făcut decât să repet **un adevăr curent** când am spus că

< **orașele din Ardeal mai cu seamă nu ne-au aparținut și că în 16 ani**

nu se puteau transforma printr-o acțiune de Stat , o populațiune a cărei proporție străină se ridică până la 90 % în populația românească . >

Într-un **discurs din 10 martie** , răspunzând interpelărilor privind **protecția muncii naționale**

am spus : < **Ce reprezintă minoritățile din orașele din Ardeal ? [----] Dvs știți că , în Ardeal, ceea ce a rezistat în mod permanent , a fost țărănimea.**

Noi am pierdut clasa dominantă din Ardeal [----] Tăria cea mare a poporului nostru

a dat-o țărănimea. [-----] În schimb, în orașele din Ardeal,

noi n-am fost stăpâni. [-----citează tot pasajul -----] >

Am citat în întregime **pasajul**, din primăvară, pentru a se vedea că , **în formă și fond,**

este **identic cu declarațiile recente.** Așa dar, **n-am inventat nimic,**

ci am repetat ceea ce se găsește în orice manual de istorie,

ca **să răspund** celor care ne învinuiau că **n-am romanizat orașele** într-un an de guvernare , și **atunci nu s-a găsit nimeni să mă atace !**

[lamandi](#) / 22 dec..'34

▣ **Afirmațiile sale .**

A afirmat că sunt... **4 milioane de minoritari .**

Este cineva care să conteste acest lucru ?

A afirmat că în unele părți ale țării ... aceste minorități reprezintă **o continuitate istorică**

Nu este adevărat că , în Ardeal, sunt **minorități maghiare și săsești** , care de sute de ani

ocupă anume porțiuni din teritoriul nostru ,aduse de statul maghiar dominant și care,

urmărind **politica de desnaționalizare** încă din sec. X-XI le-

a acordat acestor oameni privilegii ?

Nu este adevărat că , prin **tratatul de pace** care a statornicit hotarele

României Mari , aceste minorități au fost considerate "**minorități etnice** " ?

A afirmat că nu se poate preconiza **o politică oficială** de stat

împotriva a 4 milioane de oameni ...

Există un singur om de răspundere care să nu subscrie fără rezerve **acestui postulat ?**

" **A se atribui acestor afirmații ale mele** , care nu sunt decât constatări de fapt ,

alt senz decât acela pe care-l au, **însemnează nu numai o ignorare a unei realități**

ci o totală rea credință.

" **Este posibil** să se tragă din expunerea acestui adevăr, **concluziunea că ași fi generalizat**

asupra întregului Ardeal, unde **elementul românesc este într-o masivă majoritate,**

continuitatea istorică a maghiarimei ?

A afirmat că dacă este vorba de **atitudini centrifugale** , acestea le găsim la conducătorii

minorităților ...Nu este adevărat că dacă există **porniri iridente** - căci aceasta înseamnă

atitudini centrifugale - trebuie să le căutăm la conducătorii politici ai minorităților ?

Dar cum se poate nega ceea ce știe toată lumea că **ațintirea privirilor spre Budapesta a**

conducătorilor maghiari - care , în cea mai mare parte , sunt aceeași oameni care ,înainte de

unire, reprezentau politica statului maghiar - **este un fapt care se poate nega ?**

[lamandi](#) / 22 dec..'34

▣ **Partidele românești și minoritarii**

Dar care au fost **raporturile tuturor guvernelor** cu aceste minorități , și mai ales

cu partidele ce le reprezintă ? Nu au fost raporturi de apropiere și n-au fost chiar colaborări

electorale **și cu ungurii și cu sașii ? Nu s-au încheiat pacte** și cu un caracter ceva mai larg ?

Ce a fost **Pactul de la Ciucea** ?

Dar grupările politice cu caracter extremist de dreapta n-au **legături directe** cu aceste minorități , căutând **să le atragă în numele creștinismului** și a **metodelor dictatoriale** în cadrul acțiunii pe care o desfășoară ?

Nu există **legături notorii între antisemiții din Vechiul Regat și hitleriștii sași din Ardeal** ?

N-a fost d.prof.Cuza , care reprezintă un naționalism exclusivist , **la Budapesta** , participând **la un congres al antisemitilor maghiari** ?

" **Întrebăm numai dacă împotriva partidelor politice și a oamenilor noștri de stat s-a ridicat învinuirea de a fi trădat interesele românești** ,

așa **cum mi se aruncă mie acuzația nesocotită că am pus în primejdie** , prin discursul meu de la Cameră, **existența națională a statului nostru.**"

lamandi / 22 dec.'34

▣ **Facsimil trucat , fals grosolan**

" **Iată tot ce am de spus.** Pentru a se vedea însă cum s-a ajuns , de către cei care m-au atăcat , pe tema acestor declarații , la **prezentarea pe cât de alarmantă** , pe atât de **tendențioasă** a spuselor mele, mă voi mărgini să relev **metoda întrebuițată**

[-----]Ceea ce **s-a publicat ca " text" facsimilat** al părții din discursul ,

nu era decât o **înșirare de fraze dispartate** cu **eliminarea unor pasagii explicative**

care le dădea înțelesul adevărat și **prezentate** apoi publicului cu **aparența unei succesiuni unitare a declarațiilor mele** . Prin acest **aranjament , fragmentat și trucat** ,

facsimilul a apărut în "*Universul* " cu următoarea alcătuire :

[**explică rând cu rând tehnica trucării a pasagiilor**]

" **Aceste lămuriri le socotesc suficient de edificatoare**

pentru a zădărnici orice încercare de ponegrire atât a mea , **cât și a partidului național-liberal** din care fac parte , **pe tema sincerității simțămintelor naționale.**

De altfel , **socot că astăzi** , mai mult decât oricând, **orice tentativă de suspecatre a**

acestor simțăminte tocmai **la oamenii și la partidul** care reprezintă

expresiunea cea mai vie și mai eficace a simțămintelor și a politicii de stat față de

problemele naționale , constituie o mare greșală , tocmai din punct de vedere național "

lamandi / 22 dec.'34

19) Adunare națională: a XVI aniversare a Unirii ; conferință ministerială , Cluj, 27 dec.'34

a) Al Lapedatu(ministrul pentru **Ardeal**)

b)I.Inculeț(ministr.Interne ; reprezentant **Basarabia**)

c) I.Nistor (ministru, reprezentant **Bucovina**)

d) Gh.Tătărescu (prim ministru, reprezentantul **Vechiului Regat**) .

("*Universul*" , an 51, nr. 355, 30 dec.'33 ; "*Adevărul*" , an 48, nr. 15 .633, 29 dec.'34)

[**LD : Cuvântările au fost transmise la radio . Eu le-am luat din "*Universul*"**

După ședința solemnă, s-a ținut consfătuirea ministerială și provincială.

Tradiție și inovație semnificativă în comemorarea actelor de unire din 1918.

Reprezentanții Vechiului Regat, Bucovinei , Basarabiei ... veniți în capitala **Ardealului ...**

... în fața reprezentanților din tot Ardealul (este adevărat, a reprezentanților liberali !)

pentru a celebra **comemorarea a 16 ani de la marea unire.**

Încercare semnificativă de **a muta accentul** , de pe regionalismul particularist,

pe **sentimentul conștiinței naționale românești** . A fost ca un semnal ..

Să fi fost și o reacție la anunțatele intenții ale lui Maniu (la retragerea din Deleg.Permanentă)

de a face întruniri la Cluj și Alba Iulia ? !] Doc.integral - **fișier PNL X**

/ **Alex.Lapedatu** : Guvernul, PNL și Ardealul /

/ **I. Inculeț** : unitatea națională - treptele Unirii - Vechiul Regat - România Mare

vitejia românească - limba română - cultura românească ;

Marile probleme rezolvate : unirea, votul universal, împrăștierea ;

/ **I.Nistor** : Conștiința unității naționale / clasa mijlocie românească / burghezia românească / Educația profesională a clasei mijlocii / Ridicarea și ocrotirea clasei de mijloc /
/ **Gh.Tătărescu** : Semnificația întrunirii de la Cluj , la a 16 aniversare / Răspuns revizionismului / Repararea nedreptăților naționale în provinciile alipite / Orașele ardelenesti / Minoritățile / politici naționale /

a) Al Lapedatu / 27 dec.'34

PNL și Ardealul

Primul ministru este **a doua oară** în capitala Ardealului. Întâia oară, în **mai '34** , a organizat **conferința parlamentarilor și prefectilor liberali** , inaugurând **un nou sistem în acțiunea de guvernare** , prin **rezolvarea la fața locului a problemelor locale** .

Acum , este invitatul reprezentanților acestor ținuturi pentru ca , împreună, să cerceteze o serie de probleme de care depind **dezvoltarea și consolidarea viitoare** .

[**evocă congresul cultural din 1927, prezidat de ICBrătianu ; evocă congresul PNL din mai '31 -prezidat de IGDuca - dovezi că aceasta a devenit tradiție la PNL**]

" **PNL** a văzut , din capul locului -ca **condiție sine qua non a vieții de stat a noii Românnii** - necesitatea de a căuta și găsi **căile și mijloacele** prin cari **neamul românesc** din aceste părți să fie ridicat din starea de inferioritate în care a fost lăsat prin **vitregia vremurilor trecute** , **la nivelul fostelor neamuri dominante** , și ca necesitatea aceasta să fie urmărită **pe toate terenurile vieții publice** - social , economic și cultural - având la bază **un program de realizări concrete** , seriate după necesități , și care să nu fie numai a unui guvern sau partid, ci **al tuturor guvenelor și al tuturor partidelor** - cu un cuvânt, **un program politic de stat** " [-----]

Din nenorocire , n-a fost astfel. Căci **cei ce au venit în urmă** , **nu au continuat această politică**. [-----]

Să nu ne mai irosim puterile în frământări și încriminări zădarnice.

b) Inculeț / 27 dec.'34

" Suntem datori să purtăm în permanență **grija pentru ridicarea** , în toate privințele, **a neamului nostru** , **fără asupra sau limitarea drepturilor celorlalte neamuri** ce locuiesc în granițele noastre.

Și , în ce ne privește, **nu alții ne pot învăța ce este naționalismul** .

Tot ce este în țara aceasta ca creațiune de ordin moral sau material , aparține activității noastre ."
[-----]

c) Ion Nistor / 27 dec.'34

Conștiința unității naționale ...

" În năzuințele noastre spre înălțimile senine ale **idealului național** este bine ca, din când în când, **să ne îngăduim și clipa de popas** , **pentru a privi înapoi asupra drumului parcurs** dar și **pentru a aduna puteri și energii noi**, în vederea **urcării tot mai sus** , până la atingerea țintei dorite.

Un asemenea **recreator popas de reculegere și de edificare sufletească** , ni-l oferă și **adunarea de astăzi de la Cluj**,

care vine să **încheie în mod armornic seria înălțătoarelor serbări** ,

în legătură cu **aniversarea de 16 ani de la proclamarea**

memorabilelor acte de unire de la **Chișinău , Cernăuți și Alba Iulia** ,

acte **la pregătirea și desăvârșirea cărora am contribuit cu toții**

cu tot ce am avut mai bun și mai nobil în sufletul și cugetul nostru românesc.

[-----]

Nistor / 27 dec.'34

▣ **Clasă mijlocie românească !**

▫ Burghezie orășenească românească !

[LD : iată cum , firesc și neostentativ, Nistor opune formulei " **statului țărănesc** " ,
formulei naționaliste exclusiviste "**statul românesc**" ...formula "**statului liberal** " ,
cu accent pe ridicarea **burgheziei orășenești și clasei mijlocii românești** ,
fiind astfel în acord cu doctrina și programul PNL .]

" Programul nostru de realizări în viitor este vast și variat .

Mie să-mi fie îngăduit să **insist asupra unui mare neajuns în structura noastră socială.**

Ne lipsește o clasă de mijloc puternică și creatoare

și din cauza aceasta constatăm cu regret că **în anumite părți ale țării ,**

pătura intelectuală se reazimă direct pe tagma țărănească ,

fără intermediul firesc și necesar al păturei burgheze orășenești.

Nu facem proces nimănui , constatăm numai că vitregia vremurilor trecute

a adus cu sine că , în **centrele comerciale și industriale ,**

elementul românesc să fi fost mai obijduit și mai neândreptățit ca oriunde.

Secole întregi s-a deslănțuit împotriva lui **o luptă de distrugere și destrămare .**

Desbrăcarea românilor de drepturile lor politice și naționale ,

s-a produs întâi **la orașe , reședințele firești ale slujbașilor, meșteșugarilor și negustorilor ,**

îndeletniciri nobile și rentabile, de la care ai noștri au fost eliminați mai întâi.

Politica aceasta de exterminare a durat secole întregi , iar **rezultatul ei nefast**

a fost că **tagma târgoveților români, așa de numeroși și puternici odinioară,**

a slăbit mereu , pe alocurea chiar până la dispariție .

" Dar în ciuda acestei politici de distrugere și desagregare , **târgoveții români isgoniți din cetăți**

, se retraseră la periferie , în suburbii , ca la **Brașov, Sibiu, Bistrița , Oradea , Timișoara,**

Arad, Cernăuți, Chișinău, Suceava, și altele, unde îndurau o viață aspră

dar duceau o **luptă dâră pentru existența lor, existență pe care ,**

actele istorice din toate vremurile , o atestă.

" **Același fenomen social și economic s-a putut observa și în Muntenia și Moldova ,**

unde **târgoveții români** avură să sufere foarte mult în urma **conurenței elementelor**

alogene , ce se adăpostiseră în târgurile și orașele noastre.

" **Este meritul incontestabil al PNL și al marilor noștri conducători ,**

de a se fi sesizat din vreme acest neajuns în structura noastră socială și

i de a fi avizat la măsuri energice și imediate pentru refacerea clasei noastre de mijloc.

grație cărora orașele din Vechiul Regat și-au căpătat înfățișarea lor normală .

" **Aceleași măsuri de urgență se impun și pentru Basarabia , Transilvania și**

Bucovina, pentru ca aplicarea lor energetică să ducă la același rezultat .

" Programul nostru de guvernământ acordă cea mai largă atenție

problemei redresării clasei de mijloc în toată țara ,

dar **cu preferință în provinciile unite , unde burghezia românească a suferit mai mult**

și unde restaurarea și reinstalarea în străvechile lor resorturi și tradiții economice și sociale

a devenit un imperativ categoric al politicii noastre de Stat .

" **Repararea nedreptăților din trecut și crearea de condițiuni mai prielnice de dezvoltare pentru**

viitor este **o operă grea și anevoioasă , care reclamă de la factorii răspunzători înțelegere,**

tact și stăruință. Călăuziți de aceste principii și pătruși de osebita importanță

a problemei , **suntem încredințați că vom izbuti și că trebuie să izbutim . "**

Nistor / 27 dec.'34

▫ Educația profesională a clasei mijlocii

" Pe lângă grija pentru asistența muncitorimei noastre în caz de boală, infirmitate și deces,

o bună parte din **preocupările noastre sociale** trebuie să fie puse **în serviciul**

educației profesionale a ucenicilor, meseriașilor și comercianților de mâine.

[-----]

" **Ucenici aceștia se recrutează , în bună parte, din rândurile noastre ,**

începând să alimenteze din belșug cu energiile lor tinere și viguroasă clasa noastră de mijloc,

precum au alimentat , până la saturație, clasa noastră intelectuală de astăzi.

[-----]

" **Absolvenții acestor cursuri , cari ziua lucrează în ateliere și uzine, iar seara își completează și întregesc cunoștințele lor teoretice , constituie cetele de ieniceri ale burgheziei noastre** care , mâine, printr-o muncă cinstită de întrecere cu concetățenii lor de altă limbă , **vor recuceri orașele noastre și le vor da vechea lor înfățișare românească ."**

" Cum însă o bună parte din ucenicii români numai cu greu pot găsi adăpost la maiștrii lor, ne-am gândit să **înființăm pretutindeni cămine pentru ucenici , în care pionii burgheziei noastre de mâine, să găsească seara, după munca istovitoare a zilei, un adăpost omenesc .** [-----]
Nistor / 27 dec.'34

▫ Ridicarea intelectuală a clasei mijlocii

" **Concomitent cu grija pentru educația tineretului, trebuie să avem grijă pentru bunăstarea morală și materială a negustorilor și meșteșugarilor români .** [-----]
Nistor / 27 dec.'34

▫ "Românizarea " orașelor, a clasei mijlocii

[LD : **Atenția acordată de Nistor burgheziei românești, clasei de mijloc, a fost răspunsul lucid, constructiv, la toate demagogiile naționaliste agitate de naționaliștii xenofobi.]**

" **Iată câteva puncte din vastul nostru program de măsuri și realizări în vederea ameliorării și întăririi clasei noastre de mijloc , măsuri care , dacă vor fi continuate cu perseverență și aplicate cu dragoste și înțelegere , vor contribui , cu un ceas mai degrabă , la restaurarea integrală a clasei noastre de mijloc și la românizarea orașelor noastre .**

" Preocupările acestea atât de serioase arată că **ne dăm seama de marea datorie națională pe care o avem pentru întărirea elementului românesc la orașe, pentru participarea lui efectivă la comerțul și industria țării , pentru întărirea clasei noastre de mijloc.** [-----]

GhTătăărăscu / 27 dec.'34

▫ Răspuns revizionismului

" **Reacțiunile împotriva acestui curent sunt necesare și avem datoria să ținem treaz sufletul țării, împiedicând să alunece pe panta unei pasivități, care ar putea fi interpretată fie ca un act de recunoaștere , fie ca un act de abdicare .**

" **Datori suntem apoi ca , în fața revendicărilor , care se reazimă pe interese materiale , să opunem revendicările care se reazimă pe drepturile imprescriptibile a popoarelor : iar celor mai îndrăzneți , care ne amenință cu forța în slujba silniciei , să opunem calmul biruitor al celor care reclamă forța în slujba dreptății ."**

" **Și în anul care se încheie a răsunat în atâtea împrejurări strigătul de sfidare și de provocare:< revizuiți frontierele ! >.**

De aici din această cetate , inimă a Ardealului , noi răspundem în numele unui Neam întreg : **< REVIZUIȚI CONȘTIINȚELE! >.**

Revizuiți-vă conștiințele - le veți găsi împovărate de o mie de ani de constrângere făcută pentru a silui sufletul unui popor .

Revizuiți-vă conștiințele - le veți găsi încărcate de remușcările sădite de suspinele celor cari s-au stins prin temniți ori au pățimit pe roată , fiindcă au voit să-și păstreze limba și pământul lor.

Revizuiți conștiințele voastre și apoi vedeți dacă mai puteți încerca să revizuiți frontierele noastre !

Frontierele noastre nu sunt frontiere convenționale , ci frontierele înlăuntrul cărora un popor, deposedat prin forța brutală de toate drepturile sale , a așteptat

zece veacuri ziua eliberării . Frontiere eterne - eterne cât și dreptul și dreptate și care nu se pot clinti decât în ziua în care ar muri și dreptul și dreptatea.

De aceea, acelor care ne reclamă orașe și pământ , noi le răspundem :

< NICI UN SUFLET ȘI NICI O BRAZDĂ ! >;

iar acelor care ne propun schimburi și târguieli,

noi le răspundem cu **lozinca generației noastre** ,

sub îndemnul căreia armata regală a trecut munții :

< ORI TOȚI ÎNTR-O ȚARĂ , ORI TOȚI ÎNTR-UN MORMÂNT ! >

" **Afirmarea acestor credințe , a acestor simțăminte, a acestei voințe,**

este necesară ori de câte ori acțiunea revizionistă depășește

- așa cum a depășit în ultimul timp - **marginele îngăduinței și se transformă**

în acțiune de **tulburare a păcii dintre popoare.** "

GhTătărăscu / 27 dec.'34

▣ **Provinciile alipite : Repararea nedreptăților !**

[**LD : pe lângă răspunsul dat minorităților, tezele lui Tătărăscu au ținut să atenueze , să corijeze , afirmațiile lui Iamandi la Mesaj, care stârniseră comentariile controversate cunoscute.]**

" **Această afirmare cade în sarcina tuturor conștiințelor românești ,**

dar **cade mai ales în sarcina partidului nostru** ,

care a fost **instrumentul de înlăuntruire a poruncilor istoriei**

și **revendică în fața ei răspunderea îndrumării acțiunii politice și răsboinică**

care a pregătit întregirea Neamului nostru .

Să continuăm deci azi, ca și ieri , să ne facem datoria.

Să ne facem datoria **la frontiere** , dar să ne facem datoria **și înlăuntrul lor** ,

practicând în toată viața Statului , **comandamentele politicii naționale.**

" În executarea acestei politici **să ne îndeplinim datoria față de provinciile alipite ,**

desăvârșind , cu un ceas mai curând , ceea ce **am numit în programul nostru** ,

opera de reparare a nedreptăților istorice .

" Ce este această operă ? **Ea a fost definită în toate programele de guvernare ale PNL ;**

ea a fost **definită și de acest guvern prin actul declarativ** ce am făcut, aici , la Cluj,

în ziua de **2 mai a acestui an** . Iată ce spuneam atunci :

< Soluțiunile ce vom da problemelor ardeleni vor forma la o altă

ceea ce partidul nostru a numit **opera de reparare istorică .**

Opera aceasta de reparare a tuturor nedreptăților lăsate moștenire de istorie

trebuie săvârșită cu hotărâre pe toate țărmurile vieții economice , culturale

și sociale , până ce elementul românesc din acest ținut va fi ridicat,

sub acest întreg aspect , la rangul pe care trebuie să-l dețină

elementul majoritar într-un stat național :

formarea unei puternice burghezii românești în Ardeal

este **un imperativ cu caracter național , care trebuie însușit de toate partidele**

și a cărui executare trebuie urmărită de toate guvernele . >

"**Această operă de promovare a elementului românesc , trebuie înlăuntruită în toate**

provinciile unite , față de toate clasele și atât în pătura rurală cât și în pătura orășenească .

GhTătărăscu / 27 dec.'34

▣ **Orașele ardelenesti**

▣ **Minoritățile**

[**LD : poate , ca efect politic, , abordarea lui Tătărăscu era oportună. A liniștit spiritele ,**

I-a dezavuat pe Iamandi , spunând că orașele ardelenesti n-au încetat să fie românești ...

" nici o clipă " ! Ca adevăr însă, mie mi s-a părut că Iamandi a prezentat-o

mai aproape de adevăr , și fără a fi compromițătoare !]

" Ea trebuie înlăuntruită **mai ales în orașele ardeleni unde politica de persecuție**

și de desnaționalizare a fost mai dură și unde elementul românesc băștinaș, deși având de înfruntat una din cele mai crâncene acțiuni de asuprire cunoscută în istoria popoarelor , **a reușit să-și asigure** , fără întrerupere, **existența și drepturile de stăpânire** .
"De la origine și până astăzi, **aceste orașe n-au încetat , o singură clipă [LD ? !]** **să fie și să rămână românești** și multe din ele **au constituit** , de-a lungul persecuțiilor , **redanele de rezistență** în care luptătorii noștri au ținut aprinsă **flacăra românismului** .
" De sigur, **această acțiune** de promovare a elementului românesc **nu va fi practică prin acte de agresiune sau de persecuție**. Așa cum spunea și în mai '34:
< Această acțiune de promovare nu va fi făcută prin știrbirea drepturilor celorlalte elemente conlocuitoare și nu printr-o politică de agresiune , ci numai printr-o acțiune continuă și fermă de ajutorare și de ocrotire a elementului românesc , făcută în cadrul legilor și îndrumată în spiritul de conciliere care trebuie să stea la baza politicii noastre de Stat " >
Astfel fixam prin acea **declarație cadrul politicii noastre naționale** , în fața uneia din **marile probleme ridicate de actul Unirii** ."
Adunare la Cluj / 27 dec.'34

20.) **Victor Iamandi** , **precizări la discursul de la Mesaj (17 dec.'34) , 22 ian.'35**

/ Campania "**Universului**" : acuzare de **lès națiune** /

Al.Popescu -Necșești (PNL-1),. **CCGiurescu** (PNL-2) - **replică , intervenții**
(DAD, MO 21, șed. din 22 ian.1935 , p. 496- 510)

[**LD : scandalul dinaintea sărbătorilor , continuă . Pe banca ministerială, nu mai era nimeni . Iamandi are avantajul de a dispune de tribuna parlamentului la discreție.**

Și-I folosește din plin. Înltură, rând pe rând , toate acuzațiile ce i s-au adus.

Mâhnit, jignit, dar ofensiv, **Iamandi recapitulează** , pe bază de documente, aportul lui la **lupta democratică și națională** .

O face evocând **momente semnificative** , cu citări masive din discursurile proprii ,

încât, față de discursul din 17 dec. , acest **nou discurs** este și **o autobiografie politică** , și **o trecere în revistă a concepției și realizărilor PNL** în chestiunea națională.

În parlament sunt "detractorii" - **Popescu-Necșești , CCGiurescu** -

, dar și **Maniu** , venit din autoexilul de la Bădăcin] **Doc.integral** - fișier **Naționalism III**

Supratitluri, semne , sublinieri colorări -LD

Vict.Iamandi :

Al.Popescu -Necșești :

CCGiurescu :

[-----]

Iamandi / 22 ian.'35

▣ **Orașele din provinciile alipite .**

▣ **Cultul pentru Ardeal**

Una din acuzațiile grave ce i se aduce , este privitoare la **declarația asupra orașelor și naționalizarea lor**. El n-a adus din senin această discuție, ea a fost adusă de **CCGiurescu** care a **învinuit guvernul și PNL că a abandonat tradiția sa națională**,

că nu a făcut nimic **pentru românizarea orașelor și pentru naționalizarea minorităților**.

Giurescu a propus și soluția sa : **colonizarea orașelor și a unor centre minoritare rurale , cu cei 400.000 macedoneni** , dând exemplul rezolvării acestei chestiuni de către Turcia.

Atunci a spus el că **< Orașele din Ardeal , din Basarabia și Bucovina [----]**

nu ne-au aparținut ca număr nici odată [-----] și nu se poate realiza în 16 ani , printr-o acțiune de stat o transformare complectă a celor 80% -90% , câți erau la început [-----]>

Afirmația aceasta, luată izolat, și așa cum a fost prezentată de atacatorii lui,

" nu poate înfățișa **cugetarea mea politică și națională** , în problema orașelor ."

[-----]

▣ Minoritarii din România

▣ " Continuitatea " etnică.

"Dar d-lor deputați, în **discursul de la 17 decembrie** 1934, constatând, ceea ce știe toată lumea, că în România există totuși minoritari și că aceștia, în unele părți ale țării, **au continuitate de existență** și că împotriva lor nu se poate preconiza o politică oficială de stat - accentuând cuvântul " oficială " -

acuzatorii mei, în loc să înțeleagă sensul acestei declarații și să fie de acord că **nici un guvern nu poate vorbi altfel**, s-au năpustit asupra mea și **m-au considerat**, a doua oară, **inconștient și trădător** al intereselor noastre naționale, **învinuindu-mă**, nici mai mult nici mai puțin, că prin folosirea cuvântului de "**continuitate**", **am sfârșit toată baza de drept a continuității noastre asupra Ardealului și că am recunoscut implicit minoritarilor o întâietate de drepturi dincolo de Carpați.**

[**explică sensul cu care a folosit cuvântul " continuitate "**]

"Poate trage cineva din **acest fapt** încheierea că această continuitate, limitată în timp și spațiu, **însemnează o generalizare de drepturi** ? [-----]

m-am gândit la [**Adunarea**] Alba Iulia și, prin **tratatul de pace**, **enclavele de sași și de secui** pe care, precum se știe, regii maghiari i-au adus în Ardeal, pentru a desnaționaliza pe români, **încă de prin veacul al XIII -lea**, și pe care, și prin actul Unirii de la Trianon, **i-am primit ca cetățeni minoritari**, **recunoscându-le**, din primul moment, **toate drepturile cetățenești.**

[**citează din declarațiile sașilor de la Mădăș (1919) ; subliniază că prin tratat acestor minorități li s-a spus " etnice " ; explică sensurile cuvintelor " etnic " și " continuitate " etc etc**] [-----]

▣ Tendințele centrifugale ale conducătorilor minoritari

" **Am fost apostrofat** că, în discursul de la 17 decembrie, ocupându-mă de clasa conducătoare a minoritarilor, **am spus că tendințele centrifugale** - adică iredentiste - pe care le manifestă sau le urmăresc fruntașii Partidului Maghiar, **sunt explicabile.**

De ce sunt explicabile ? am fost întrebat de detractorii mei. **Foarte simplu.**

Pentru că mare parte dintre acești conducători, sunt aceiași care înainte de Unire, aveau, în Ungaria, un rol politic bine determinat și, din această cauză, oricâte declarații de loialitate ne-ar face, sufletul lor nu poate fi schimbat atât de repede, iar orientarea unora dintre ei, poate rămânea dependentă de Budapesta.

-Iuliu Maniu : " Dar d-le, cum puteți spune așa ceva ?

Nu vă încurcați mai tare, pentru a vă descurca " (întreruperi la PNL)

-lamandi : Aș vrea ca dl Maniu să-și explice întreruperea .

-Maniu : Îmi voi lua această libertate .

-Voci : Acum !

-lamandi : " M-a surprins exclamarea d-lui Maniu . Eu n-am făcut altceva, afirmând acest lucru, **decât să reproduc atacul curent**, care se aduce minorităților și conducătorilor minoritari, **de către acei care mă atacă astăzi pe mine**, pentru **că aș fi prea îngăduitor față de minorități "**

-Popescu - Necșești : Dta găsești că este firesc ?

-lamandi : Am spus că este "**explicabil**" (**aplauze la PNL**)

-Popescu - Necșești : Ați spus că este "**firesc**"

(**proteste la PNL ; zgomot la opoziție**) [LD : în stenogramă este "**explicabile**"]

-lamandi : Dle Necșești, dacă găsești acest cuvânt în notele stenografice, dacă dovedești că l-am spus aici, declar că voi trage toate consecințele.

Am spus "explicabil"

[LD : în stenogramă este "**explicabil**" ,Dar indiferent de cuvânt,

până unde putea merge ipocrizia și ranchiuna lui Maniu și a acestui Necșești ? !]

[-----]

▣ Colaborarea cu partidele minoritare

" Care trebuie să fie , însă, politica de stat față de minorități , politica noastră de consolidare națională în interior și , prin urmare , de apărare a intereselor românești în toate direcțiunile ?

A spus-o răspicat președintele Consiliului la întrunirea de la Cluj [-----]

În orice caz, o politică națională sănătoasă și efectivă trebuie să se practice , răbdător și sistematic, pe teren, fără a fi nevoie pentru asta să se trâmbețeze de la tribune oficiale.

Care au fost însă raporturile tuturor guvernelor , de la război până azi , **cu minoritățile** și cu partidele ce le reprezintă și **care a fost politica preconizată** față de dânsese **de diferiți oameni de răspundere** în această țară ?

N-au fost raporturi de apropiere și nu au fost chiar **colaborări electorale** și **cu ungurii și cu sașii** ? **Nu s-au încheiat** chiar **pacte** cu caracter ceva mai larg , decât acela al unui simplu acord electoral ?

Dar grupările politice , cu caracter extremist de dreapta , **n-au legături directe cu aceste minorități** , căutând să le atragă , **în numele creștinismului și al ideilor ce le propagă** în cadrul acțiunii pe care o desfășoară ? [-----]

"Dar dacă am răsfoi toate discursurile și toate declarațiile , pe care oameni politici ai țării , din Regat și din Provinciile Unite , le-au făcut de la Unire încoace , în Parlament , în întruniri publice și în presă , s-ar vedea ușor că pe chestiunea politică față de minorități

au fost mult mai largi și mai darnici decât mi-am îngăduit eu să fiu în cuvântarea pe care am rostit-o la Cameră în ziua de 17 decembrie.

" Dacă admitem că PNȚ , în guvernările sale de la 1928 încoace ,

a practicat o politică de largă toleranță față de minorități

și dacă ne amintim că **însăși marele nostru savant și îndrumător al românismului , d-l Nicolae Iorga** , ca președinte al Consiliului de Miniștri ,

a chemat la conducere treburilor minoritare , făcându-l subsecretar de stat , pe unul din reprezentanții cei mai autentici ai minorităților , veți conveni și dvs , și sper că vor conveni și atacatorii mei , că această atitudine de concilianță și de recunoaștere

a drepturilor populațiilor minoritare , **nu poate constitui** , nici într-un caz ,

o abatere de la supremale îndatoriri naționale ,

pe care întreaga noastră clasă dirigentă le are față de statul român."

▣ Afirmarea ca națiune suverană

" **Ce am spus eu , cel atăcat și învinuit de ignorare a intereselor românești**

în discursul meu , cu privire la întreaga politică ce trebuie s-o urmărim față de minorități

și cu privire la **afirmarea drepturilor noastre de națiune suverană** ,

în toate direcțiile vieții noastre de stat ? " [citează pasajul din discurs , 17 decembrie]

<Noi am fost și suntem un popor de țărani și nu uitați că ,

în toate provinciile alipite ... clasa care s-a înstrăinat , în primul rând,

a fost clasa dominantă [-----]Clasa conducătoare românească a dispărut complet

din Basarabia [----]dar nu numai atât, noi nu ar trebui să dezasperăm

de valoarea noastră numerică și de valoarea rasei noastre [----]nu pot crede că astăzi,

când ne găsim într-un stat românesc , liber , stăpân pe oate destinele sale [-----]

nu pot să cred că astăzi noi ne-am găsi într-o asemenea situațiune ,

încât să dezasperăm de viitorul nostru național.[-----] >

[-----]

▣ Episoade din lupta națională

▣ Continuitate de opinii

[LD : este foarte adevărat că adversarii îl puteau ataca pe lamandi pe diverse teme , dar nici într-un caz pe tema apărării românismului ! Din acest p.d.v. , campania de calomnii

contra lui, a fost de o evidentă rea credință .]

" Dar , d-lor deputați, eu nu sunt un improvizat în viața publică .

Am în urma mea un întreg trecut de luptă care s-a desfășurat permanent pe aceeași linie , neabătându-mă niciodată de la îndatoririle mele de român și de om politic .

Voi aminti , pentru moment, ceea ce am declarat în această Cameră , în diferite ocazii , asupra aceleași chestiuni , de la 1922 și până azi .

1923. Desăvârșirea unității ...

Vorbind despre unificarea administrativă a Statului , iată ce spuneam în discursul meu la Mesaj , rostit la 23 noiembrie 1923 : < Cred că pentru omul de stat , care are conducerea pentru un anumit timp , așa de anevoioasă ca aceea de stăzi, preocuparea de căpetenie trebuie să fie , înainte de toate asigurarea unității de suflet a acestui popor .

Statul român , înainte de a exista prin provinciile unite - cu denumirea și întinderea lor geografică - există prin unitatea de rasă și de neam a poporului nostru .

După cum cultura românească este aceeași în tot cuprinsul țării noastre , tot astfel trebuie să tindem ca și administrația și justiția să ajungă a fi la fel în toate părțile Statului român . >

1924. Minoritățile ...

În ședința Camerei de la 29 noiembrie 1924, în discursul la Mesaj , răspunzând d-lui Halippa , care ne acuzase că aplicăm față de minorități o politică " barbară "

- fără ca cineva să-l fi făcut trădător pentru asta ! - spuneam următoarele:

< D-lor deputați, dl Halippa s-a ocupat în cuvântarea sa și de problema minorităților .

Dsa înainte de a-și expune punctul de vedere al PȚ în această chestiune ,

a condamnat în termeni aspri politica pe care guvernul actual înțelege să o facă față de minorități, denumind-o " barbară " .

Cred că dl Halippa , nu numai că a întrebuițat o expresie nepotrivită , exagerând cu intențiune , dar d-sa a voit să fie mai pretențios și mai nedrept chiar decât reprezentanții însăși ai minorităților. [-----] Care este politica pe care noi o facem față de minoritățile etnice ? Li s-au suprimat drepturile de a avea școlile lor ? ; li s-au făcut dificultăți în ceea ce privește exercitarea în completă libertate a cultului lor religios ?

Li s-au impus minoritarilor reforme sociale de excepție [----]?

li s-au adus vexațiuni de ordin moral [----] ?

nu li s-au îngăduit acțiunile politice concretizate în partide minoritare ?

Atâtea întrebări la care , nici un om de bună credință nu va putea răspunde ,

decât cu adevărul că minoritățile trăesc astăzi în România mai bune chiar decât în timpul în care se găseau sub suveranitatea altor State .

1924. Elementul românesc ...

< Cerem însă completă loialitate față de statul român [----] pentru că un lucru, d-le Halippa, trebuie să fie sigur și definitiv : noi respectăm minoritățile , însă nu înțelegem să lipsim de la datoria noastră de a sprijini în mod hotărât elementul românesc . >

1924. Orașele românești...

< Vă impresionează [Halippa] atâtea starea deplorabilă în care s-ar găsi minoritățile ?

Eu am vizitat în cursul verii Ardealul și [----]

dacă am constatat o stare mai deplorabilă și o inferioritate vizibilă , acestea le-am constatat că există nu la minorități , ci la elementul românesc. [-----] în toate orașele

Ardealului se constată o timiditate în afirmarea suveranității noastre naționale .

Nu s-au făcut decât progrese minimale , în ceea ce privește

românizarea centrelor urbane din Ardeal .

Nu există în Ardeal , nici în Bucovina nici în Basarabia ,

o presă și o acțiune culturală românească , care să fie la înălțimea nevoilor poporului nostru. Sunt orașe undese găesc câte 7-8 cotidiene străine ,

fără să fie un singur ziar românesc. [-----] în Ardeal este , din punct de vedere național,

un dezzechilibru între clasele sociale , între clasa țărănească , în mare majoritate românească , și a intelectualilor de la orașe , care sunt în cea mai mare parte străini ,

intelectualul român fiind în imposibilitate de a contrabalansa clasa numeroasă a intelectualilor minoritari . >

Aceasta o spuneam în 1924 ! Se poate vedea din discursul meu de atunci că, vorbind despre orașele ardeleni, făceam aproape aceleași constatări pe care le cuprinde discursul din 17 decembrie , care a provocat campania de denigrare împotriva mea.

1925. Politica față de minorități....

În noiembrie 1925, ca raportor la *Răspunsul la Mesaj* sub guvernul I.C.Brătianu , răspunzând unui reprezentant al minorităților, deputatul Șandor, spunea :

< [----] **Nu trebuie să consider pe dl Șandor ca reprezentant al minorității maghiare , pentru că nu pot confunda atitudinea liniștită și cuminte a maselor maghiare din Ardeal , care își caută de interesele lor, muncind și păstrând față de Statul acesta un respect loial , care nu poate fi supus criticii, cu d-sa.**

Dar , pentru că dl Șandor a vorbit de la această tribună pe un ton de amenințare și falsificând în mod grosolan adevărul [----] nu pentru a apăra drepturile ultragiutate ale conaționalilor săi, ci numai pentru Buda-Pesta , pentru acțiunea iridentă maghiară ,

care încă o dată spun , nu poate să aibă vreo legătură cu masele maghiare din Ardeal - .[-----] > **Și continui pe această temă , terminând :**

< **Politica Statului Român față de minorități a fost excesiv de îngăduitoare , pentru că firea poporului nostru exclude violența**

și pentru că noi nu avem nevoie să gătuim cele câteva milioane de minoritari . >

" Acesta a fost limbajul meu ca deputat și ca raportor la Mesaj, acum 10 ani ; iar de atunci și până astăzi , ideile care au stăpânit toate manifestările mele în problema minorităților , au rămas aceleași. "

10 martie 1934.Răspuns la interpelări ...

" La 10 mart.'34 , răspunzând interpelărilor în chestia protecției muncii naționale, am ținut un discurs, în ovațiile Camerei, în care , între altele am vorbit de problema orașelor , exact în aceiași termeni ca în discursul de la 17 decembrie 1934.

[Citează din discursul respectiv - vezi fișier anterior]

Cu toate acestea , nu m-a învinuit nimeni nici de trădare și nici măcar nu am fost făcut inconștient ! Menționez faptul că , pe atunci, dl Popescu -Necșești era membru al guvernului (rumoare pe băncile majorității) și nu a găsit necesar să se sesizeze , sub nici o formă, de decrațiile mele, iar ziarul " *Universul*" n-a avut un singur rând în coloanele sale de critică sau de ostilitate în contra mea.

Este de sigur de neânțeles cum a fost posibil ca , pentru aceleași declarații , la 10 martie 1934 , să nu fiu tras la răspundere , iar la 17 decembrie , să mi se arunce grava acuzație de trădător !

1 decembrie 1934

" La 1 decembrie 1934,cu 17 zile înainte de discursul încredințat , am vorbit la Radio , în numele guvernului, preaslăvind Unirea Ardealului cu România , în termeni care dovedesc de ce credințe și de ce sentimente sunt călăuzit în chestia națională.

Citez din această cuvântare numai câteva rânduri , pentru a răspunde acelor care mă acuză că aș fi alimentat revizionismul maghiar :

< **În împrejurările actuale , când glasuri revizioniste și revanșarde se aud din anumite locuri, amintirea răsunătorului eveniment de la 1 decembrie 1918 , Unirea Ardealului cu România, constituie mai ales prilejul unei impunătoare manifestațiuni de indestructibilă solidaritate și de ferma proclamare a drepturilor etnice și istorice pe al cărui temei indestructibil s-a clădit pentru vecie unitatea Statului Român . >**

[-----]

Victor Iamandi / 22 ianuarie '35

▣ Discursul din 17 decembrie 1934

" În sfârșit , la 17 decembrie 1934, am rostit discursul pentru care am fost ridicat în triumf de imensa majoritate a acestei adunări , și care , a doua zi, a fost denunțat opiniei publice drept o adevărată trădare a intereselor naționale ale țării.

[-----] argumente în favoarea Budapestei.

" Țin să protestez cu toată hotărârea împotriva unei acuzații nedrepte și lipsită de orice temei" (aplauze prelungite la majorități)

Dacă , în adevăr, se poate vorbi de vreun **prejudiciu adus României** , dincolo de graniță, socot că **cel mai mare prejudiciu constituie campania plină de răstălmăciri și de violențe** nemaipomenite **ce s-a întreprins împotriva mea** pe o chestiune , față de care **mi-am îndeplinit și astăzi și întotdeauna întreaga datorie. "**
(**aplauze prelungite, strigăte de bravo la majorități**) [----- **spovedania** -----]

Al. Popescu Necșești / 22 ian.'35

▣ **Replică la discursul lui lamandi**

[**Replica lui s-a vrut o punere la punct , o nouă încredințare a lui lamandi**, în aplauzele **opozității** , dar , mai ales , **a georgiștilor**.
O mostră de pătimășă pornire, de ironie , de speculație și umilire a ministrului lamandi.
S-a jucat cu cuvintele, a citat trunchiat , i-a făcut proces de intenție, invocând păreriile unor istorici și oameni politici , numai pentru a demonstra că **lamandi a făcut o greșală impardonabilă, că este un trădător !**]
Al.Popescu -Necșești / replică lui lamandi / 22 ian.'35

▣ **Psihoză naționalistă ?!**

▣ **Acțiunea antirevizionistă a " Universului"**

[**LD : de totală rea credință**. Dar vorbele lui au avut și vor avea efect !
Ori ca apărător al acțiunii **Ligii antirevizioniste** inițiate de "**Universul**" , ori ca apărător al **lozincile naționaliste lansate** , la concurență, **de liberalii georgiști**, acest Popescu-Necșești pune gaz pe foc , la campania de **l'es națiune** atribuită lui lamandi. **În aceeași formulă cu care procedaseră georgiștii cu Duca**.
Nu cred că exagerez. Nici în comparație , nici în ce privește răzbunarea legionară din 1940 .]
" **Și-a mai permis d-l ministru lamandi** să analizeze ceea ce d-sa a numit "**psihoza națională** " A apărut și aici filtrajul despre care v-am vorbit , atunci când s-a pus în discuțiune , **cu atâta nechibzuială și ușurință** , chestiunii populației de la orașele noastre din Ardeal.
[**citează pasajul din discursul lui lamandi privind exagerările naționaliste**]
" **Iată, d-lor , că dl lamandi** , cu toate explicațiunile furnizate astăzi, **a caracterizat drept psihoză o preocupare constantă de postulat național** în viața administrativă și în viața creatoare și constructivă a Statului.
Dl lamandi, spre a face pe placul unor anumite centre [LD : evreii ?] , spre a căror aprobare totdeauna a tânjit [LD !?] , și-a permis să caracterizeze tot acest suflu de naționalism care este frumusețea morală a obștei românești și care este ecoul, ajuns până la noi, **a unei atmosfere** care domnește în toate statele Europei occidentale și, mai mult, **postulatul moral național** în viața politică a națiunilor-
D-sa , cu o ușurință , regretabilă ușurință , taxează de psihoză ceea ce nu ca atare , ci ca o adevărată **afirmare și adâncire a sentimentului și conștiinței naționale** , **trebuie privite și încurajate** printr-o acțiune constructivă și printr-o atmosferă de încurajare perpetuă, din toate punctele de vedere (**aplauze la PNL-georgist**) [-----]
"Nu este psihoză atunci când , din toate părțile , **se afirmă** , cu drept cuvânt, că **este momentul**, după toate întârzierile, după toate zăbavele aduse de vicisitudinile istorice, **că trebuie să recăștigăm timpul pierdut**, și, cu conștiința că noi suntem în urmă, din cauza piedicilor cari ni s-au pus de veacuri de toți vrăjmașii care ne-au împilat, **noi să punem postulatul național ca un principiu de viață și de afirmare în toate direcțiile** .
Acest postulat , care **d-lui lamndi îi face impresia**, de la locul pe care îl ocupă, **că este un cuvânt supărător, care îl agasează** și în această incintă și în afară de această incintă, **d-sa îl va auzi de aici înainte ; iar noi, care suntem grupați în jurul ziarului " Universul"**, pentru care **d-sa nu a avut cuvinte să-l micșoreze , pentru că el și-a permis să afirme această credință ,**

În principiul de viață națională , **noi nu vom conțeni niciodată să-l afirmăm, să-l întărim și să-l facem să fie** , în mijlocul conștiinței românești ,
un principiu de viață și de afirmare în toate domeniile. "
Al.Popescu -Necșești / replică lui lamandi / 22 ian.'35

▣ Minoritățile

[**LD** : mergând pe aceeași linie de **culpabilizare a lui lamandi, Necșești comite falsuri răstălmăciri și vânatoare de cuvinte .Mi se pare odios, rușinos , intolerant, defăimător.]**

" **DI lamndi a vorbit în aceeași zi** în care , **la Senat**, în numele guvernului, **vorbea dl ministru Lapedatu**, al cărui **discurs cuminte ,echilibrat și chibzuit** , a avut de examinat tocmai **problema minoritară** , în urma discursului pe care l-a pronunțat d-l senator **Elemer Gyarfás în numele minorităților** , discurs care a fost examinat , din toate p.d.v. de d-l ministru Lapedatu.

" Reprezentantul minorităților, dl **Elemer Gyarfás** , afirmase **necesitatea** , pentru minoritatea ungară, **să-și schimbe politica** sa, să nu mai fie **divergentă și centrifugală către Budapesta** , căutând **să se integreze în ritmul și solidaritatea** Statului național , iar **nu să o facă dependentă** de relațiile în care s-ar găsi **România cu Statul Ungar**.

" Ei bine, **cealaltă greșeală a d-lui ministru lamandi** , pe care , cu drept cuvânt, **dl Maniu a relevat-o de la locul său**, a constatat în aceea că, **pe când dlministru Lapedatu** , în numele guvernului, **muștra pentru cele ce au fost în trecut și au fost recunoscute dedl Gyarfás**, că ar fi reprezentat politica minoritară ungară, să privească spre Budapesta , **d-sa [lamandi] găsea atunci și găsește și astăzi, că este firesc și este echitabil. "**

-lamandi : Aceasta înseamnă că **mi-am însușit această politică ? "**

[-----]

CCGiurescu / replică la Victor lamandi / 22 ian.'35

▣ Răspunderea lui lamandi

▣ Răspunderea guvernului

[**LD** : nenorocită misiune și-a asumat Giurescu și în cazul lui Duca , și în cazul lui lamandi_ Va trebui să tratez aceste episoade în lumina întâmplărilor din 1933, din 1934 și din 1940. Trebuie că ura lui Giurescu față de lamandi a depășit animozitatea personală, că el și-a avut partea lui de vină la prăpastia săpată între George Brătianu și ceilalți Brătieni, că , de fapt, lui nu i-ar fi convenit revenirea în PNL , ș.a.,ș.a. Dar asta pentru 1934 !

Pentru că , **acești doi oameni, se vor despărți de partidele** pe care le susțin și apără în 1934, **și se vor alătura regimului carlist, pe care , amândoi, îl vor sluji cu abnegație.]**

" **Problema discutată depășește persoanele**. Nu este vorba de **cazul Victor lamandi, ci de un caz** , care, dacă situația continuă să rămână așa , cum este în momentul de față, **angajează întregul guvern și califică o directivă de guvernământ.**

" **Nici prin gând nu ne-a trecut să punem la cale un asasinat moral** - cum s-a exprimat dl Victor lamndi - împotriva d-sale. **Dacă lucrurile se vor termina** , în cele din urmă,

prin scoaterea din viața publică a d-lui lamandi,

să se știe că vinovat nu este decât el însăși :< ale tale dintr-u ale tale ! >.

[-----]

" Evident, **nu-mi trece prin gând** , să spun că **dl.Victor lamandi a greșit cu voință și cu știință , fiindcă atunci faptul ar fi fost așa de grav, încât nu pe banca ministerială ar fi trebuit să stea, ci în fața plutonului de execuție. [!!!]**

Pentru că, atunci când un ministru spune un asemenea lucru , conștient , cu știință, și voință, **el trădează interesele cele mai sfinte ale Nației.**

Așa că, dați-mi voie să spun, că **nici nu se poate pune problema astfel.**

Totuși, problema și în celălalt aspect, are o deosebită gravitate.

Fiindcă, **greșind în felul în care a greșit, aceasta nu înseamnă că trebuie absolvit ;**

aceasta poate constitui doar o **circumstanță atenuantă**.

Dacă îmi dați voie să caracterizez **printr-un termen juridic ce a făcut dl Iamandi, aș spune că fapta d-sale este o crimă prin imprudență.**

" O pedeapsă trebuie să fie , pentru că ceea ce s-ar tolera , la urma urmei , unui particular, nu se poate tolera aceluia care are un rol calificat pe banca ministerială.

[-----]

CCGiurescu / replică la Victor Iamandi / 22 ian.'35

▣ **Naționalizarea orașelor .**

" Este , așa dar, **mai mult decât o chestiune personală**, este o chestiune care interesează întreaga politică a Statului , într-un domeniu esențial , în domeniul demografic. !

(aplauze la PNL-g) " **Țin să aduc o rectificare** la spusele d-lui Victor Iamandi .

Îmi pare rău că d-sa , care a făcut studii istorice în tinerețe, nu a păstrat din această disciplină obiceiul de a cita exact , de-a reproduce întocmai, pasagiile care se atribuie altor persoane, pentru că **dacă făcea acest lucru**, nu putea să-mi atribuie două declarațiuni pe care nu le-am făcut nici o dată, nici aici, nici în altă parte.

" Eu nu am spus că trebuie să urmărim naționalizarea orașelor și naționalizarea naționalităților .Aceasta este expresiunea d-lui Iamandi.

Nu mi-a trecut prin cap să cer **românizarea celorlalte naționalități** de pe teritoriul românesc , pentru că știu din istorie că **acest lucru nu se face în chip violent . [LD : ???]**

" **Noi vom români** pe cei care stau alături de noi , **dacă vom izbuti să-i atragem , să-i asimilăm prin prestigiul culturii noastre** , prin perfecțiunea **instituțiilor noastre** , prin **facilitățile pe care le vom acorda** vieții lor naționale, în limitele Statului național și în conformitate cu interesele lui.

" Prin urmare , **naționalizarea orașelor , da ;** o repet și o voi susține întotdeauna, este un imperativ categoric al politicii noastre în acest moment , pentru că **naționalizarea orașelor nu înseamnă decât ooperă de reparație istorică**

.Am fost jefuiți , acesta este cuvântul pe care îl spun

în calitate de profesor al Istoriei Românilor " (aplauze la PNL-g)

" Poporul românesc din Ardeal a fost deposedat de anumite proprietăți , de anumite teritorii.

Când cerem naționalizarea orașelor , nu facem altceva decât **să cerem**

o operă de reparație istorică, o operă de dreptate istorică." [-----]

[citează din declarațiile contradictorii, divergente , ale lui Iamandi și Tătărescu , despre caracterul orașelor din Ardeal]

Pe cine să credem, pe primul ministru sau pe dl Iamandi ?

[-----diverse paranteze problematice-----]

" Eu , dlor nu pun accentul pe problema personală.

Cred , totuși, că această problemă trebuie să-și găsească **o soluție politică .**

Gruvenul **dacă** găsește că este suficientă retractarea care s-a făcut, **îl privește ;**

opinia publică, însă, **crede că greșelile făcute fără voință , trebuie plătite .**

Logic este ca dl Iamandi să plătească această greșală pe care a făcut-o

Țara , pe deasupra noastră, și orice am crede noi, **țara va judeca ,**

iar **istoria va pune pe fiecare în adevărata lui lumină "** (aplauze la PNL-g)

CCGiurescu / replică la Victor Iamandi / 22 ian' 35

▣ **Continuitate istorică la minorități ?!**

▣ **Singura continuitate istorică : cea românească**

[LD sunt absolut **stupefiată vehemența lui Giurescu**, de **purecarea unor termeni** din discursul lui Iamandi, care vorbise de **continuitatea** ungarilor și sașilor , din unghiul vechimii așezării lor, ca populații ce nu puteau fi alungate fără să conteste continuitatea și vechimea românilor .

Dar și **mai stupefiată** sunt de **lipsa de reacție a colegilor lui Iamandi.**

Să fi fost în locul lui îmi dădeam demisia și-i părăseam !]

" Vorbind de minoritățile etnice care reprezintă **o continuitate istorică ,**

în anumite porțiuni ale teritoriului național ... (**deputatul IGVântu întrerupe**)

D-le Vântu, d-ta ca **om de cultură și profesor universitar** , știi regulile metodei științifice.

Te rog **ia textul și o să vezi** că sunt cuvintele " **continuitate istorică** " .

Nu putem nega evidența . Cuvintele sunt tipărite .

Această afirmație a continuității istorice, este, în concepțiunea mea,

tot așa de gravă ca și afirmația cu orașele care nu ne-au aparținut nici o dată .

Continuitate istorică ? Apoi , d-lor deputați, **aceasta o susține și Budapesta !**

Ce facem noi în momentul de față ?

Căutăm să lămurim opinia publică din apusul Europei - care este infectată zilnic de veninul

distilat cu atâta măiestrie - căutăm să lămurim apusul **asupra acestei grosolane erori**,

și să stabilim că, **în ceea ce privește continuitatea istorică, pe teritoriul românesc,**

nu poate fi de cât una singură : a poporului nostru, a poporului Românesc ! "

Ungurii...

(**Aplauze**) **Toți ceilalți au venit mai târziu pe pământul pe care stau astăzi.**

Sunt fapte elementare : au venit ungurii la 896, iar în Ardeal la 1100 - 1200 .

Sașii ...

Au venit apoi sașii, dar nu așa cum afirmă dl lamandi, care le mai face

un cadou de 200 de ani, în Ardeal, spunând că au venit în sec.al X-lea (**întreruperi**)

Mă iertați, d-lor, dar eu nu pot face un cadou de 200 de ani în favoarea elementului

săsesc , fiind că **sașii nu au venit în sec. X sau XI.**

Cele dintâi așezări de sași s-au făcut la **mijlocul sec. al XII-lea ...**

și având - mă grăbesc să adaog - **tot respectul și pentru calitățile lor**

de **exelenți muncitori și pentru sentimentele de lealitate** pe care le arată statului nostru

- **ce o fi în cugetul lor eu nu pot să știu** , și nici nu vreau să știu,

dar mă mulțumesc să constat că formal sunt leali -

totuși să nu mi se vorbească de continuitate istorică,

nici a elementului săsesc , nici a elementului unguresc în Ardeal.

Aici continuitatea istorică este numai a oropsiților de valahi,

a valahilor care au dus pe umerii lor , toată trufia și toată gloria și bogăția

grofilor de la Budapesta . (aplauze)

Noi am fost elementul de continuitate istorică în Ardeal.

Am fost **buni de dus la luptă să murim, să muncim ca să ținem** cu munca și cu sângele nostru

, **fala, acea extraordinară fală, cu care se împodobește Regele de la Budapesta ,**

declarând că **valahii sunt servitorii prea plecați ai lui.** " [-----]

" **Am fost deposedați.** S-a exercitat , în dauna poporului românesc din Ardeal,

un act de rapt. Să vă citez numai câteva texte :

Când **Regele Andrei al II-lea dă sașilor** , la 1224 , privilegiul,

celebrul privilegiu Andreian, el spune că < **vor avea dreptul**

să utilizeze pădurea Valahilor și a Pecenegilor> [**LD : deci și pecenegii !**]

adică pădurea care era a noastră , o dă să se folosească de ea sașii.

Când în 1223, **aceiași rege dă mănăstirea Cârța** , o serie de proprietăți ,

se spune textual , într-un document latin, că **o moșie a fost luată de la Valahi :**

teram exemptam de Blaccis , adică a luat-o de la valahi și a dat-o mănăstirii.

Așa s-a petrecut peste tot în Ardeal.

-**Victor lamandi** : " **Nici nu am spus "toate orașele** " , și nici **nu m-am ocupat** pe larg de

această chestie.Am spus **"mai ales în Ardeal"** , și nu am spus cuvântul " **toate** " .

De altfel, dacă v-aș da anumite declarații , făcute de anumiți oameni politici,

ați vedea că s-ar ajunge la lucruri foarte grave , și că există încă o categorie de

oameni politici în situațiunea de a fi tratați ca și mine , de " trădători" .

Cunosc chestiunea foarte bine. Știu cum s-au dezvoltat și orașele din Ardeal,

știu unde au fost întâi românii , cunosc și chestiunea târgurilor , cunosc totul.

" **Vă declar** încă o dată, de pe această bancă, că

mi s-a confundat o simplă constatare statistică ,

cu drepturile noastre de suveranitate asupra orașelor .

M-am explicat suficient și , dacă ar mai fi fost ședință și pe 19 decembrie,

veneam și lămuream complet , încă de atunci, această chestiune.

Declar încă o dată, că **am fost victima unei mari nedreptăți** , făcută pe o chestiune , care este limpede și clard ovedită din toată activitatea mea, și din toate declarațiile mele.

(**aplauze la PNL**) Prin urmare, **nu mai stăruți**, pentru că **sunt de acord cu dvs** ,

le știu toate , și dacă doriți , **vă aduc și lucrările mele de seminar** , de pe vremea când eram student la litere, ca să vă arăt că am tratat această chestiune.

Am aici colegi, ca Cristea Dumitrescu ...

-CCGiurescu : Dle ministru, **vă cred, și vă rog să nu mai aduceți alte mărturii.**

[**LD.polemica continuă, mai intervine și Necșești, se dau în spectacol...penibil , penibil....**]

Giurescu continuă să citeze documente care atestau abuzurile față de români...]

Românii în orașe ...

lată explicația pentru care noi nu am putut să stăm în unele orașe [LD : Sic !]

și acest lucru îl știa și l-a spus și dl lamandi.

Dar tocmai de aceea întreb, dacă se știau aceste lucruri, dacă dl lamandi ,

în calitate de elev al lui Xenopol , cum spunea, și în calitate de profesor de istorie,

știa că în Ardeal orașele nu au fost ale noastre [LD : Sic !] nu din vina noastră ,

ci fiindcă ni s-a interzis accesul [LD : Sic !]

, fiindcă am fost izgoniți și casele noastre arse [LD : Sic !] ,

trebuia oare, ca ministru al propagandei române, să faci o asemenea declarație ?

-lamandi : Eu nu sunt ministru al propagandei [-----]

CCGiurescu / replică la Victor lamandi / 22 ian.'35

▣ **Reacțiile Budapestei**

[**LD : la acest capitol , Giurescu îl prinde în șah pe lamandi.**

Este adevărat că, în circumstanțele date, presa Budapestei a exploatat copios incidentul din Parlamentul român , pe subiectul minorităților din Ardeal.

Cu atât mai mult cu cât Ungaria fusese pusă la punct de Titulescu

Poate asta a și amplificat atât de grav învinovățirea lui lamandi ;

poate asta a determinat pe Tătărăscu să meargă la Cluj , pe 27 decembrie,

să țină acea întrunire națională . Indiferent de explicații, este clar că lamandi

devine victima unei campanii de presă concertată de " Universul" ;

că în spatele acțiunii s-au aflat și georgiștii ; că... unii au căzut în plasa " Universului " și că guvernul ... a ezitat să-l apere .]

" Ca să vedeți **efectul acestei cuvântări a d-lui ministru lamandi**, dați-mi voie

să vă citez un document. Am aici ziarul oficios al d-lui Tibor Eckhardt ,

reprezentantul oficial al Ungariei la Geneva. Ce spune "**Magyarszag**" , acest ziar unguresc,

care apare la **Budapesta** , în urma **cuvântării d-lui ministru lamandi ?**

Vă semnalez faptul că **acest ziar nu a putut intra în țară .**

-lamandi : Și voiți să-l popularizați dvs acum ?

-Giurescu : Nu ; dar adevărul trebuie spus.

-lamandi : **Dacă nu ați vorbi dvs cum vorbiți și nu mi-ați pune în sarcină intenții pe care nu le-am avut nici o dată**, fiți sigur că **nici acea gazetă ungurească nu ar scrie cum scrie (aplauze la majorități)**

-Giurescu : Fraza scrisă de "**Magyarszag**" , din Budapesta , **este scrisă**

înainte ca noi să fi pronunțat vreun cuvânt de la această tribună.

-lamandi : Dar în ziarul "**Universul**" , a doua zi chiar, **am fost făcut**

tovarășul acestui reprezentant al Ungariei la Geneva.

-Giurescu : D-lor deputați, în această gazetă se artă că **d-nii Maniu, Goga și Vaida-Voevod , conducătorii valahi ai Ardealului , au făcut comentarii inexacte , mincinoase , asupra discursului d-lui ministru lamandi .**

Se comentează, apoi , **politica națională , din trecut, a PNL**, și în special un discurs

al lui **Ionel Brătianu** , ținut la Sf. Gheorghe, pe care îl **denunță Europei ca de rea credință**

și se ajunge la concluziunea că singurul om politic corect al nostru este d-l lamandi.

-lamandi : **Credeți că mă onorează pe mine asemenea recunoașteri , d-le Giurescu ?**

-CCGiurescu : **Tocmai ; sunt sigur că le disprețuiți . Dar nu este mai puțin semnificativ**

că, în urma unui discurs al dvs, s-au putut scrie asemenea lucruri în presa din Budapesta

-**Iamandi** : După ziarul " *Universul* " ...

-**Giurescu** : După câte știu eu, nici dIvaida, nici dl Goga, nici dl Maniu, nici dl Lupaș, nici profesorii de la cele patru Universități, nu sunt în slujba " *Universului* "

-**Al.Popescu -Necșești** : Dar cu toții sunt în slujba unei idei mari .

-**NCPopescu** : **Au citit declarațiunile așa cum au fost redate de ziarul " Universul " dar nici unul din d-niile lor, n-au fost aici de față . "**

-**CCGiurescu** : " D-lor , eu voi încheia , pentru că în ceea ce privește fondul chestiunii, dl Victor Iamandi a arătat că a fost o inadvertență .

Noi luăm act de această declarație a d-sale.

Noi considerăm , totuși , că asemenea inadvertențe nu trebuie să aibă loc de pe banca ministerială , pentru că , oricât s-ar retracta , oricât s-ar explica , aceste declarațiuni vor rămâne și vor fi folosite întotdeauna și poate în momente deosebit de critice pentru poporul nostru, de către adversarii noștri milenari.

Vor veni și de la Geneva ; vor veni de oriunde din Europa apuseană , în presa rothermezistă, în presa italiană, și vor specula aceste declarațiuni "

(aplauze PNL-g și LANC) [-----]

Noi ne mâncăm între noi și alături, peste graniță, adversarii noștri se întăresc.

(aplauze) Măine,d-lor, când va sosi un ceas greu pentru noi - fiindcă sunt naivi

sau de rea credință cei care cred că pacea va putea să dureze la infinit - mâine

nu va interesa cine a spus cutare sau cutare cuvânt,

ci va interesa cum se va prezenta poporul românesc

sub raportul moral și material în acel moment. "

[LD : foarte interesant ! semnalez că pe parcursul acestei lungi dispute ,

PNȚ , cu o singură scurtă intervenție a lui Maniu , **nu s-a manifestat deloc.**

Să fi fost un semn de înțelepciune ? Să fi fost o solidaritate tacită cu pozițiile PNL ?

Să fi fost satisfăcuți de hărțuiala lui Necșești și Giurescu ?]

Iamandi / Popescu -Necșești / CCGiurescu / 22 ian.'35

21.) **Iosif Sandor (P.M.), reclamă comportarea prefectului din jud.Trei Scaune față de maghiari**

Senat , 6 mart.'35 (DS, MO nr 36, șed.din 6 , 7 mart.'35 , p. 1341)

Un incident penibil și revoltător a avut loc în **Senat** , în ședința din 6 mart.'35 ,

când senatorul **Sandor Iosif și-a permis să insulte poporul și statul român,**

în mijlocul căreia trăia. În aceeași seară , **radio Budapesta** s-a ocupat pe larg de incident ,

A doua zi, I.Damian, V.Loichița, g-ral I.Popovici, și V.Alimănișteanu ,

protestează împotriva afirmațiilor ireverențioase cuprinse în comunicarea lui Șandor Iosif.

Senatul a hotărât nepublicarea intervenției sale în Monitorul Oficial

[**ceea ce se mai întâmplase cam de două ori în tot deceniul ! - LD**]

și discutarea sa în comisia de disciplină .

Iosif Sandor / 6 mart.'35

22.) **N.Porsena , Numerus clausus , 8 mart.'35**

(Rev," Parlamentul românesc " , an VI, nr. 165, 8 mart.'35, p 17)

Problema numărului proporțional al minorităților în carierile publice sau private ,

problemă agitată pentru întâia oară de studenți și

trecută apoi în programele partidelor naționaliste de extremă dreapta ,

își face evoluția naturală , **servind astăzi drept palladium**

foștilor prim-miniștri și șefi de partide de guvernământ.

" De astă dată , chestiunea a ieșit din faza sa "**huliganică**" și,

raliind în jurul steagului ei **Barourile** din țară, e pe cale de a cuceri **opinia publică** și de a deveni

un **imperativ național.**

" Partidele care astăzi se leapădă de *numerus clausus* ca de o lepră, se vor precipita mâine să arboreze acest program , ca să mai poată dobândi un vot în majoritatea națională dezmeticită de premergătorii ei de ieri și de azi.

" Este *numerus clausus* o idee înapoiată , barbară , anti-constituțională și călcătoare de tratate ?

" Aceste pretinse obstacole sunt inventante de adversarii interesați sau salariați ai *Proportionalei* , adversari care se prăpădesc de dragul intereselor naționale , dar... nu-i lasă Tratatul de pace, și Constituția .Dragii de ei !

Tratatul de pace !? ...

" Tratatul de pace ne obligă la atât de puțin ,

încât toate concesiunile , unele deadreptul stupide, făcute în favoarea minorităților , au fost doar **acte de generozitate din partea Statului român.**

Tratatul ne obligă doar la conservarea limbii naționale a minorităților din Ardeal , în școlile și bisericile comunelor cu majorități minoritare . Atât .

" De unde dar obligația pentru națiunea dominantă (într-o fază evident mai primitivă și mai patriarhală de civilizație , deci într-o mai slabă poziție de apărare)

de a îngădui străinilor de limbă și de aspirații să se strecoare , prin alegerea de profesii și , prin solidaritatea lor vrăjmașe, la locurile de conducere , în toate posturile publice și meseriile private ?

Pentru ca să susție cineva aberația unei asemenea obligații prin tratate , trebuie să fie numai minoritar interesat în cauză.

" Dar chiar dacă tratatul ne-ar obliga ,

am fi oare datori să ne sinucidem ca neam ,

numai ca să împănăm intelectualitatea țării cu *Gomboși* sau *Rosenbergi* ?

Constituția ?! ...

" Obiecția anti- constituționalității pare a avea , însă , o justificare mai cu temei.

În adevăr, Constituția zice că orice român , **indiferent de origine etnică și religia sa, este egal îndreptățit la drepturile civile și politice .**

Prin urmare , nu poate fi împiedicat românul minoritar să îmbrățișeze o carieră , neatârnat de forța sa numerică în stat .

Dar argumentul e ușor retorcat ; e elementar !

Cum **și românul majoritar are același drept**, devine **inevitabil conflictul de realizare a acelorași drepturi între românii majoritari și minoritari .**

Reglementarea acestui conflict de fapt, de care Constituția nu face nici o vorbire, este incontestabil de **competența legilor ordinare ;**

firește , în respectul unei justiții cât mai absolute.

Proportia !

Or , ce sistem poate fi **mai just , mai legitim, mai echitabil și mai moral ,**

decât acela de a face **să participe toate neamurile** ce locuiesc acest pământ ,

la viața economică și sufletească a Statului , **în proporție exactă cu numărul lor ?**

Rasa ?!...

" Fiindcă s-a vorbit , pe toate gamele rânjetului și a crelii , de **origina străină a unor români majoritari** , e necesar **să punem la punct această insinuare .**

Astăzi nu mai e nimeni atât de naiv **să agite chestiunea raselor pure , cu sânge sută la sută etnic și național.**

E o aberație de care se cramponează tocmai presa " umanitaristă" , ca să combată " *numerus clausus*"

Nu origina părinților individului îl clasează în sânul uneia sau alteia dintre națiuni, ci voința lui, felul lui de a se considera național.

Este român cine se consideră el singur român ,

nevrând să știe de nici un al neam

decât cel românesc .

Minoritarii ?! ..

" Se poate afirma același lucru despre **Gombos și Rosenberg** ? A ferit Dumnezeu !

Aceștia sunt românii cu două patrii :

România , pentru interese și drepturi ,și **țara de origine** , pentru sentimente și îndatoriri .

Nici Gombos , nici Rosenberg nu va tresări de mândrie națională

la comemorarea bătăliei de la Mărășești.

Ungurul își va simți ochii umezindu-i-se - și e firesc - la auzul lui **Rakoczi -marș,**

iar **evreul pământean și umanitarist , românul Rosenberg** , al cărui secretar , funcționari,

dactilografă , avocat, doctor , furnizori ,sunt toți "**pământeni**" ,

(Românii fiind buni doar să-i măture scările)

Rosenberg, născut, trăit și îmbogățit în România, va cunoaște pe de rost **Talmudul**

și va sărbători cu emoție patriotică numai **plantarea măslinilor în Palestina.**

Numerus clausus ?...

Acesta e adevărul, principal.

Numerus clausus rezolvă el marasmul economic al societății actuale ?

Se poate el aplica în fapt ?

La amândouă întrebările , răspunsul este categoric nu "

N.Porsena / 8 mart.'35

Vacanța parlamentară

23.) **Manifest PCR , / la aniversarea Restaurației lui Carol II / iunie '35**

Grăește către voi Partidul Comunist din România .

(Arhiva ISISP, cota A XIX- 17, inv. nr 806)

[LD : **Sublinierile, supratitlurile, scrisul cu roșu, îmi aparțin]**

Carol II ...

" În acea zi, **complotul câtorva militari aventurieri** și al **șefilor PNȚ în frunte cu Maniu,**

împinși de **graba pregătirii unui război contra Sovietelor,**

a adus în țară pe ascuns și a așezat pe tron prin surprindere

pe **dușmanul de moarte al poporului român, biciul popoarelor subjugate din România ,**

marele capitalist, om de afaceri și moșier , capul fascismului român,

matadorul ațâțării războinice contrarevoluționare , pe Carol al II-lea de Hohenzolern.

[-----]

Manifest PCR / iun.'35

24.) **Congresul VII al Kominternului, Moscova, 25 iul.- 20 aug.'35**

510 delegați. 65 partide.

[LD : Pune accentul pe **schimbarea de macaz a Kominternului**

și cum s-a oglindit ea în **schimbarea de tactică a PCR**

Consultă obligatoriu lucrările apărute după 1990

Se lansează formula **Frontului Popular Antifascist]**

PCR este reprezentat prin : Boris Ștefanov (Draganov, Dragu) , Nic.Golberger

(Vict.Ardeleanu) , **Vanda Niolschi, Marcel Pauker (Marin Stepan Semionovici)**

- cu drept de vot deliberativ.

M.Dubinski (Garețki) , Manea Erlich (Elena Maiacovscaia) - vot consultativ.

[-----]

/ **Boris Ștefanov**, secretar g-ral al PCR , a luat cuvântul la **Raportul** lui W Pieck ;

vorbește despre luptele fracționiste din 1929-1930 ;

despre posibilitățile realizării în România a FPA
/ **Goldberger** (secretar al CC PCR) , a luat cuvântul la **Raportul** lui Dimitrov
A spus că în România nu este regim fascist ; că trebuie conlucrat cu PSD și PNȚ
/ S-a ales noul Comitet Executiv al Internaționalei. **Boris Ștefanov - membru plin.**
Congresul VII / iul-aug.'35

25.) Repatrierea turcilor din Dobrogea , 14 aug - 23 sept.' 1935

/ note diplomatice / hotărâri de guvern / statistici / reglementări /
(Arh.BCS, Fond Brătianu, pachet XX , ds. 2, f. ...)

[LD : nu știu ce s- a ales din această repatriere. Nu știu care era situația în 1940 ,
când am pierdut Cadrilaterul . Important este episodul și grija turcilor de a-și aduna conaționali !]

▣ Jurnalul Consiliul de miniștri , nr. 1600 , 14 aug.'35 (f. 25)

Luând în deliberare **Referatele** ministerului de Finanțe și Agricultură ,
privind **repatrierea supușilor musulmani** ; având în vedere **Acordul** dintre departamentele
Interne, Agricultură, Afaceri Străine , pe de o parte ,
și **Legea Turciei**, pe de altă parte , **pentru înlesnirea emigrării** [-----] **Decide :**
Art.I . Se admite emigranților musulmani din Dobrogea ,
care **se repatriază prin portul Constanța** , să exporte, **cu scutire de taxe ,**
efectele, bunurile, obiectele casnice, inventarul agricol mort, vitele mari și mici
ce le-au aparținut în gospodărie (nu turme și cirezi) .

O comisie va asista la îmbarcarea emigranților , hotărând totalul inventarului.

Semnează : Gh.Tătărăscu, Vict.Antomnescu, Valeriu Pop, Ion Inculeț,
VPSassu, C.Angelescu, I.Nistor.

▣ **Ministerul Afacerilor Străine** ,Referat , 13 sept.1935 (f. 11-15)

"*Chestia emigrării turcilor din România.* "

Printr-o notă din 7 sept.a.c. , **dl Suphi Tanrioer** , ministrul Turciei la București,
ne informează că , în urma **sugestiei lui Nicolae Titulescu** , a luat legătura cu **Gh.Tătărăscu** ,
în legătură cu **emigrarea turcilor din Dobrogea**.

În realitate, ministrul turc înfățișează o înțelegere formală , o simplă convorbire prealabilă.

[-----]

Nu este acum locul de a examina dacă emigrarea turcilor din România este ,
în principiu, **de dorit. Aceasta este de competența guvernului** , care pare
a o fi rezolvat pozitiv. [-----]

Cea mai bună dovadă că **turcii au putut emigra** ,

fără nici o îngrădire din partea noastră. [-----]

Totuși, problema ar trebui analizată și din p.d.v. al intereselor românești, și,

prin coordonarea unor ministere și instituții, **să se facă un Proiect românesc.**

Faptul este îngreunat de Jurnalul Consil de miniștri nr. 1600 / 1935,

de care Ministerul Afacerilor Străine **n-a știut**, în care s-au acordat , deja,

emigranților turci **avantajele de la pct.4 din Poiectul turcesc.** [-----]

Urmând sugestia **Legea românești** din Ankara (**Raportul** din 15 iun.'35) ,

nu trebuie scăpată ocazia ca, în schimbul concesiunilor consimțite de statul român în
chestia emigrării turcilor din Dobrogea, **să pretindem o soluție acceptabilă**
a diferendelor privind lichidarea sau sechestrarea de către Turcia
a unor bunuri particulare românești .

Tratatul între cele două țări **se vor duce numai prin Ministerul Afacerilor externe -**
singurul competent în materie . **Semnează Radu Crutzescu**

▣ **Ministerul Af. Străine către Min.de Finanțe** , 24 sept.'35 (f. 2-3)

Trimite dosarul privitor la emigrarea turcilor .

1. **Adresa Legației turce** către M.Af.S și **Proiectul de acord** ;
2. **Referatul** Direcției polit. a M.Af.Str și **Observațiile Secției** ptr. Europa balcanică asupra respectivului proiect . [-----]

a) **Adresa Legației turce** (l franceză, traducere liberă LD)

După cum v-am expus deja în convorbirea de anul trecut ('34) și din anul acesta ('35) , p.d.v.al guvernului meu privind emigrarea turcilor ,

este că **trebuie să i se găsească o rezolvare cât mai apropiată.**

Excelența Voastră nu trebuie să ignore faptul că **emigrarea populației turcești continuă de la fondarea Regatului** , într-un ritm accentuat, și din ce în ce mai mare în ultimii ani , **luând proporțiile unui exod.**

La sugestia dvs, am avut convorbiri cu ministrul de Interne, cu ministrul Agriculturii , și , în final, cu porimul ministru. **Premierul dvs mi-a dovedit sentimentele de simpatie pentru populația turcă din România, și o mare bunăvoință** de a se interesa personal de această chestiune , asigurându-mă că va crea toate facilitățile pentru această emigrare. **Sub președinția premierului, ne-am întrunit de 2 ori într-o Comisie specială**, cu miniștrii de Interne și Agricultură. **Vă trimit un Proiect de acord** care stipulează diferitele clauze privind problema în discuție , pentru a o rezolva în primăvara viitoare (1936) Semnează **Suphi Tanrioer** .

b) **Proiectul de acord.**

Art. 1. Minoritatea turcă din România este răspândită în :

1.Durostor, 2.Bazardjik, 3.Constanța , 4.Tulcea.

Totalitatea populației turcilor musulmani din România va fi dirijată spre Turcia , eşalonat, în 5 ani .

Art. 2. Emigranții turci vor fi liberi să ia cu ei bunurile mobile, să-și exporte fondurile din bănci, inclusiv ale "Comunității Evkaf "

Art. 3. Populația turcă destinată emigrării, va fi scutită de impozite, dări, taxe.

c) **Observațiile Direcției politice** , Secțiunea Europa Balcanică . , 23 sept.'35

Nu poate fi vorba de emigrarea populației turcești din întreaga țară,

ci numai din Dobrogea, cu excluderea, deci, a tătarilor , găgăuților .

Organizarea emigrării trebuie făcută pe teritoriul fixat ,

cf. indicațiilor Ministerului Apărării Naționale (Adresa din 20 aug.'35) ,

începând cu 7- 8 km în lungul frontierei și continuând cu :

Bazargic (7.777turci) ; plasa Ezibei (21.313turci) plasa Curtbunar (19.895 turci) ,

plasa Acadânlar (33.074 turci) , Turtucaia (24. 581 turci) ,

orașul și plasa Silistra (5.433+ 5.016) , restul Dobrogei (43. 737 turci)

Totalul populației admise pentru emigrare ar fi deci de 150.826 turci

și nu de 155.274 - cât sunt în întreaga țară (cf. recensăm. Din 1930)

[-----] Este îndoielnic că **bugetul statului nostru** poate suporta

sumele necesare achitării în 5 ani a bunurilor turcești rscumpărate -

Câteva sute de milioane. Trebuie menținut un aranjament financiar pe termen lung.

Semnează **Victor .I.R.Pogeanu**

Repatrierea turcilor 7 sept.'35

26.) **CC al PCR către CC Ex al PSD / Frontul Popular Antifascist / 1 nov.'35**

Stimați tovarăși ,

(Arhiva ISISP, cota A XIX- 23)

CC al PCR / 1 nov.'35

▣ **Situația internațională**

[-----]

" **Deși ținta mărturisită** a planurilor războinice ale blocului fascist **este Uniunea Sovietică** , **totuși obiect imediat de atac vor fi țările mici** , popoarele slabe învecinate .

Semnalul l-a dat fascismul italian , atăcând independența Abisiniei.

Vai de lituanieni , vai de cehi, vai de români, dacă nu vor ști să se asigure din vreme contra fascismului cotropitor. Nu numai soarta proletariatului și țărănimii , dar **existența și neatârarea întregului popor român sânt amenințate.**

Sânt amenințate **naționalitățile asuprite din România** , pentru a căror libertate, **noi, comuniștii , am luptat totdeauna** , dar care astăzi sunt periclitare **de o " eliberare " ca aceea a Saar-ului german** căzut sub secure fascistă.

[-----]

CC al PCR / 1 nov.'35

▣ **Politica externă a României**

▣ **Fascizarea României**

[LD : nu cred că are rost să comentez citatul . Cel mai bine este să fie dat , pentru că acum se poate da în întregime, netrunchiat și scos din context.

Cel mult, ar trebui **să explic "tehnica" istoriografiei comuniste** privind folosirea acestor citate , pentru a sublinia **poziția "patriotică" sau "antifascistă"** a comuniștilor .]

[-----]

" **Vărfurile reacționare** ale finanței și boierimii române,

în frunte cu **partidele Goga-Cuza , Vaida,**

încurajate de guvernul Tătărașcu și de camarilă,

duc o **politică fățișă de trădare de patrie** , urmăresc (pentru realizarea dictaturii interne)

supunerea României sub dictatura hitleristă-hortistă. [-----]

Ele sunt gata să vândă independența țării, ființa națională a poporului nostru ,

sunt gata **să ducă țara la o aventură războinică** contra -revoluționară

împotriva Uniunii Sovietice , pentru a-și realiza **planurile lor interne :**

introducerea fascismului în România ,

îngenuncherea bestială prin foc și sânge a poporului român, dornic de libertate și viață

mai bună , **răstignirea de vii a națiunilor asuprite din România .** [-----]

CC al PCR / 1 nov.'35

▣ **Unitate proletară !**

▣ **Front popular antifascist !**

[-----]

Propunerea PCR / 1 nov.'35

Guvern Tătărașcu .Legislatura PNL. Sesiunea a III-a ordinară , 14 nov.'35 - apr.'36

27.) Gh.A.Cuza , anunțarea creerii Partidului Național Creștin , 29 nov.'35

/fuziunea **LANC- ACCuza** + **PNA- Goga**, Iași, 15 iulie 1935 /

/ **Programul PNC/**

(DAD, MO 5, șed. de vineri, 29 nov.'35, p. 45- 47)

[-----]

G.A.Cuza / 29 nov., retro 15 iul '35

▫ Programul Partidului Național Creștin

" Ideile de căpetenie ale înfrățirii noastre, pe care ne angajăm cu onoare și pe conștiință a le îndeplini , sunt :

[-----]

PNC / 1935

" **În ordinea constituțională :** "

[LD : urmez ordinea și includerea în **Constituție** a principiilor preconizate în programul PNC , așa cum a fost el elaborat. Originalul este în ghilimele. Supratitlurile îmi aparțin]

" Ne declarăm **pentru modificarea Constituției actuale,**

ținând prin aceasta la afirmarea categorică a ideii naționale în structura vieții noastre de Stat, la **prefacerea morală** a societății românești [**principiul creștinismului**]

și la **restabilirea principiului de autoritate** în organismul Statului. " [-----]

PNC /

▫ Principii legislative înscrise în Constituție.

" Vrem înscierea în Constituție a principiilor de bază ale **legilor administrative,** **pentru a asigura dominațiunea politică a românismului ,**

înlăturându-se exagerările principiului electiv

și urmărind **o administrație onestă ,** ferită de **fluctuațiunile politicianiste . "**

" Vrem înscierea în Constituție a principiilor unei **legi a presei,**

având a asigura caracterul național, cinstea profesională și garanția intelectuală a organelor de publicitate din țară . [-----]

PNC / 1935

[LD: nu trebuie comentarii. Programul este clar și fără echivocuri.]

" **În ordinea politică**

Vrem România a Românilor.

Vrem ca stăpânirea politică , economică și culturală a națiunii dominante , să se afirme desrobotă de orice amestec parazitar .

Vrem aplicarea principiului național la funcțiunile de Stat

și punerea în valoare a **proporționalității numerice , în sens etnic,**

la toate întreprinderile particulare din România.

Vrem ca armata națională, justiția, administrația și învățământul de Stat ,

să fie **în mâinile națiunii dominante ,** pentru a asigura

în prima perioadă de consolidare a Statului, **valorificarea principiului național.**

Se va avea în vedere **pricipiul proporționalității numerice**

și la înscierea în **institutele superioare de învățământ."**

PNC / 1935

" **În materie minoritară, distingem :**

[LD: nu trebuie comentarii. Programul este clar și fără echivocuri.]

1. Minoritarii [LD : care ar fi ? : germanii , armenii , grecii , turcii ?]

care , din prima zi a întemeierii României de azi ,

s-au încadrat în ideea Statului Național ,

identificându-se în mod definitiv cu interesele națiunii dominante ,

fiind legătura lor cu țara , garantată de **însăși situația geografică a Statului Român.**

Acestea vor putea ocupa funcțiuni în Stat , conform proporționalității numerice .

2. Minorități [LD : care ar fi ? : ungurii , bulgarii , ucrainenii , rușii , sârbii , cehii , polonezii ?]

care, fiind **infiltrații ale unor neamuri constituite în**

tate naționale la hotarele României , expuse fiind **agitațiilor permanente din aceste țări ,**

ale căror guverne **lansează pe față lozinci revizioniste ,**

prezintă încă în **manifestările lor tendințe centrifuge.**

Aestea se vor putea valorifica **în anumite funcțiuni în Stat , în profesiunile libere ,**

în comerț și în industrie, conform proporționalității lor numerice .

3. Elementul evreesc, [LD : nu există nici o cruțare ! Dar nici o soluție clară !]
care prin străvechi impulsuri extrateritoriale , prin cetățenia lui prea recentă,
și prin contactul cu influențele statelor cărora au aparținut,
înfățișează note dizolvante , protivnice consolidării Statului Român ,
și față de care Statul Român are datoria să-și apere organizația și munca românească.

▣ **Vrem reintegrarea în patria de origine a tuturor străinilor introduși în țară
prin fraudă, necetățeni , în sensul tratatului de pace ,
care nu-și pot legitima existența lor aici , prin prisma unei necesități de Stat .
Vrem revizuirea tuturor cetățeniilor acordate celor veniți în țară după semnarea
tratatului de pace " [LD : expulzarea străinilor , mai cu seamă a evreilor.
Acest lucru îl va începe Goga în scurta-i guvernare din 1937...]**
Programul PNC / 29 nov.'35 , retro'15 iul'35

28) Octavian Goga , Bloc Național Parlamentar : PNC + Fr.Românesc , 29 nov.'35

(DAD, MO 5 , șed. de vineri, 29 nov.'35, p. 47)

[LD : vezi nașterea și programul **Fr.Românesc- Al.Vaida -Voevod]**

/ Încheierea Blocului Parlamentar Național : Cuza-Goga-Vaida /

/ Monarhia /

/ România a Românilor /

/ Proportionalitate etnică în toate domeniile /

/ Reintegrarea bisericii în viața de Stat /

/ Desființarea trusturilor ... exploatare /

/ Cultura și școala: Reînvierea spiritualității național -creștine /

[-----]

" **Frontul Românesc** de sub conducerea d-lui **dr. Alexandru Vaida -Voevod**

și **Partidul Național-Creștin** de sub conducerea d-lor **ACCuza și Octavian Goga ,**

menținându-și fiecare programul și principiile călăuzitoare ,

au hotărât **constituirea unui bloc parlamentar** , cu scopul de a **afirma** , în sesiunea actuală

a Corpurilor Legiuitoare , o **unitate de acțiune** pentru **apărarea și punerea în valoare**

a marilor interese naționale ale României.

" **Frontul Românesc și Partidul Național-Creștin** au stabilit ca **program minimal**

al Blocului Parlamentar , următoarelor chestiuni ,

în care s-a fixat **o identitate de credințe și soluții :**

[-----]

II. Afirmarea caracterului național și creștin al Statului nostru ,

prin lupta fără șovăire pentru **realizarea lozincii România a Românilor.**

Pentru atingerea acestui scop și pentru a asigura în mod real

stăpânirea politică a națiunii dominante , desrobită de orice amestec parazită ,

Blocul Parlamentar revendică :

1. Aplicarea principiului național în armată , justiție , administrație ,

în învățământul de stat secundar și superior , precum și în toate funcțiunile sau

întreprinderile de Stat ;

de asemenea , **realizarea proportionalității în sens etnic**

la toate întreprinderile particulare din România.

2. Reintegrarea bisericilor românești în misiunea lor permanentă ,

creatoare și purificatoare , prin încadrarea normală a **tagmei preotești**

în organizația de Stat , conform tradiției noastre

și **cerințelor etice** ale unei noi așezări naționale.

3. Desființarea trusturilor și cartelurile exploatare și

înlăturarea tuturor măsurilor de protecție acordate industriei parazitare

(aplauze la PNC și Fr.Rom.) , pentru a realiza **o dreaptă cumpănă**

între prețurile produselor industriale și produsele agricole din țară.

4. Impunerea de fapt a primatului muncii românești ,

întărirea și încurajarea ei față de elementul străin acaparator.

5. Revizuirea tuturor cetățeniilor acordate celor veniți în țară după semnarea

tratatului de pace, tot astfel revocarea dreptului de a rămâne în țară

a muncitorilor și prețișilor tehnicieni statorniciți cu pașapoarte străine.

6. Deparazitarea presei de intrușii străini care înrăuresc spiritul public

din țară , în sens dizolvant , subversiv și antiromânesc.

III . Ridicarea culturală, economică și sanitară a țărânimii noastre .

IV. Înființarea creditului țărănesc și a creditului pentru meseriași și micii comercianți

români , urmărind reânvierea spiritului național și creștin al breslelor tradiționale.

V. Înarmarea grabnică a țării

VI. Modificarea Constituției actuale , urmărind afirmarea categorică a ideii naționale

în structura vieții noastre de Stat , refacerea morală a societății românești

și restabilirea principiului de autoritate în organismul Statului.

Blocul Național Parlamentar / 29 nov.'35

29.) Romulus Seișanu (" Universul" , "Liga antireviz ") , discurs la Mesaj, 29 nov.'35

(DAD, MO. 5 , șed. din 29 nov.'35 , p. 55- 57)

[LD : extrag doar capitolul de politică externă și situația românilor de peste hotare .

La un moment dat , este semnalată intrarea lui Titulescu pe banca ministerială , primit cu ovații și aplauze unanime ; cred că a lipsit la discursurile lui Gh.Cuza și O.Goga , care se pronunțaseră contra unei Convenții de ajutor mutual cu URSS]

/ Sistemul de alianțe al României /

/ Pericolul revizionist : german, maghiar, bulgar /

/ Persecuțiile românilor din Bulgaria /

/ Lipsa de drepturi a românilor din Ungaria /

/ Minoritățile din România /

[-----]

Seișanu / 29 nov.'35

▣ Românii din Bulgaria

Populația românească din Bulgaria este împărțită în 4 grupuri :

/unul compact, în regiunile Vidinului, care , după recensământul făcut în 1920, se cifra la 67.000 de suflete ;

/ al doilea, de-a lungul Dunării , între Lom Palanca și est de Nicopole, cuprinzând numeroase comune din jud.Plevna ;

/ al treilea , în Sofia și în jurul ei ;

/ al patrulea, la Sud, format din Români Macedoneni .

În total, am putea socoti la peste 150.000 români.

Care este situația lor ? Care este regimul care li s-a impus ?

Se bucură ei de drepturi cetățenești ? Respectă, oare , guvernul bulgar , față de ei,

dispozițiile obligatorii ale Pactului minorităților , cu privire la exercițiul cultului lor religios, la învățământul copiilor lor în limba maternă strămoșească ?

La toate întrebările acestea, răspunsul este negativ.

Afară de școala românească din Sofia , întreținută de noi,

și de biserica din același oraș, care apartine Legațiunii noastre ,

Românii din Bulgaria n-au nici o școală primară

și în bisericile lor nu se dă voie să se slujească în limba lor.

Această populație românească este supusă , de la încheierea păcii încoace ,

dar mai cu seamă de câțiva ani, la cele mai strașnice persecuții.

Agenții administrației, jandarmii și grănicerii impun românilor ,

nu numai **amenzi** în valoare de zeci de milioane de leva , annual, dar **îi maltratează** , aplicându-le pedepse corporale , în cazul că sunt prinși vorbind românește .
Căci, În Bulgaria , s-a inventat **un nou delict : conversațiile particulare în limba română** și pentru acest flagrant delict autoritățile bulgare aplică amenzi și pedepse corporale.
Toate petițiile adresate Ministerului Învățământului din Sofia de **românii din Vidin și din regiunea dunăreană**, pentru **autorizare de școli, de clase, de câteva ore de limba română... **au rămas fără nici un răspuns** .
În schimb, **în fiecare comună românească** s-au constituit **comitete bulgare teroriste** ; aproape toți **institutorii și profesorii de origine românească** au fost **transferați sau concediați** și înlocuiți cu elemente bulgare ; mai mult, **autoritățile civile și militare** din regiunea Vidinului, cf instrucțiunilor guvernului, **au confiscat sau ars toate cărțile religioase și laice tipărite în românește** , atât din biserici cât și din casele românilor (ex. la Bregovo , chiar în prezența episcopului Neofit , au pătruns în altar și au confiscat toate cărțile)
Așa ar, **bulgarii nu respectă obligațiile ce și le-au luat** , prevăzute de **art. 53 , 55** ,din **Tratatul de la Neuilly sur Seine**.
În urma **înțelegerii** intervenite **între România și Bulgaria** - cu prilejul **întrevederilor celor doi suverani** ,pe Dunăre (la 30 oct. '33) , și de la Sinaia (1 ian.'34) , **s-a ajuns la un acord de obligații reciproce** .
Ei bine, pe când noi am respectat și respectăm toate obligațiile față de statul vecin, Bulgaria nu s-a considerat angajată și obligată să le respecte , cu toată dispoziția reciprocității ."**

Seișanu / 29 nov.'35

▣ **Românii din Ungaria**

" **Tot atât de tragică este și situația celor peste 30.000 de români din Ungaria**, care și-au păstrat conștiința națională , limba și credința strămoșească.

Ei nu au nici o școală și nici o biserică și sunt amenințați să fie maghiarizați , ca și cei din regiunea Nilului.

Și totuși, cu **prilejul congresului P.Maghiar din Timișoara** , ținut recent, s-a spus acolo că **ungurimea din România este amenințată să piară** , când noi constatăm în București un adevărat fenomen social : **o adevărată invazie maghiară și evreo-maghiară**, și când **toate minoritățile din țara noastră** , indiferent de origina lor etnică, se bucură de **toate libertățile și drepturile** "

Romulus Seișanu / 29 nov.'35

30.) **Boris Ștefanov**, Instrucțiuni către ... ("**Dragul meu**" , nr.1.) , 2 dec.'35

(Arh.CCaI PCR, fond 1, ds. 150, inv.8, f . 56- 62)

[LD: dau această scrisoare- instrucțiune , ca un exemplu de **document emblematic** , pentru ceea ce s-a numit "**munca legală**" a **comuniștilor** , atât în sânul **partidelor politice** , cât și prin intermediul **organizațiilor de masă** .

Șeful PC din România **dă linia Kominternului** care, după **Congresul VII** , ar trebui **să poarte un nume** pe cât de simplu , pe atât de adevărat :

parazitare, fagocitare , invadare, infectarea, racolare

a oamenilor din **organizațiile politice ale adversarilor** ,

în folosul, sub ideile, prin **directivele primite de la Moscova**.

Ar trebui cunoscut , însă, și "**vocabularul cominternist**" pentru a înțelege pe deplin **ipocrizia și pericolitatea** , duse la ultime consecințe . **Pentru că în acest limbaj :**

antifascist = comunist ; **comunist** = agent sovietic ; **dușman** = inamic Rusiei ;

fascist = adversar al comunismului , al U.S ; **imperialist** = adversar al URSS

Cine ar dori să desfacă " ghemul " căutând explicații potrivit limbajului comun, riscă **să piardă vremea** sau - așa cum s-a practicat în istoriografia comunistă -

să falsifice , pe bază de document , istoria !

**Dau acest document - de felul lui sunt cu sutele în arhivele PCR - și pentru a infirma teza susținută de unii anticomuniști "sentimentali" , care vorbesc despre " inexistența comuniștilor " în România , până la ocupația sovietică .
Supratitlurile și colorările îmi aparțin] Doc.integral - **fișier PCR****

Boris Ștefanov / 2 dec.'35

▣ Frontul Patriotic Antifascist

- I -

Imediat **începe prelucrarea** cu **Secretariatul , instructorii CC**, privind **hotărârile Congresului al VII-lea** . Cu fiecare în parte. Aceștia , mai departe . În felul acesta , prelucrând aceste hotărâri , toții din conducere , membri simpli din partid, **să meargă în întreprinderi mari și importante** , în în mori, fabrici de hârtie , de ulei ; în jurul redacțiilor de gazete .Să se dea **ajutor conducerii centrale a Frontului Patriotic Antifascist** , care poate fi și el folosit.
Să introducem în toate întreprinderile **comentarea zilnică** a celor scrise în **gazetele burgheze** cele mai răspândite, ajutând pe **muncitori să se orienteze just** de cursul evenimentelor în curs. Același lucru îl putem organiza și la sate .
În toate discuțiile , **hotărârile Congr.VII** , le prefacem în **fir conducător al luptelor zilnice** , lupta **contra pericolului fascist și războiului** , încontra **principalilor incendiatori ai lumii** : fascismul german , italian, ungar, austriac, bulgar , japonez .[-----]
Boris Ștefanov / 2 dec.'35

▣ Naționalitățile asuprite

[LD : este faimoasa și mult discutata **lozincă a autodeterminării până la despărțire de statul român**, eludată sau trecută cu ușurință la categoria " greșelilor" , în istoriografia comunistă. Am avut deseori mari controverse , pe această temă , cu colegii .
Punctul meu de vedere - cu care nu am avut nici o dată succes - este că , **departe de a avantaja revizionismele din statele mici, vecine (Ungaria, Bulgaria) departe de a însemna îngrijorarea pentru independența celorlalte (țările Baltice, Polonia, Cehoslovacia , România) lozinca lansată de Komintern și asumată de PCR** voit confuză , voit ambiguă, **trebuia să slujească exclusiv URSS**, care **viza anexiuni teritoriale la granița sa de vest, în dauna tuturor statelor mici din zonă**. Atât și nimic mai mult. De aceea, în așteptarea unei conjuncturi favorabile (ca cea din '39-'40) cunoscând metamorfoze conjuncturale ofensive sau edulcorante , singura constantă a " liniei" fiind **întreținerea deliberată a acestei stări de confuzie , pentru partidele comuniste subordonate** . Pe lângă gravitatea de fond , acest "joc " a însemnat inclusiv **răfuiala cu activiștii comuniști - dusă până la lichidarea fizică a lor -** transformați în "**pioni**" sau "**țapi ispășitori**" pentru aplicarea uneia sau alteia din variante. Jocul a fost diabolic și merită tratat corespunzător. .]

- IV-

1. " Naționalităților asuprite trebuie de arătat **pericolul principal , fascismul german care pregătește războiul în contra URSS**, împreună cu aliații săi fasciști din Polonia , Ungaria ,Bulgaria, și **amenință independența nu numai** a Statelor Baltice , Cehoslovaciei , **ci și a României** . Pentru combaterea acestui pericol, trebuie ca **minoritățile asuprite , în lupta lor ,sub conducerea P.C.Român , pentru cucerirea dreptului de autodeterminare până la despărțirea de statul român**, acum să concentreze toate forțele lor în lupta contra agenților fasciști din aceste țări ,
[-----] **să lupte contra fascismului și fasciștilor din România** [-----]
Numai în modul acesta , naționalitățile asuprite își pot cuceri dreptul de autodeterminare până la despărțire de statul român.

Orice încurajare a propagandei fasciștilor germani, italieni, bulgari , unguri , în România de azi,

ca și orice propagandă a fasciștilor români, întărește dictaturile fasciste și pericolul de război.
[-----]

2. Trebuie luat curs de **crearea P.C.Transilvănean.**

La popularizarea și prelucrarea hotărârilor Congresului al VII-lea [Komintern] ,
se pune în discuție în sânul partidului această chestiune ,
și numai după ce se va clarifica chestiunea și se va pregăti Raportul și Rezoluțiile conferinței ,
vor fi trimise și aprobate de P.B.[**Politic Birou**] - numai atunci se va păși la convocarea
conferinței și rezolvarea chestiunii .

Mados-ul concentrează toată munca sa **în sânul țărănimii ungare** de sub influența **Partidului
Maghiar [LD : precum procedura cu PNT, pentru comuniștii români !]**
crează opoziție tot mai puternică înăuntrul partidului.

3. " În Cadrilater, se va crea **P.C. Bulgar**, prin vărsarea cadrelor și simpatizanților
DRO -ului , în organizațiile existente ale **Partidului Național Bulgar**,
și punerea în conducere a **antifasciștilor bulgari.**

Trebuie grăbită crearea organizației revoluționare a populației turcești din Dobrogea.

4. " În Bucovina , trebuie luptat **contra fascistării Partidului Ucrainean,**
creat în el un curent de stânga, prin introducerea **elementelor noastre**
și acolo unde masa țărănească este în aceste organizațiuni,
să intre chiar întreaga celulă și să activeze legal, ca membri ai acestei organizații,
neâncetând să intensifice munca ilegală. "

5. " În Basarabia, **comuniștii lucrează în toate organizațiile de masă,**

caută să mobilizeze diferitele naționalități din aceste organizații ,
la apărarea intereselor specifice de naționalități asupraite , cum sunt :

moldoveni [LD : sic !] , ruși , nemți , bulgari, etc " [-----]

Boris Ștefanov / 2 dec.'35

31) **Fr.Krauter (PG, Timișoara) , discurs la mesaj, 2 dec.'35**

(DAD, MO/, șed. de luni, 2 dec.'35 , p. 74- 76)

[LD : mereu se face apel la **Hotărârea de la Alba Iulia**, la acel **pct.III, cu " popoarele" ;** mereu
nu se observă că ea a fost doar hotărârea românilor din Transilvania ;

mereu se trece peste faptul că **România a devenit stat național unitar ,** nu mozaic federativ !

De câte ori dau peste aceste argumente, mă simt lezată ca român și ca om.

Cum au transformat ei privilegiul avut în Austro-Ungaria , într-un drept în cadrul statului român !

Și cât au șantajat cu aceasta regimul românesc !]

Krauter / 2 dec.'35

▣ **Persecutarea funcționarilor minoritari**

" **Am comemorat ieri și alaltăieri, hotărârile de la Alba Iulia .**

Partidul German, ca și **poporul german din România**, va fi totdeauna alături de **poporul
românesc** când este vorba de **proslăvirea acelei zile mari ,**

fiindcă atunci , și nu dintr-un acces momentan de generozitate [**LD : dar din ce ?!**] ,

s-a pus în piatra de temelie a acestui Stat [LD ?!] ,

proclamarea unui principiu , pentru care **națiunea română [LD : din Ardeal !] ,** când a
mâncat pâinea pe care o mănânc eu astăzi, **a luptat din răputeri ,**

**principiu după care fiecare popor trebuie să fie instruit , judecat și administrat
în limba lui și de fii din sânul său. "**

Cetățenilor din Timișoara, într-o parte considerabilă germani,

nu le poate fi indiferent dacă sunt îndepărtați funcționarii în care au încredere ,
cum se întâmplă în ultima vreme.

-M.Condrus : De ce nu-l sfătuiți să învețe românește ? Aceasta este problema

.Românii noștri știau toți ungurește, sub unguri. Dvs de ce nu vreți să învățați

românește ? De ce faceți atâta caz de acest lucru ? Și eu sunt deputat de Ardeal ,

cunosc perfect problema . **Le-am acordat protecție**, am obținut amânarea concedierii

lor, dar ei tot nu vor să învețe românește. **Este rea voință din partea lor.**

Eu, fiind prefect în Ardeal, m-am silit să învăț ungurește

-Krauter : Eu am făcut liceul în Lugoj, și am avut un profesor, Tempea, care nu știa nici în 1903 ungurește !

-Titus Popovici : Ați vorbit de intoleranță ! Cred că **din toate statele succesoriale ale fostei monarhii , noi românii suntem cei mai toleranți .**

-Krauter : detaliază , exemplifică, **persecuția la care sunt supuși** acești funcționari, ca niște " ticăloși" , ca niște " criminali" ; faptul că cei mai în vârstă , le este greu să învețe limba ; **ar trebui să existe o limită la această pretenție ; sunt târați și umiliți în fața comisiilor de examinare ;** cum , în 1918, s-a făcut apel la acești funcționari să se pună în serviciul noului stat , pentru că , fără ei, nu se putea asigura administrația .

Cum , atunci , **au fost 3 categorii de funcționari :**

I. **O primă categorie** , a declarat : **eu nu servesc Statul Român** , și a plecat .

S-a dus cu Dumnezeu ...

II. **O a doua categorie** , a spus : **eu rămân aici** aici sunt acasă, dar nu înțeleg să depun jurământul de fidelitate .

III. **O a treia categorie** , din primul moment s-a pus în serviciul Statului, a lucrat , iar acum este dată afară .

El se ocupă de această ultimă categorie . De ce sunt acuzați de rea credință ?

" În măsura în care hotărârile de la Alba Iulia au fost date uitării, insistându-se pe caracterul de Stat Național a statului nostru, caracter care, după concepția unor conducători , exclude aplicarea hotărârilor de la Alba Iulia , adică dreptul de a întrebuița altă limbă decât cea română , funcționarii de origine neromână au fost considerați ca un balast incomod de care s-a căutat sistematic să se debaraseze , sub cuvânt că ei nu posedă suficient limba română.

[**dă un ex.cum o profesoară a murit de in atac de cord , la un asemenea examen....**]

-M.Condrus : Prin urmare am făcut examene ca să-i omorâm !

-Krauter [**continuă cu acuzele, continuă cu exemple**]

" Nimeni nu mai ia în serios hotărârile de la Alba Iulia.

Ba funcționarilor minoritari li se interzice să vorbească chiar cu cetățenii , în limba lor

Krauter / 2 dec.'35

▣ **Exigențele militare și minoritarii**

În anul 1934, chestiunea a intrat într-o fază nouă , din două motive.

Servicii publice...

Mai întâi, **reprezentanții armatei** par să considere **prezența cetățenilor de origine minoritară în serviciile publice ca indezirabilă și chiar primejdioasă pentru Siguranța Statului .**

Nemuțumiți cu ritmul românizării , cu toate că în locurile vacante s-au numit aproape exclusiv candidați de origine română,

ei insistă pentru îndepărtarea funcționarilor minoritari rămași în funcțiuni.

Poșta...

În 1928, reprezentanții armatei au cerut , pentru prima oară, **îndepărtarea agenților poștali .**

El s-a prezentat atunci d-lui președ.de Consiliu , **Iuliu Maniu** , care a făcut dreptate , în sensul de a nu pedepsi oameni nedovediți .

De atunci, **până în 1934, s-a renunțat la concedierile de la poștă.**

Acum , în 1935, la insistențele militarilor, **agenții poștali minoritari au fost scoși , (cu excepția sârbilor, polonilor, și cehilor ; LD : adică germani și unguri)**

și nu pentru că nu știau l.română ! Au fost astfel concediați magiștrii poștali, de la Poșta centrală ... Spune apoi de o moașă ...

-Gh.Hogea : Afară de moașe și cantonier , mai aveți vreun exemplu ?

-Krauter : Sunt zeci de mii de cazuri...

Învățământ, meserii , impiegați CFR ...

S-au introdus noi examene pentru învățători și profesori ;

muncitori, meseriași și impiegați ...

"Examenele de limbă română , ordonate în vara anului 1934, nu au fost alceva decât **pretexte menite a se da o aparență de legalitate măsurilor luate** , când ministerele încercau să scape și de funcționarii minoritari și de obligațiile legale față de ei [-----]
Este stranie concidența examenelor cu stăruințele unor cercuri politice ,
pentru " purificarea " administrației de elementele minoritare "

Fr.Krauter / 2 dec.'35

32.) Gh.Bethlen (P.M) , Declarație la Mesaj, 3 dec.'35

(DAD, MO 7, șed. de marți, 3 dec.'35, p. 91-92)

[LD : semnalez prezența în Parlament a lui **Titulescu**, care ascultă aceste doleanțe ale minoritarilor. Erau la ordinea zilei a cancelarilor europene ...]

Gh.Bethlen / 3 dec.'35

▣ Colaborare, lealitate ...

[LD : ori este o **ipocrizie politicianistă** fără margini, ori este , în sfârșit, **un moment de panică**, în fața măsurilor de protecție națională inițiate de guvern -

nici o dată șeful PM nu vorbise astfel ! Dar atenție la anumite accente , anumite echivocuri, care sunt tot atâtea **grave și neadevărate culpabilizări** .

Marcajul de semne îmi aparține și semnalez aceste ...ipocrizii .]

" **Partidul Maghiar**, de când s-a constituit , **și-a fixat ca scop** să reprezinte și să apere toate **drepturile legale și naturale** , precum și **interesele minorității maghiare** din România și ale membrilor ei. Servind aceste scopuri **a manifestat întotdeauna**

LD: !?) o cuvenită cumpătare , obiectivitate , calm și răbdare .

Nici o dată nu s-au opus Constituției și legilor țării , după cum și întregul popor maghiar **respectă legile , îndeplinind - peste puterile sale [?!] - îndatoririle cetățenești ,**
chiar și cele mai grave. [?!]

Cu sinceritate vă declar ferma noastră convigere că, atât din punctul de vedere al politicii interne, cât și cele externe , **este interesul primordial și al națiunii române și al minorității maghiare**, să se creeze și să se dezvolte **o legătură cât mai amicală [?!]**

între aceste **două popoare conviețuitoare de veacuri.**

Pentru acest scop, vă oferim din nou , și de data aceasta, colaborarea noastră. [?!]

Țin să subliniez în modul cel mai categoric că **găsim necesar și de folos**

ca **tineretul nostru să-și însușească cât mai bine limba română : [?!]**

chiar și cei mai în vârstă, își dau silința s-o învețe , cu toate că la o vârstă așa de înaintată , este o sarcină extrem de grea.

Gh.Bethlen / 3 dec.'35

▣ Nedreptățile și abuzurile față de minoritari.

[LD : **gata cu " amabilitățile" . Trece la atac...]**

" Subliniind prealabil toate astea, **sunt nevoit să constat , cu sinceră durere, că ,**

în ultimul timp s-au înrăutățit și se agravează zi de zi situația cetățenilor minoritari și a instituțiilor noastre .

Ar fi extrem de lung să înșirăm detaliat toate plângerile noastre juste și documentate , de aceea, de data aceasta , nu vreau să vorbesc decât scurt și **numai despre doleanțele cele mai actuale și importante.**

Astfel , de exemplu, **pe baza unei analize arbitrare** a numelor de familie,

se restânge - în contra voinței părinților și elevilor - **libertatea de a-și alege școala . [!?!]**

Aproape zilnic **se inventează pretexte noi pentru a împiedica funcționarea rodnică a școlilor , susținute de bisericile minoritare .**

Cu durere constatăm cazurile nu tocmai izolate ,

când minoritarii sunt constrânși să părăsească religia lor străbună . [!?!]

-N.Titulescu : În numele guvernului român , vă opunem cea mai formală desmintire (**vii aplauze la majorități**) Dacă aveți plângeri , de ce nu vă adresați iar Genevei ? Pentru că nu vi s-a dat dreptate nici o dată ! (**vii aplauze la majorități**)

-Oct.Goga : ce să caute la Geneva, d-le ministru ? Nu la Geneva; d-lor sunt cetățenii noștri ; prin urmare, să vină aici .

Fac plângeri la Geneva numai pentru a crea o stare de spirit .

D-lor nu trebuie să fie agitatori în afară , ci să fie înăuntru buni cetățeni.

-Titulescu : " D-nealor sunt agitatori și în afară și înăuntru "

-Oct.Goga: D.le Bethlen, în presa dvs încontinuu se răspândește o stare de spirit deplorabilă . Dvs nu puteți veni cu un ton aici , având alt ton acasă ; dvs trebuie să vă găsiți într-o unitate de procedare față de ideea de Stat Român . Să nu se confunde toleranța noastră cu slăbiciunea (**vii aplauze**)

-Gh.Bethlen : Onoroată Cameră , sunt gata să dovedesc oricând cele ce spun aici și declar că-mi iau răspunderea tuturor afirmațiilor pe care le fac.

Trebuie să relev situația funcționarilor minoritari care , în repetate rânduri, au fost obligați la examene în limba română și, după aceasta, au fost imediat îndepărtați în masă de la serviciu , fără a li se acorda pensie. În nenumărate cazuri , instanțele judecătorești au stabilit ilegalitatea examenelor și severitatea excesivă a criteriilor cu care s-a procedat față de ei.

Ordinul care în mod fățiș a declarat că nu pot rămâne în serviciul poștelor , persoane de origine minoritară , precum și

Ordinul Ministerului de Interne , conform căruia numai persoanele de origine românească pot fi păzitori de noapte , ne întăresc în convingerea noastră că scopul adevărat al examenului de l.română este eliminarea funcționarilor minoritari.

-M.Condrus : Să învețe românește .Altfel să-i dea afară din slujbe pe toți Ungurii d-tale și pe Nemții d-lui Krauter Să se aducă aici liste de toți funcționarii minoritari care sunt în slujbe la noi, și să se compare cu numărul românilor care sunt muritori de foame.

-Valeriu Pop (ministr.Justiției) : O lămurire : punerea în disponibilitate , pentru necunoașterea limbii, nu răpește dreptul la pensie ; la fel ca la români, fostul funcționar primește pensie când împlinește vârsta de 57 și 60 de ani . Încât nu este vorba de un tratament special acordat minoritarilor; este un tratament general , aplicat tuturor funcționarilor Statului (**aplauze**)

-Gh.Bethlen : Nu se potrivește cu demnitatea țării și este o mare nedreptate și neumanitate ca acești oameni , istoviți în servicii publice îndelungate, să fie aruncați pe stradă , cu familiile lor , și să fie împinși în cea mai mare mizerie.

Gh.Bethlen / 3 dec.'35

▣ Brutalitățile jandarmilor, a perceptorilor ...

Avem plângeri dureroase în contra stării de asediu, cenzurii, a brutalităților jandarmilor , exagerările fiscale la impuneri și la încasări...

[LD : nu sunt deloc de acord cu maniera lui Goga de a pune la punct !

Nu așa se cucerește respectul și nu așa se ascunde mahalagismul românesc !]

-Oct.Goga : Dar tonul presei dvs ! Aici , în București, apare gazeta *Bukaresti Lapok* .

Vă atrag atenția să citiți această gazetă , care apare aici, în București !

Este ireverențios modul cum se exprimă la adresa tuturor.

Înțeleg, noi românii între noi, având controversile noastre , să ridicăm tonul. [LD : !?]

dar aici , în București, când cineva vine în calitate de maghiar și se adresează ospitalității românești , ca să scoată o gazetă, să vorbească respectuos despre noi , [LD : !?] care am luptat pentru întregirea Statului nostru românesc."

(**aplauze prelungite, îndelung repetate**)

-Gh.Bethlen : În urma sistemului permanentizat al Comisiilor interimare , poporul nostru este exclus din participarea la viața administrativă.

Proiectele de legi , cunoscute până acum, se califică pur și simplu catastrofale pentru viața națională și economică a minorităților.

Legea administrativă menține și mai departe comisiile interimare, iar prin **dispozițiunea** privind limba română, **vom fi excluși de a mai lua parte la conducerea administrațiunii locale.**

-Voce : Foarte bine !

-N.Rizescu -Brănești : Nu aveți decât să vă duceți la Budapesta.

-Bethlen : **Legea meseriilor** **suprimă instituțiile seculare ale micilor industriași** , **confiscă averea corporațiilor** dându-le drept cadou **Camerele de muncă** .

Cu introducerea faimoaselor examene , **se deschid porțile pentru abuzuri și selecționări** .

-I.Modreanu (Fr.Românesc ?) : **Este un neadevăr ce spuneți dvs .** în privința examenelor. **Eu sunt profesor, am fost membru în comisiile de examinare a funcționarilor minoritari, și i-am trecut pe toți acei care meritau , n-a căzut nici unul. Atunci, de ce te plângi d-ta ?**
Gh.Bethlen / 3 dec.'34

▣ Concluzii

Arătând astfel **cele mai importante doleanțe** , cu durere trebuie să constat că toate acestea **sunt consecințele unui sistem** care arată zi cu zi mai **pornit în contra minorităților** și care **tinde la desnaționalizarea lor** , cu toate că acest sistem , după exemplul istoriei , nu-și va atinge scopul - cel mult dărmă , în loc să construiască - va provoca nemulțumiri și amărăciuni .

În contra acestui sistem declar în numele Partidului Maghiar protestul nostru categoric.

Poporul maghiar din România nu tinde la privilegiu , nu cere altceva **decât drepturi egale** , asigurate prin legi , **o egalitate de drepturi completă și efectivă.**

Cerem numai drepturile noastre naturale și protecția egală a legilor ,

când aceste drepturi se violează. Aș vrea să cred că prin această scurtă **Declarație**,

am atras atenția onoratei Camere și guvernului , că rezolvarea justă a problemei minoritare este foarte importantă și **aș vrea să sper că vom găsi mai multă înțelegere** și că , în consecință politică , de până acum, adoptată față de minorități, care formează o parte însemnată a populației , **se va schimba fundamental "**

Gh.Bethlen / 3 dec.'35

33.) Nicolae Titulescu (ministr. Afacerilor Străine), Replică la Gh.Bethlen , 3 dec.'35

(DAD, MO 7 , șed. din 3 dec.'35, p. 92-93)

(**primit cu aplauze prelungite unanime**)

" D-le președinte, d-lor deputați, **ca ministru de Afaceri Străine al României** , aș considera că **mi-aș călca datoria** cea mai elementară față de țară , **dacă n-aș ridica** , împotriva unui discurs de felul celui rostit aici de d-l Bethlen , **cea mai formală protestațiune.**

" **Di Bethlen** , să aflu , că **în sufletul fiecărui român există destulă gentilomie** , ca să ne dăm seama de **dificultățile în care se găsește** , atunci **când vorbește ca minoritar.**

Să-mi dea voie , deci , **să nu-i agraverez situațiunea** și să-l tratez

ca și cum ar fi un majoritar , dar **cu toate consecințele** ce un majoritar ar atrage **din felul în care a vorbit.**

Să-mi dea voie, mai ales, **să nu-l confund cu masele minoritare maghiare**, dornice de pace și de înțelegere .

" **Ni s-a spus** că am făcut **călcări** cu privire la obligațiunile luate prin **Constituțiunea** Țării , spun prin Constituțiune , pentru că **obligațiunile din Tratatul Minorităților** nu sunt altceva , decât **ecoul internațional al unor obligațiuni interne** , și ca atare le și privim.

" **Ni s-a spus** că noi **persecutăm minoritatea ungurească** , pentru că , de câte ori un funcționar ungur **nu vorbește românește** , își **perilicitează locul** pe care îl ocupă.

" **Aș dori să știu dacă** în veche Austro-Ungarie **ar fi îndrăznit un Român să țină un astfel de limbaj**, și **dacă** ar fi ajuns ceva **dacă** nu ar fi vorbit limba majoritară !

(**aplaude unanime , bravo !**)

-Oct.Goga : În timpul monarhiei Austro-Ungare , **se cerea funcționarilor** de la căile ferate **să-și schimbe numele, maghiarizându-l** ; nu era funcționar de la calea ferată , până la cel din urmă acar , care să nu fi fost **obligat să-și maghiarizeze numele.**

-Titulescu : Noi preferăm să-și păstreze numele , ca **să-i cunoaștem de la distanță !**
(aplauze, bravo!)

Titulescu / 3 dec.'35

▣ **Dezideratul ungarilor : Ungaria milenară !**

▣ **Tratatul pentru minorități : pretext pentru revizuire !**

[LD : abordare subtilă , în care diplomatul Titulescu pare să lase locul psihanalistului , în sondarea gândurilor ascunse în cuvintele "legaliste" ale nostalgicilor revizionști.

Se simte în Cameră o atmosferă cu greu reținută , după îndrăznelile și aroganța cu care reprezentanții minorității germane și maghiare și-au rostit declarațiile.]

" Atât de puțin vreți dvs egalitatea și atât de mult curge în sângele dvs privilegiul,

încât când a fost vorba de aplicarea sancțiunilor , **v-ați dat la o parte,**

crezând că Pactul Ligii Națiunilor **vă dă numai drepturi** ,

iar îndatoririle trebuie să apese numai pe umerii noștri, ai celorlalți .(aplauze prelungite)

" Aș dori să văd cum, Liga Națiunilor - după ce ați dat bir cu fugiții , atunci când a fost vorba de art.16 -va mai privi cu simpatie limbajul dvs , în virtutea art. 19 !

(**aplauze prelungite**) **Sistemul dvs este simplu de ghicit !**

" De multe ori am căutat și am găsit în stima mea pentru apărătorii tezei maghiare, un izvor suficient care să stimuleze dorința mea de apropiere de acest popor vecin , cu calități pe care eu primul le recunosc. N-am reușit să o realizez . Pentru ce ?

Pentru că dvs nu vreți egalitate cu noi , aveți boala persistenței imaginii pe retină și credeți că Ungaria milenară va reînvia.

(**aplauze furtunoase, adunarea ovaționează în picioare**)

" Ne trebuie generații tinere de unguri, generații de tineri care să nu fi crescut

în păcatul spiritului de dominație al generațiilor celor vechi ,

ca să putem întinde mâna frățeste și să putem , în fine, stabili armonia , în acest bazin al Dunării.

" Dvs. nu aduceți aici limbajul violent , pe care vi l-aș ierta , căci violența este sinceritate , este deschiderea inimii , este în puterea dreptului ori și cui să vadă ce simți ;

dar veniți cu limbajul meșteșugit al celor ce au ținut în robie poporul român, cu limbajul măsurat , cu limbajul care nu păcătuiește cu nimic în formă ,

pe care , însă, **dacă l-aș cerceta de aproape , aș găsi în el venin și o otravă care lipsesc din cuvintele pe care sufletul meu le rostește în acest moment , față de dvs. (aplauze prelungite, îndelung repetate)**

" Conte Bethlen , spuneți alor dvs : < Românii știu ce voiește să facă clasa diriguitoare maghiară din tratatul minorităților !

Voește să aibă cui străin pentru ziua cea mare a revizuirii > "

Titulescu / 3 dec.'35

▣ **România - egalitate pentru minorități**

▣ **România = nu revizuire !**

" V-am priceput și vom lupta , pas cu pas, ca o asemenea metodă să nu poată reuși .

Suntem - și în numele guvernului Regal al României , v-o declar , în plină sinceritate -

partizani ai egalității minorităților cu noi ;

dar al unei egalități condiționate de un sine qua non , indispensabil vieții de Stat a României :

conștiința dvs că sunteți Români și uitarea că ați fost cetățeni unguri "

(**aplauze furtunoase**) Ființa dvs etnică e în afară de cauză !

" Minoritățile nu au avut și nu vor avea un apărător mai cald în drepturile lor de egalitate decât

pe mine , cu condițiunea că inima mea să-mi spună : **minoritarul care îți vorbește , chiar dacă graiul lui nu este curat românesc, simte românește .**
Dacă, însă, este vorba ca , prin minorități , să ajungem la revizuire, vă repetăm :
Nu, nici o dată , nici revizuire , nici exagerații , în virtutea unui **tratat ,**
care nu a avut nici o dată sensul pe care pretențiunile dvs de națiune dominatoare l-a dat
în trecut și îl dă și astăzi" (aplauze prelungite și îndelung repetate)
N.Titulescu / 3 dec.'35

34.) **Iosif Willer (P.Maghiar) ,** Replică la replica lui Titulescu, 3 dec.'35

(DAD, MO 7, șed, din 3 dec.'35, p. 93 - 95)

Willer / 3 dec.'35

▣ Titulescu - nu ne cunoaște !

" D-le președinte, d-lor deputați, **deși am ambiționat să mă perfecționez în cunoașterea limbii române, și deși simt că am învățat tot ce se poate învăța românește, n-aș avea , totuși, îndrăzneala să-mi pot închipui că sunt în situația** de a duce **un duel contra unui orator cu renume mondial,** cum este d-l ministru de externe.

" De aceea, vă rog , **să-mi permiteți** ca în cuvinte foarte serioase și sincere - dar modeste - **să îi răspund ,** pentru că **eu am impresia că d-l ministru de externe a fost rău impresionat astăzi de niște cuvinte -** nici eu nu știu care au fost aceste cuvinte - **atunci când ne-a spus că noi suntem agitatori peste granița țării și aici în țara noastră. "**

" D-lor deputați, nu de ieri , de alaltăieri **sunt în Parlament, mă cunoașteți de ani de zile.**

Nu știu dacă aplauzele dvs pentru această declarație , această acuzație a d-lui ministru de externe, erau numai o aprobare a cuvintelor d-sale sau erau venite din inima dvs, având convingerea **că noi nu avem alt rol aici.**

decât să facem agitații contra siguranței țării , contra națiunii și contra dvs.

-M.Condrus : Ce știe dl ministru, nu știi d-ta !

-Iosif Willer : **" Eu am impresia că d-l ministru de externe nu ne cunoaște .**

De aceea, înainte de toate **îl rog foarte frumos să ia informații de la banca ministerială , de la mulți membri ai onoratei majorități și de la multele personalități din această incintă , care au renume și peste graniță și care pot să confirme că**

niciodată n-am greșit contra datoriei noastre cetățenești și datoriei noastre de deputați. "

Willer - Goga / 3 dec.'35

▣ **Aroanța maghiară**

▣ **Duplicitatea maghiară**

-Goga : D-le Willer , recunoașteți că eu vă cunosc ?

-Willer : Da.

-Goga : Ei bine, atunci eu vă spun în mod sincer :

dvs aveți azi o presă mult mai puternică decât a fost presa dvs din Ardeal , înainte de război. Când am fost la această tribună - cu doi ani în urmă - am dat un tablou statistic al organelor minoritare și am constatat că, de unde înainte de război aveți vreo 17 cotidiene, astăzi aveți vreo 50 .

- Goga : **" Tonul, nuanța , acesta este lucrul despre care vorbea d-l ministru Titulescu , tonul organelor minoritare ca și tonul insinuant al tuturor declarațiilor dvs , de a vă prezenta lumii civilizate în calitate de victime ale unei civilizații inferioare, victime ale unui Stat care vrea să vă strângă de gât , tonul acesta este ceva condamnabil.**

Dle Willer, dta vorbești foarte bine românește, și eu sunt foarte mulțumit de aceasta .
Dar aş vrea foarte mult să fi evoluat și în simțire față de ideea de Stat Român,
așa cum te-ai perfecționat în limba română.

Vedeți, tonul acesta este inadmisibil. S-a spus cuvântul de " sinceritate" .

Aș vrea să fim sinceri și să punem cărțile pe față. Eu mă însărcinez ca, într-un timp scurt,
să vin cu fragmente din presa dvs și să vă arăt că dvs sunteți agitatori de fiecare clipă "

-Willer : Presa noastră a învățat ceva de la dvs , în decursul a 17 ani .

-Goga : Și dvs nu sunteți agitatori numai aici ,

care vă spuneți cuvântul la noi în țară și agitatorilor dvs din Ardeal ;

dvs sunteți agitatori care vă trimiteți durerea peste graniță.

**Tot ceea ce faceți în acțiunea intelectuală a dvs , poartă acest semn caracteristic
al unei dureri și al unei așteptări**

în fața unor evenimente care trebuie să vie să vă salveze.

Virtualități româno-maghiare ...

" Trebuie să constatăm, d-le ministru de Externe, că se găsesc, câte o dată,
acțiuni sporadice , individuale, la Budapesta ,

care ar căuta un punct de înțelegere de la neam la neam , de la țară la țară.

Se găsesc acolo oameni , care ar pune în discuție chestiunea,

dacă nu este cazul ca această Ungarie , în situațiunea extrem de grea în care se găsește,

să caute o înțelegere cu noi , și ca aceste două popoare , de care vorbiți dvs ,

în acest bazin dunărean, să se înțeleagă , fiindcă, în definitiv, noi ne dăm perfect de bine seama
de realitate, noi vrem o bună înțelegere , cu poporul maghiar,

și bună înțelegere și bune raporturi cu Ungaria.

" Ei bine, de câte ori s-a manifestat asemenea fenomene sporadice individuale, întotdeauna

veniți dvs [minoritarii unguri] care de aici, cu glasul dvs,

căutați să le înlăturați și căutați să descalificați la Budapesta

pe omul care vrea apropiere față de București.

Ex. : la Budapesta, un scriitor maghiar a propus ca el, Goga,

să fie propus membru de onoare al Societății scriitorilor maghiari,

pentru merite deosebite în promovarea traducerilor din l.maghiară...

Și ungerii de aici, din țară, gazetarii unguri din București ,

**au protestat în gazetele lor ... au scris articole impertinente cerând opiniei publice
din Ungaria să nu ratifice acest impuls ...**

Prin urmare , știi d-ta cum spune un proverb ungueresc , familiarizat și cu gândirea noastră :

<Să turnăm apă limpede în pahar ! > , dle Willer :Dvs. poporul maghiar ,

și în special minoritatea unguească din această țară, trebuie să stați în fața realității.

Dați la o parte grandilocvența romantică, căreia i-ați o căzut pradă de atâtea ori în

cursul istoriei voastre, puneți-vă în fața realității , trageți concluzii din ea ;

spiritul larg tolerant al acestei țări vă primește cu o singură condiție ,

să vă încadrați în ideea de Stat românesc, păstrându-vă individualitatea dvs etnică,

pe care numeni nu vrea să o știrbească cu nici o acțiune. " (aplauze)

-Willer : " D-le Goga, vă mulțumesc cu deosebită căldură pentru sprijinul amical pe care

mil-ați acordat ! În ce privește cazul maniestat de diferite gazete maghiare ,

constat că unele gazete au aplaudat și sprijinit această frumoasă concepție ,

ca să fiți membru al unei Societăți litereare de la Budapesta , iar altele au dezaprobat .

Unii erau impresionați de incontestabilele dvs merite litereare ,

alții erau impresionați și sugestionați de atitudinea aceasta pe care o manifestați

în contra noastră totdeauna , când aveți prilejul să vorbiți despre noi."

Willer / 3 dec.'35

▣ Între Geneva și Parlament....

▣ Replică lui Titulescu

"D-lor deputați, **aș vrea să expun d-lui ministru de externe**
- **deși mă simt adânc jignit**, și ca politician și ca om,
pentru că într-o incintă parlamentară, unde suntem atât de puțini,
este extrem de greu să reprezinti o cauză, să reprezinti un popor -
totuși vreau să găsec tonul care se cuvine, ca reprezentant al poporului maghiar,
pentru că eu **bag în buzunar o sută de invective și o sută de jigniri**,
și **reprezint acest popor și interesele lui**.

" Vă înșelați amar, d-le ministru de externe .Eu nuștiu de unde aveți această sugestie .
Noi astăzi, când am citit declarația, **nu eram duși de nici o animozitate** .

Noi am vrut să atragem atenția băncii ministeriale spre o situație grozavă,
și am vrut ca această situație grozavă să se îndrepte cu ajutorul și sprijinul dvs.
" Când dvs ne spuneți să mergem la Geneva, **nu este decât o glumă rău plasată**
pentru că, la Geneva, s-a spus ca **să nu ne mai adresăm forului internațional**,
să venim aici, în fața Parlamentului ... [LD : deci asta era !]

-Voci : Dar ați mai fost la Geneva ?

-**Willer** : ... și când venim și spunem ce ne doare și vă propunem îndreptări,
atunci **ne dați afară și spuneți să mergem la Geneva** .

Este o situație extrem de delicată, **nu mai știm ce să mai facem.** "

Willer / 3 dec.'35

▣ Abuzuri administrative cu minoritarii

▣ Români : exemple de toleranță

" În ce privește **problema funcționarilor**, d-l ministru al Justiției, nu știu de unde a luat
informațiile sale, pentru că **am discutat această problemă cu d-sa** în repetate rânduri și
știu foarte bine în ce măsură d-sa cunoaște această chestie.

Știe foarte bine d-l ministru că s-a dat un **Ordin**, **dezaprobat chiar de către banca**
ministerială . Nu sunt un om indiscret, nu pot abuza de cuvintele care mi se spun între patru
ochi,

dar știu și am să vă spun că chiar **banca ministerială nu prea era încântată de acest ordin**,
pornit din partea **Departamentului Finanțelor**, care a interzis pur și simplu discutarea cererilor
de pensionare de către **Casa Generală de Pensii**, ca nu cumva cineva să se sustragă
examenului de l.română ! (ex cu o funcționară PTT)

-**VTPrelipceanu** (PNC) : Invalizii de război români care au luptat pe front, au fost revizuiți,
și nu și-au primit drepturile de 4 luni. De ce faceți această deosebire dintre unguri și români ?

-**Willer** : Pentru că dl ministru de Finanțe a făcut această deosebire, prin ordin special.

-**Oscar Hahn** : Știți că **pentru bursa de la Paris a reușit sculptorul Fekete Iosif**.

L-am votat eu, deși este ungar.

-**Willer** : Am cea mai perfectă stimă pentru dvs . Sunteți un maestru de renume
și un foarte bun prieten. Vă exprim toate mulțumirile mele .

-**Emil Panaitescu** : **Universitatea din Cluj** are până azi o serie de **funcționari unguri**,
care **nu știu încă românește**, deoarece **din considerente științifice** i-am tolerat
să lucreze în instituțiile noastre .

Willer - Titulescu 3 dec.'35

▣ Avertisment

▣ Punere la punct.

- **Willer** : " D-lor deputați, **vă declar în modul cel mai solemn** - nu știu dacă valorează ceva
cuvântul și trecutul meu - că **nu eram conduși de vreo animozitate**

în citirea **declarației noastre** .Noi am dorit să vă atragem dvs atențiunea
asupra **situației precare a maghiarimii din Ardeal**. Nimic mai mult decât atât.

Rog pe dl ministru de externe să-și revizuiască părerea sa .

atât de pripită asupra noastră , pentru că așa de stigmatizați nu mai putem lua locul nostru în incinta Parlamentului românesc. "

-Titulescu : " **Vă duceți la Budapesta ?** Eu nu v-am spus lucruri de felul acesta ; **m-am adresat dvs pe temă generală. Eu nu-ți permit d-tale să spui că judecata mea este pripită , când de 17 ani de zile am suferit din cauza dvs în tranșeele păcii.**

(**aplauze prelungite**) **Prin urmare , nu accept ce spui d-ta .**

Cât despre **prezența d-tale , mi-e foarte agreabilă aici , dar absența d-tale îmi este indiferentă "** (**aplauze prelungite**)

Willer / Goga / Titulescu / 3 dec.'35

35.) Front popular democratic, Acordul de la Țebea , 6 dec.'35

/ Fr.Plugarilor + Mados / P.S + BLAD /

(" **Vremuri noi** " , Brașov , an I, nr. 3 , 1936, p. 20 -21)

[LD : citește acest **Acord** în lumina **Instrucțiunilor** date de **Boris Ștefanov**.

În paranteze roșii , voi completa **cuvintele de ordine conspirative** , pe care trebuiau să le urmărească **comuniștii** , în aceste organizații]]

În fața situației actuale, caracterizată prin înmulțirea măsurilor reacționare și tendința mereu crescândă a unui **regim de dictatură fascistă [anticomunistă]** , care poartă în ea **germenul mizeriei și războiului** ,

și în urma **acordurilor încheiate** între **Frontul Plugarilor** și

Uniunea Plugarilor și Muncitorilor Maghiari din România ,

și dintre **Partidul Socialist** și **Blocul pentru Apărarea Libertăților Democratice ;**

Organizațiile mai jos semnate , prin **delegații lor oficiali**,

în ședința din **6 decembrie 1935**, ținută la **Țebea**, în **Munții Apuseni**,

am stabilit încheierea următorului **Acord de Front Popular Democratic**,

pe baza următorului **program de acțiune** :

împotriva dictaturii fasciste [orice guvern burghez] , indiferent de forma care o îmbracă ;

împotriva permanentizării cenzurii și stării de asediu ;

pentru libertatea presei și întrunirilor ;

pentru dreptul de organizare politică, sindicală și culturală ;

împotriva scumpetei și fiscalității excesive ;

pentru susținerea completă a programului agrar al Frontului Plugarilor ;

împotriva proiectului de lege al meseriilor ;

pentru egalitatea de tratament a tuturor naționalităților conlocuitoare

[pentru dreptul de autodeterminare până la despărțirea de statul român] ;

pentru o lege electorală pe baza proporționalității ;

pentru alegeri libere ;

pentru amnestierea tuturor celor căzuți în luptă pentru apărarea libertăților democratice

[comuniștii arestați sau în procese] ;

împotriva modificării Constituției în sens reacționar ;

împotriva organizațiilor fasciste [organizațiile anticomuniste] ;

împotriva militarizării și înarmării acestor organizații

[împotriva înzestrării armatei , a instrucției premilitare] ;

împotriva războiului [contra URSS] , pentru pace , pentru menținerea și întărirea pactelor

de alianță [cu URSS] și prietenie cu statele cari luptă pentru pace .

Chemarea , Apelul....

Cele trei organizații cred că , prin **acordul încheiat** , exprimă **năzuințele și luptele multimilor** muncitoare , intelectuale , mici burgheze și tuturor categoriilor sociale producătoare din România. Lărgind acordurile semnate la Deva și București , suntem convinși că **pășim pe calea înfăptuirii unei mari meniri istorice** :

impunerea prin luptă a unui regim de libertate [de tip sovietic] , de democrație reală.

" De la Țebea, din ținuturile lui Horia și a lui Avram Iancu , prin mii de luptători pentru libertate și dreptate socială , **ne adresăm întregului popor din această țară și tuturor organizațiilor**

democratice [**conform directivelor de penetrare**] - partidului național-țărănesc, partidului radical țărănesc , partidului social-democrat, partidului socialist -unitar, [**conform directivelor de racolare**] tuturor organizațiilor de meseriași, comercianți, funcționari , pensionari și intelectuali , să se alătore acțiunii noastre pentru a înfăptui , cu un ceas mai devreme adevăratul Front Popular , între toate forțele democratice din România , singura chezășie a luptei pentru libertate și pace .
Țebea, 6 decembrie 1935 ."Acordul de la Țebea / 6 dec.'35

36.) Octavian Goga (PNC) ,discurs la Mesaj (I, II) , joi 5 dec.'35 ; luni, 9 dec.'35

(DAD, MO 8-9 , șed .de joi, 5 dec. p 113- 118 ;șed. de luni, 9 dec, p. 130 - 139 .)

I.Mihalache, dr.N.Lupu , I.Inculeț, Aurel Dobrescu, Petre Andrei, Armd.Călinescu ,
, Virgil Madgearu- intervenții, replici, polemici

[LD : discursul este enorm și l-a rostit în două reprize : 5, 9 dec.

Scopul principal al discursului : de a argumenta și a pretinde guvernarea României .

Structura discursului : doctrina național-creștină ; PNC + BPN ;

Atac mediatic : presa ostil - mincinoasă ; calomniile ,

Ținta principală de atac : PNT, țărănismul , statul țărănesc]

[LD : Supratitluri, sublinieri, colorări - îmi aparțin.

Document integral : fișier LANC /PNC - IV

Goga / 5 dec.'35 / retro '33-'34

▣ Autoprezentare : lupta sa pentru ideea națională ;

▣ Străinii - marele discurs din martie '34 (PNA)

[LD : amplă autoevocare a semnalelor sale de alarmă , din perioada PNA ,
mai ales lungul său discurs din martie '34 -vezi Fișier PNA - II]

"... în cea dintâi perioadă de consolidare a statului , **elementul străin** ,
pe care l-am găsit în toate ramificațiile de Stat, în special în provinciile alipite ,
nu numai că nu a slăbit sub guvernarea noastră , **dar s-a întărit** .

Legea administrativă PNT ...

Am arătat atunci cum **primejdiile unei legi administrative** greșit întocmite ,
ale cărei urmări nefaste **se văd astăzi pe toată linia** , și pe care le-ați constatat și dvs.
Am adăugat că **schimbând chiar această lege** , încă nu veți ajunge **la nici un rezultat** ,
dacă nu veți înlocui concepția însăși care stă la baza ei.

Orașele ...

" Datorită acestei **legi administrative** , nici **aparatură administrativă** al țării ,
nu se găsește în mâini sigure .În special orașele noastre , **aproape jumătate din orașele**
noastre , **nu au fost și nu sunt supuse aceluși proces de reparațiune națională** ,
care în mod normal trebuia să vină după unire.

Am arătat atunci cum, **în toate orașele de graniță** , conducerea lor, îndrumarea și spiritul lor,
au continuat să fie străine. Prin toate aceste colțuri, **un român nu are impresia** bine fixată
că se găsește în Țara Românească și pe pământ Românesc .

Ramurile economice...

Mergând mai departe, **am dovedit** cum **toate ramurile vieții noastre de Stat**
sunt invadate de străini. Căile ferate, Poșta, Telegraful și Telefoanele,
toate acestea sunt împănate încă de oameni ce nu au nici o legătură directă cu spiritul românesc.
Am arătat cum **băncile minoritare** din provinciile alipite **s-au întărit** sub regimul românesc ,
fiindcă **o concepție bancară greșit plasată** le-a dat posibilitatea de existență, alimentându-le
cu reescont într-o vreme când o acțiune patriotică determinată de la **Budapesta le-a ajutat .**

Presa...

Am arătat cu **date statistice** , care sunt o penibilă pagină a guvernării noastre ,

cum **presa, mișcarea spirituală a minorităților** noastre, **s-au întărit** ;

am înfățișat realitatea că **sub regimul maghiar au fost 17 cotidiene** unguerești pe teritoriul

nostru, iar astăzi avem peste 50.

-**Șeicaru** : Mai multe ! Numai la Timișoara sunt 50-60 .

-**Goga** : Este o **eflorescență extraordinară de gazete** , de hârtie tipărită care toate constituie **mijloace de agitație**. Acesta este adevărul , pretutindeni se înmulțește **reacția agresivă organizată conștient împotriva consolidării noastre de Stat** .

Întreprinderi particulare ...

Trecem la întreprinderile particulare. Ei bine, aici românul este ospitalizat ;

toate sunt puse în slujba unui capital străin ,

toate sunt **împănate cu oameni străini** care nu au nimic a face cu noi.

Mișcarea industrială din țară , pe care noi o proteguim, este pe mâini străine.

Am văzut înainte cu un an [1934] la **Parcul Carol** o foarte frumoasă organizată **expoziție**, care a făcut pe mulți să se bucure , fiindcă le-a creat un **joc de iluzii** : iată, s-a întărit industria noastră !

Îndrăznesc să spun că **nu este câtuși de puțin românească această industrie** ,

și că nu poate fi un prilej de bucurie pentru noi, fiindcă **nu numai capitalul este străin**,

înfățișând o **dualitate care se îmbină : este străinul de aici , cu ramificarea de peste graniță** ,

străinul care are un **frate la Timișoara** și un **alt frate a Budapesta** .

Prin urmare nu există graniță ; **ei se organizează pe deasupra sau pe dedesubtul granițelor** noastre , ca să-și servească interesele."(**aplauze la PNC și Fr.Rom.**)

Goga / 5 dec.'35 / retro '33

▣ **Starea sufletească a românilor**

▣ **Primatul românesc !**

[**LD : Goga face aceste largi autocitări pentru a justifica continuitatea lui de gândire ; pentru a fixa drumul spiritual -politic care îl va conduce spre doctrina naționalistă ...**]

" Desigur că **organismul sufletesc** al poporului nostru **înregistrează totul**.

Nu se pierde nimic în natură , dar nu se pierde nimic nici în lumea imaterială.

Sufletul românesc înregistrează la fiecare pas orice întâmplare și de aceea **starea sufletească** a poporului nostru se găsește într-o **legitimă surescitare** . [-----]

Pentru a justifica continuitatea mea de gândire , permiteți-mi să vă citesc :

< Este , cred eu, un **sentiment penibil** constatarea că , după 15 ani de țară românească ,

de unire [-----] pe care o face poporul nostru că **nu este stăpân la el acasă** . [-----]

noi suntem în țara noastră oarecum **puși deoparte** .

Sunt anumite **cercuri de interese** în care se joacă, peste capul nostru, **străinii**

- aceasta a devenit o **axiomă populară** - **dețin cheia de boltă a vieții noastre de Stat** .

Primatul românesc devine cheia de boltă a vieții noastre de Stat.

Această constatare **nu se strigă din vârful piramidei sociale**,

ea pornește de jos, vine de la mase, ca un dicton al mulțimilor . >

Goga / 5 dec.'35 /retro'34

▣ **Revirimentul ideii naționale**

▣ **Perioadă " revoluționară "**

[**LD : Goga reamintește definirea și soluția dată de el acelei " stări revoluționare " , care trebuia canalizată pe căi pașnice , pentru a evita ... " zilele fierbinți " .**

O făcea în calitate de " receptacol" al sentimentului public.]

"Aceasta era **constatarea preliminară**. Iar după ce am ajuns să arăt , **de-alungul câtorva ore, toate datele statistice** , serioase, lipsite de orice caracter de agitație , **întemeiate pe realități** ,

primite de mine **de la organe de mare răspundere** ale Statului român,

după aceea am tras o concluziune .**Iată concluziunea cu care îmi încheiam atunci**

interpelarea .Ziceam [mart.'34] :

< **Făgăduesc** , în mod categoric, în ce mă privește , simt nevoia sufletească

de a reveni la principiile inițiale ale gândului meu de odinioară ,

cu care vreau să merg pe **drumul limpede și neted al ideii naționale** .

Eu cred în acest reviriment .Sau vine o biruință a ideii naționale astăzi, când sentimentul național trece prin cea mai cumplită zbiciuire pe tot Continentul și angajează sufletul românesc , **sau** , după criza actuală, morală a societății noi românești , **noi vom intra într-o criză de Stat .**

Eu cred că suntem într-o perioadă de **revoluțiune națională** și deci suntem datori **să o canalizăm pe cale pașnică**, pentru că , **dacă nu vom izbuti, o să vină zile fierbinți** .[-----]

eu cred că suntem datori să mergem pe acest drum[-----] **sunt gata să merg** , cu toate consecințele [-----]**să caut ca revoluțiunea sufletească a Românilor s-o transform într-un factor de producțiune națională .>**
(**aplauze PNC și Fr.Rom.**)

" Înainte cu doi ani de zile **am făcut această constatare** în calitatea mea simplă de **receptacol al sentimentului public**. Cred că omul politic este dator să exprime un sentiment general , în orice caz să-l înregistreze.

Eu l-am înregistrat , l-am exprimat atunci și , de atunci , de doi ani , opinia publică din țară a mers pe acest drum , mai departe.

Numai orbii nu o văd și numai surzii nu o aud." (**aplauze PNC și Fr.Rom.**)

Goga / 5 dec.'35

▣ **Geneza PNC : naționalismul integral**

▣ **ACCuza : doctrină, românism , apostolat .**

" Din toate părțile **instinctul popular , instinctul de conservare** , care , cu înțelepciunea lui, ne-a păstrat în cursul veacurilor , **ne spune :**

Adunați-vă la olaltă , strângeți-vă într-un mănunchi, toți care simțiți că ideea națională trebuie să fie **la baza cugetării voastre politice** , adunați-vă la olaltă pentru ca **să creați un organ puternic de îndrumare** , în sensul național, al vieții politice din țară

" **Eu am ascultat acest impuls** , care venea de jos, și atunci , în mod firesc, normal și logic **ochii mei s-au îndreptat** către un om care era **personalitatea reprezentativă** a năzuințelor politice din țara aceasta , către **Alexandru Cuza .** (**aplauze prelungite la B .P.N .**)
Atunci, **fără să ne târguim, fără să dăm** acel spectacol consacrat oareșicum al **pertractărilor**, care au fost introduse la noi în țară ca un fel de clișeu de import, **fără să facem târguieli, ne-am întins mâna frățește** și , coborându-ne în sufletele noastre după vechile temeuri ale obiceiilor din bătrâni, **ne-am dus la sfânta biserică de la Iași și s-au întins mâinile noastre** , strângându-se ca **să nu se mai despartă nici o dată "** (**aplauze la PNC**)

" Vă asigur că între această **apropiere dintre doi oameni, nu a fost nici una din contingențele cunoscute ale combinațiilor politice**, a fost pur și simplu **o apropiere de la gând la gând, de la suflet la suflet , de la program la program.**

Naționalism integral =românism

" Pentru mine, **Alexandru Cuza** reprezenta ceea ce reprezintă în conștiința publică de o jumătate de veac .Întâi, pe omul care a înfățișat **doctrina naționalistă.** Nimeni, deși s-a scris mult, n-a dat într-o carte , care **să condenseze ideea națională** și să legitimeze oareșcum **teoria eminesciană a românismului integral**, cum a făcut d-sa în scrierile sale și, în special, în careta sa **" Naționalitatea în artă "** .
Alexandru Cuza a dat o legitimare doctrinară ideii românismului .
Iată un prim punct pentru care m-a apropiat de d-sa. "

Apostolat naționalist ...

" Dar , d- ACCuza n-a fost numai un doctrinar , d.**ACCuza a fost un apostol.**

Este mare lucru în țara aceasta în care beneficiile se așteaptă așa de pripit , ca **un om de 45 sau 50 de ani să plimbe în viața publică o idee , să nu se despartă de ea, și să o strige** , tocmai în vremea **când era eclipsată, când era pusă la o parte .**

D.Cuza este omul care reprezintă o continuitate de doctrină în sens de apostolat .
(**aplauze la PNC**) -**Nichifor Robu : Trăiască ACCuza !** (**aplauze prelungite la PNC**)

Dezinteres personal ...

"Dar d-l ACCuza mai reprezintă și altceva: **completul dezinteres personal.**
După jumătate de veac de activitate politică, în care atâția au fost scoși la suprafața vieții noastre publice, atâta marfă ușoară a trecut pe acest fluviu ,
d-sa nu a avut nici un câștig pentru sine. Este **un înalt exemplu de pedagogie cetățenească** , pe care această viață o trece generațiilor viitoare " (**aplauze la PNC și BPN**)

" Iată , domnii mei, în câteva cuvinte , **geneza înființării Partidului Național Creștin.** "

Goga / 5 dec.'35

▣ Geneza Blocului Parlamentar Național

▣ Al.Vaida -Voevod .

" **Paralel** cu străduințele noastre, s-au **găsit și alți oameni care au înregistrat mișcarea moleculară a sufletului românesc**, s-au coborât în adâncurile ei și **au transformat-o într-un program politic.**

" **D-I Alexandru Vaida -Voevod**, după un zbuțiu de o viață întreagă , s-a găsit în postura **omului care dă la o parte** , care **calcă ca pe niște ruine o mulțime de teorii** , pe care le găsește **cu totul căzute în desuetudine** , se retrage să-și primenească sufletul și **își moaie gândul în conștiința populară.**

" Ei bine, d-lor deputați, **ne-am întâlnit cu d-sa și iată geneza Blocului Parlamentar Național**, al cărui **program l-am citit în fața dvs.** " (**aplauze la BPN**)

" Nu voi face aici o analiză de program , fiindcă **programul a fost cunoscut, debătut și trecut în conștiința românească.**

Nu mă voi ocupa de **înrudirea organică** , existentă între **programul PNC** și **programul BPN** . Pot să vă spun , totuși, că este **o unitate de gândire** , că respiră **aceleași credințe** și că se clădește tot pe **aceeași doctrină de gândire și simțire românească** " (**aplauze la BPN**)

Goga / 5 dec.'35

▣ Adeziunea frenetică la PNC

"Trebuie să vorbesc în mod **sincer**. De altfel, **sinceritatea** cred că trebuie să conducă toate cuvintele mele în această clipă . Este aproape dezonorant , să te gândești că în afirmarea unei credințe nu poți să-ți dai toată măsura simțirii tale. Eu nu voi opera , deci, cu reticență .

Vă voi spune adevărul .Am fost în multe colțuri ale țării și am căutat să văd **cum se reoglindește această străduință programatică** a noastră.

Și trebuie să vă spun că , nu numai că **am găsit un ecou**, dar ne-a întâmpinat **o adeziune frenetică , furtunoasă**, aș putea să zic **îngrijorătoare** , în toate colțurile țării , unde am căutat **să verificăm termometrul de simțire al maselor populare.**

Basarabia ...

" **Cea dintâi adunare a PNC** s-a ținut în **Basarabia** , în acea provincie în care , știți foarte bine, **grație impulsurilor și reminențelor din revoluția rusească** , pe urma a **o sută de ani de înstrăinare** , se găseau încă **resturi de psihologie străină** și o foarte **accentuată tendință a luptei de clasă.**

" Ei bine, **Basarabia s-a adunat cu zecile ei de mii de țărani** , am văzut-o împinsă **de instinctele ei** cele mai adânci, cele mai organice , **ale sufletului românesc** , și pot să spun că, dincolo de orice interese de partid, **această întrunire** nu a fost altceva **decât codificarea postulatelor naționale** în fața maselor populare .

" **Nu am făcut un act de partid** prin aceasta , **ci am făcut un serviciu consolidării noastre de Stat** " (**aplauze la BPN**)

Banat ...

" Am trecut mai departe în acel **Banat** , unde se găsește **populația cea mai civilizată a românilor**, unde **țărani au cele mai mari cuprinderi**, unde , din punct de vedere **cultural** , țărani se găsesc **pe cea mai înaltă treaptă** , și am constatat că , acest ținut , care cu **susceptibilitatea lui înregistrează toate luptele de avangardă ale ideii naționale**, **se mișcă pe aceeași linie** și este **călăuzit de același adevăr.** "

Bucovina , Moldova ...

" Iar după ce ne-am dus la Cernăuți , acolo am văzut adunându-se masele populare din toată Bucovina , din Moldova de nord și Basarabia, vibrând toate pe aceeași idee a unității naționale ,confirmându-ne nouă, tuturor, categoric și definitiv : Mergeți înainte pe acest drum , noi vă urmăm ! (aplauze prelungite la BPN)

Ardeal ...

" Același lucru s-a întâmplat și la Cluj, unde cetele țărănești , pentru întâia oară, au defilat afișând acest program , cerând executarea lui "

" Iată realitatea, așa cum o văd eu, cum o înregistrez cu posibilitățile mele, adevărul împede și categoric : România de astăzi , punându-se de acord cu marile mișcări continentale, a intrat pe drumul marilor revendicări naționale "

Goga / 5 dec.'35

▣ Presa " democratică "

▣ Înstrăinată, negustorească, mincinoasă,

[LD : Deși nu împărtășesc doctrina cuzistă, deși sunt iremediabil câștigată pentru democrație, deși sunt pentru o presă liberă și de calitate.... Goga are dreptate , în mare măsură.

Atâta caricaturizare , atâta minciună , atâta calomnie ... s-a revărsat în presa "democratică" (presa din Săbindar, cu proprietari și redactori minoritari) contra oricăror idei și manifestări naționaliste românești ! Aș spune chiar că , prin campanii compromițătoare , a defăimat momente de autentic patriotism ; a demolat prestigiul literare și cariere politice ; făcând victime multe ... Chiar Goga, ajuns la guvern în dec.'37 , va plăti cu pierderea puterii și cu viața proprie, conflictul lui deschis cu anumită presă . Dar toate la timpul lor.

Noroc cu dezbaterile parlamentare care redau cu fidelitate tot ce se rostește în parlament , încât din ele eu am putut să recostitui niște adevăruri care , din presă , ar fi ieșit denaturate ...

Deci va trebui ca această problemă să o tratez cu onestitate , în lumina adevărului ...]

" D.lor deputați, spunând însă adevărul întreg, trebuie să constat că acest unison de gândire populară , eu nu l-am văzut manifestându-se în anumite colțuri de gazetă, și că , dimpotrivă, cei mai mari și cei mai reductibili dușmani ai acestui impuls organic al sufletului românesc , se găsesc la anumite gazete care , pentru mine, sunt o nenorocire națională.

" Există în această țară, în această Capitală,

o presă care nu are nimic a face cu trecutul gândirii românești .

Presa noastră n-a fost altă dată, pur și simplu , o presă de sbiciuire sau de înregistrare a opiniei publice , a fost o presă de îndrumare a conștiinței obștești .

Înainte de război, în trecutul nostru, gazetarul făcea apostolat .

La noi în Ardeal gazetarii au fost marii îndrumători ai țării,

sunt legați în mod definitiv de destinele acestui pământ .

Trăind într-o țară nouă , plâpândă încă în figurația ei interioară , care desigur , a avut toate justificările de existență , pentru că suntem așezați pe temelia etnicului ,

țara noastră nu este așezată încă , trebuie să se creeze un spirit public, care nu există încă.

" Ei bine, spiritul public al țării noastre este modelat, îndrumat ,

de oameni care nu văd în aceasta o îndatorire de ordin moral ,

care nu au nimic intim cu noi, care nu exprimă sentimentele noastre,

care sunt o infuziune de străinism, care reprezintă o logică cu totul dispartă ,

care sunt îndemnuri protivnice psihologiei acestui popor .

" Ei bine, eu detest această presă și o repudiez din trei motive :

" Întâi, fiindcă nu este făcută de români .

Oameni care n-au loturi în cimitirele românești , cred că pot să îndrume sufletul, impulsul imaterial al gândirii noastre, își închipuie că orice manifestare morală a noastră e patrimoniul lor, se ating de aceasta cu mâinile lor murdare , fac din rotativele lor pur și simplu

un mijloc de dărăpănare morală a societății românești .

Eu repudiez această presă " (**Vii aplauze , strigăte de bravo la BPN**)

" Gândiți-vă , d-lor, fără nici o notă de patetism special , faceți o analiză cu toți împreună,

coborâți-vă în conștiința dvs de buni români, și întrebați-vă : **este oare cuviincios, este oare util**, ca toate întâmplările, toate resorturile fine ale vieții publice de fiecare clipă , să fie atinse de către oameni care n-au nimic de fațadă cu noi ?

Presa , sufletul românesc, este **o chestiune de familie a noastră** . (aplauze la BPN)

Noi avem dreptul să vorbim aici , noi trebuie să punem pe cântar gândul nostru, bun, rău, așa cum este. Ei bine, **acest lucru nu se întâmplă la noi în presă**.

Ați văzut că alaltăieri [2-3 dec. , **polemicele cu minoritarii**] ne-am găsit într-o **unanimitate de simțire** când cineva a crezut că poate să atingă sensibilitatea sufletului românesc .A răspuns **ministrul de externe**

și **ne-am raliat cu toții la ceea ce a spus el**.V-ați uitat a doua zi în această presă ?

Este pur și simplu **prizărită după o pagină neroadă** , această manifestare de care trebuia să se vorbească atâta !Cât despre umilul vorbitor care este înaintea dvs [**el, Goga**] **nu se face nici o pomenire** , dar el nici nu ține să se găsească înregistrat în această presă . (**aplauze la BPN**)

" **În al doilea rând, îi repudiez fiindcă sunt negustori.**

Ei nu sunt porniți din lumea scrisului.

Vechiul nostru gazetar era un **îndrăgostit de meseria lui**. Mâinile pline de cerneală ale lui **Eminescu** , când scria articolele lui de la " **Timpul**" sunt **degete de mucenic**.

Degetele cu perne ale acestor indivizi , care ne stropesc cu cerneală, care **sunt bogați**, care au **case pe bulevarde** , nu sunt degete care tremură în căutarea unei idei .

Sunt degete de negustori , pentru ei este pur și simplu tot atât o **întreprindere de cerneală** ca și o **întreprindere de cherestea** , **pentru ei este interesant să strângă bani** . (**aplauze la BPN**)

-**Emil Panaitescu** : Trăiască memoria lui Eminescu și a marilor gazetari !

" **În al treilea rând, îi repudiez fiindcă nu au talent** . (**aplauze la BPN**)

Talentul nu este un **accident de naștere** .**Talentul este rezultatul unor elaborări** care trec **din generație în generație**. **Ca să scrii românește** , aceasta nu vine numai din urma faptului că ai venit în Țara Românească sau că d-ta te-ai așezat aici sau chiar te-ai născut aici. **Ca să exprimi gândul românesc**, ca să intri în perfecta intimitate a **gramaticii și sintaxei românești**, trebuie să ai în urma ta elaborări de generații. **Scrisul este** , poate, **cea mai aristocratică manifestare** , fiindcă aici se cer , oarecum, **impulsuri străvechi**.

Ei n-au putut se familiarizeze cu gândul românesc, **deci nu au dreptul să-l exprime**.

Și eu vă rog pe dvs , și îi dau voie oricui , ca în mod obiectiv **să facă cercetare** ; vă rog pe dvs **să-mi indicați articole** , scrise de către **acești gangsteri ai presei** (**ilaritate , aplauze**) care **să exprime** în mod real o gândire , să transforme într-un studiu, o problemă.

Nu se **întâmplă acest lucru**,este **pripeala momentului**, pe care o impune **minciuna cotidiană** " (**aprobări, aplauze**)

" **lată , d-lor realitatea** .

Și atunci, în mod natural , **acești indivizi văd așa cum văd mișcarea pe care am pornit-o noi**. **Ce a fost d-l ACCuza pentru această presă ?**

Timp de 45 de ani, l-au umplut cu balele lor !

Nu se putea, deci, ca **această mișcare naționalistă organică**, care are în ea **impulsuri câmpenești**, care vorbește de **ogoarele României** , în care scot capul **țărani quasi-amenințători**, nu se putea ca **aceasta să se reflecte altfel** , **decât în mod caricatural** , într-o asemenea presă ; dar nu a fost numai caricaturală, dar **au umplut-o de minciuni**.

La fiecare manifestare a noastră, se răspunde cu o minciună ,

pe care caută să o răspândească pe toată întinderea țării.

Chișinău ...

După **adunarea de la Chișinău**, au scris și multiplicat în zeci și sute de exemplare , **că acolo n-a fost mai nimic**, că a venit un anumit **Weber, un neamț, un gazetar** , **el a plătit totul** .**Alexandru Cuza e lefegiu** , și noi nu suntem **decât** pur și simplu niște **executanți ai unor ordine care vin de departe** .

<**Pozițiunile sunt precizate** - spuneau ei - **avem un partid politic**

care se mișcă în orbita Berlinului >

Goga / 5 dec.'35

▫ Mișcarea nazistă

▫ Mișcarea național-creștină românească

▫ Deosebiri și asemănări

" D-lor, **mișcarea pe Continent** astăzi, **întreagă, se desemnează în sensul ideii naționale.** Pretutindeni ia forme și are metode care aparțin mediului căruia se adresează ; într-un fel este **fascismul** , în alt fel se vorbește în **Germania** , în alt fel se prezintă mișcarea în **Franța**.

" **Există, de sigur, o asemănare de ideologie , o înrudire organică ,**

asupra unor **precepte de gândire , dar** am mai spus de atâtea ori - și am spus în mod public , fără să se înregistreze cuvântul meu , care răsună în gol pentru acești oameni - **am spus : cum putem fi noi național-socialiști , ca în Germania ?**

În mod natural **național-socialismul este o doctrină care încarnează năzuințele germane** , pentru ca **ideea națională să-și facă drum acolo.**

Această idee a îmbrățișat **o serie de revendicări socialiste** , pentru ca, cu acestea, **să paralizeze, să înlăture, și să distrugă mișcarea marxistă din Germania** , care luase așa de mari proporții după război.

" **Ce nevoie avem noi** , într-o țară care nu are **nici un fel de manifestare socialistă serioasă , să luăm asupra noastră asemenea revendicări ?**

Ce înrudire poate fi , deci, între îndrumările de caracter socialist și socializant , ale mișcării de la Berlin , și mișcările noastre de caracter pur local ? **Nici una .**

Noi suntem o manifestare organică românească, ce se încadrează în **marea ideologie națională și naționalistă a Continentului nostru "** (aplauze la BPN)

"**Lucrurile acestea sunt lucruri limpezi , de caracter axiomaic.**

Speciale lămuriri nici nu e nevoie să se dea.

Goga / 5 dec.'35

▫ Calomnii de presă ...

Cu toate acestea, **în fiecare zi noi suntem afișați ca sluji umile ale Berlinului .**

Ni se vorbește de **latinătate , de naționalism.**

De frontiere pe care am dori să le revizuiim, ni se vorbește într-un ton de iritație profundă , de către indivizi care au fost sau în listele lui Gu"nther

[**LD .probabil sub ocupația germană** , când au fost asemenea trădări ;

În altă parte , el nominalizează pe Honigman și Blumenfeld ,

ca prototip de ziaristi calomnioși]

sau în listele lui Kerensky , sau amândouă ." (aplauze la PNC)

" **Aceștia vor să dea lecții de naționalism mie, mâine dvs ; poimâine altora , pentru că obraznicia lor n-are nici o dată hotar ." (aplauze la BPN)**

Cluj...

" Am făcut, cum spuneam, întruniri. Am mers, de ex., **la Cluj,**

și am adunat în jurul nostru **țărani din 7 județe.** S-a făcut aceasta **în văzul public.**

Toată lumea a asistat ; adică, toată lumea: Clujul întreg , și adversarii noștri ,

cine a vrut să vadă a asistat la acest examen de forță.

Ei bine, a doua zi **o asemenea rotativă** iată ce spune :

< La Cluj, cu ocazia întrunirii antisemite a d-lui Octavian Goga,

spre surprinderea generală , au sosit în oraș câteva mii de sași și șvabi ,

în uniforme naziste ; de la gară, au pornit în marș milităresc

spre arena sportivă , unde s-a ținut întrunirea , aclamând pe tot parcursul pe șeful Partidului Național Creștin din România , cu strigătul de "Heil Goga !" >

(**ilaritate , aplauze la PNC**) Pe urmă, **aceeași rotativă, se miră cum au ajuns la Cluj**

miile de șvabi și de sași în uniforme naziste ; **ce au făcut autoritățile locale ?**

D-l ministru de Interne cum nu s-a mișcat ? **Cum le-a dat voie ?**

Apoi **se ceartă cu sașii și șvabii** . Nu cred sașii și șvabii că acest lucru nu se poate ?

<Cazul de la Cluj merită să fie relevat în fiecare zi ! > Trei -patru zile ,
au împănă țara cu asemenea minciuni, **că s-a strigat la Cluj " Heil Goga !"**

de către **5.000 de de șvabi și sași** .

" D-lor, dvs poate vedeți în mine astăzi un om care reprezintă psihologia turburată
a **ultragierii lui personale**. Credeți-mă , **nu vorbesc numai pentru cauza mea personală** .

Dar această impertinență s-a dus prea departe. Trebuie să-i punem un hotar .

Nu este un sentiment individual , care mă călăuzește pe mine ;

nu vorbesc în numele partidului meu ; **fac apel frățesc** , de la Român la Român, în toată lumea ,
pentru această **profilaxie morală a societății românești** . "

(**aplauze la BPN și PNL-georgist**) [-----]

Goga / 9 dec.'35

▣ Concluzii privind PNT

▣ Avertisment : naționalism totalitar

[LD : **termină această lungă analiză a PNT**, fără să se pronunțe cu privire la :programul PNT ;
reforme preconizate ; potențialul său de guvernare ; Maniu și ardelenii ; etc etc.

Abordare literar -psihologică . Mai mult pamflet , decât analiză.

La capătul analizei o formulă pe care încă nu o explică : **naționalismul totalitar** .]

" D-lor, mă opresc aici la această analiză și mă rezum , zicând că **am avut nevoie de o pace socială în Țara Românească** , am avut nevoie de liniște ca să clădim.

Concepția normală nu poate să fie decât un naționalism totalitar ,
care ține toate clasele laolaltă, și , într-o perioadă de liniște , **creiază statul român**
care este pândit de dușmanii din afară și de dușmanii dinăuntru.

Lupta de clasă în asemenea împrejurări ,

este **păgubitoare** , este în **contra interesul Statului Român**.

Dvs sunteți **răspunzători** pentru acest trecut , **al urei declanșate**,

într-o vreme când aveam nevoie de repaus pentru muncă.

Dvs , cred că pe viitor va trebui **să vă potoliți această linie de agitație** pe care ați inaugurat-o.

Dacă nu o veți face, se va însărcina viața politică ,
ea însăși, să vă dea răspunsul "

[-----]

Goga / 9 dec.'35

▣ Procesele de elaborare politică.

▣ Valurile de popularitate

[LD : ... Goga este ... obosit. Spune că atât coardele sale vocale , cât și răbdarea auditorilor ,
au fost puse la grea încercare . Ajuns la partea finală a discursului , **Goga își pregătește ținta :
adjudecarea guvernării**. Alege ca **prim argument , popularitatea**]

" Cred că **țara noastră** astăzi este într-un **proces de elaborare interioară**.

Viața politică este **o fluctuațiune permanentă** .Adevărurile de azi , sunt desmințite mâine.

Noțiunile nu sunt permanente , ele sunt într-**o continuă evoluție**.

Și atunci eu găsesc că țara noastră este în plin **proces de elaborare politică**. "

În mod rezumativ, o sinteză , a valurilor de popularitate

[-----]

Noul val : naționalismul integral !

" **Dragii mei, ca român vă spun : analizați fenomenele sociale , fenomenele de simțire
din această țară, uitați-vă împrejurul dvs, și constatați adevărurile .**

Ne aflăm în fața unui val nou , puternic și primejdios, aproape ;

este valul ideii naționale (**aplauze la Blocul Parlamentar Național**)

"Acest val , domnii mei, vine de jos, se degajează din cadrul sentimentelor populare ;
două din cele mai primordiale , cele mai puternice instincte ,
se pun la contribuție astăzi de către masele populare :
instinctul diferenței de rasă , pe de o parte ,
instinctul religios, de altă parte .

" **Sufletul poporului român simte astăzi**

- a plătit-o scump ca să ajungă la această învățătură ! -

adevărul că el este o entitate organică , în care nu se încadrează străinii ,

și simte nedreptatea provocată de către această **invazie de străini.**

" Iar , pe de altă parte, străvechiul simțământ religios al poporului român,

simte diferențierea de religie." [-----]

Goga / 9 dec.'35

▣ **Naționalismul - creștin = conștiință militantă**

" Încadrați în noi înșine, diferențiindu-ne de alții , **ne-am adunat laolaltă;**

se întâmplă în mod întârziat , ceea **ce s-a petrecut pe continent de atâta vreme .**

Sufletul românesc astăzi și-a creat o conștiință militantă de națiune.

" **Ne-am adunat cu toții**, se pun la cântar marile adevăruri de existență organică

a poporului românesc. **Acesta este adevărul. (aplauze la Blocul Parlamentar Național)**

Domnii mei, **aceasta vine de jos.** Dar dvs sunteți oameni politici, înregistrați adevărurile.

La acest val de jos, se răspunde din toate colțurile țării.

Nici o dată nu a fost **atâta sensibilitate și a maselor, și a claselor intelectuale,**

în înregistrarea **fenomenelor naționale.**

Ați văzut ieri **la Barou**, d-lor ! Eu, vă spun sincer, fiindcă era vorba de avocați,

eu ziceam : avocații reprezintă tranzacția , prin definiție ;

și ziceam : acolo mai greu o să-și facă drum această idee elementară ,

care stăpânește totul. **Și ați văzut dvs că , pur și simplu,**

pe această idee a fost avalanșe .

" Pe deasupra blockhause-urilor din București, **pătrunde instinctul național organic, instinctul**
care a făcut războiul, **instinctul care ne-a păstrat pe noi**

și care trebuie să ne dea biruința de mâine. (aplauze la Blocul Parlamentar Național)

Mâine vor porni toate clasele intelectuale , vor porni medicii, vor porni inginerii,

vor porni **farmaciștii** , toți **acești nedreptățiți** , care , fiecare, se găsește în colțul lui ,

băieții de țărani, care au fost **împinși acum la școală**, care au mers din toate colțurile

țării ,călăuziți de **o foame de învățătură** necunoscută încă,

toți își **așteaptă rosturile lor** în colțul lor **de foame , de lipsuri și de cruntă mizerie.**

Într-o vreme când toate stațiunile noastre sunt pline de oameni arhisătui ,

care își plimbă **impertinența și zgomotoasa lor satisfacție. "**

[-----]

Goga / 9 dec.'35

▣ **Stare quasi - revoluționară**

▣ **Canalizare pașnică ...**

▣ **Governarea României !**

[LD : atenție ! stenograma înregistrează în acest final de discurs , **doar aplauzele PNC.**

Nu știu dacă aceasta are sau nu vreo semnificație. Chiar și atunci **când Goga invocă**

numele lui Vaida , aprobarea apaludată vine tot numai de la PNC

Chiar și atunci când, cu un ton amenințător, **Goga cere guvernarea României ,**

în numele PNC și al BPN , aplauzele vin **numai de la PNC .**

Să-și fi depășit mandatul ? Oricum , și de data asta , privind **diagnosticul țării,**

pronosticurile sale, ele vor primi **o confirmare** , chiar dacă ... **va mai aștepta încă 2 ani !]**

" Ei bine, toți vor începe . **Este marea rețea, marele angrenaj de simțire,**

pe care și-l prepară un popor, când se află la o răspântie a istoriei lui, și când vrea, în mod categoric, să facă o schimbare "

" Spuneam la începutul cuvântării mele că este o stare quasi-revoluționară. Da ! Și datoria noastră este să canalizăm în mod pașnic această revoluție. No vrem să integrăm poporul românesc , întârziat în prerogativele lui normale, în popor alcătuitor de Stat .

" Să nu se sperie nimeni. Acesta este capitolul întâi , și al doilea poate să fie capitolul de toleranță ; dar nu invers : toleranța transformată în slăbiciune , pe care s-o plătim noi ." (aplauze prelungite la Partidul Național Creștin)

" De aceea, nu vă mirați că oamenii politici cu răspundere, oameni de ex. ca Alexandru Vaida - Voevod (aplauze prelungite la Partidul Național Creștin) oameni care au avut toate onorurile în această țară, toate satisfacțiile, despre care nu mai poate fi vorba de un proces individual de satisfacțiune , oameni ca dânsul, au înregistrat această pornire.

" Ea nu este a lui Vaida , ea nu este a noastră ; este a țării, vorbește țara , noi o girăm numai cu numele nostru , i nu vrem altceva decât s-o canalizăm în mod pașnic (aplauze prelungite la Partidul Național Creștin) să înțeleagă cu toții că trebuie să punem ordine în această țară și că ordine nu se poate pune , decât avându-se în vedere această valoare națională a poporului nostru .

" Nu mai există altă evanghelie pe pământul românesc , decât evanghelia credinței naționale !"

(aplauze prelungite la Partidul Național Creștin)

" Cine se va împotrivi ei, are să fie măturat ! "

" Eu nu sunt aici un competiționar de guvern [LD - ei . dar ce este ?!]

Eu sunt aici omul care constată o stare sufletească a unei țări. Eu vă pun această realitate în față.

De sigur că va fi greu pentru acela care va veni mâine la guvern , când va trebui să dea satisfacție ; satisfacțiile vor trebui să meargă în mod normal în etape .

Dar , fără de aceasta nu se poate .

Acesta este valul ; aceasta este avalanșa și , de pe creasta acestul val, Partidul Național-Creștin și Blocul Parlamentar Național , cer guvernul României ! "

(aplauze prelungite și îndelung repetate la Partidul Național Creștin ; strigăte de bravo de pe băncile PNC ; membrii PNC , în picioare , ovaționează pe orator)

O.Goga / 5 și 9 dec.'35

37.) P.C.Andrei (PNȚ) , discurs la mesaj,/ replică lui Goga / 10 dec.'35

(DAD, MO 10, șed. din 10 dec.'35, p. 153- 160)

[LD : din păcate , nu este un discurs la mesaj , ci este o replică, punctuală, la discursul lui Goga. Altfel , pentru explicarea doctrinei țărăniste, un punct de vedere sociologic.

Îi va face și el lui Goga , un profil moral-politic ucigător - pentru a-l apăra pe Mihalache .

Va încerca să provoace zădărnici între Goga și Cuza, între Goga și Vaida , între vaidiști și ex-lupiști ... scormonind ziceri și episoade din trecut , când erau adversari, provocând "dezvăluiri" și "demascări" reciproce , ntre grupurile răzlețite de PNȚ .

Este adevărat, cu citate din diverși filozofi și politicieni străini ; este adevărat, mai făcând puțină lumină în chestiunile de doctrină țărănistă.]

Doc.integral - fișier PNȚ XII

/ Naționalism PNC - Naționalismul PNȚ /

[1926. Goga și minoritățile ; Vaida despre Goga]

/ Problema evreească / ■ Portretul moral-plitic al lui Goga

[-----]

Petre Andrei / 10 dec.'35

▫ Stat național-creștin ?!

▫ Naționalismul PNT

" Pentru noi , țărănismul este un punct de plecare .

El trebuie să fie așa , și , pe baza lui , să se construiască noul stat național.

-Leon Scridon (PNC) : Bravo !

-PCAdrei : Nu pricepi ?

-GACuza : Acum abia ai ajuns la statul țărănesc. Vorbește ! (aplauze la PNC)

-PCAdrei : Am spus și repet, d-lor : nu ură de clasă , dar nici ură de rasă.

Eu nu pricep cum un partid , care se intitulează național-creștin ,

și care pune la baza programului său instinctul religios,

- eu aș spune sentimentul religios, pentru că nu este vorba de un instinct -

dacă ar fi aici dl Goga mi-aș permite să-i dau o recomandare la lectură ,

fiindcă d-lui își permitea , cu atâta liberalitate , să ne facă nouă recomandări-

să citească pe Strauss care arată că nu este vorba de instinct ci de sentiment -

cum poate acest partid , pe baza sentimentului religios creștin ,

a creștinismului care proclamă iubirea de oameni ,

să propage ura distrugătoare și ucigașe ? Nu înțeleg acest lucru.

-N.Robu :Dta în ce limbă l-ai citit pe Strauss , că nemțește nu știi (ilariate)

-PCAdrei : Am să vin să primesc lecțiuni de la d-ta ...

" Punerea elementului românesc în valoare , în situația economică și culturală,

ca să reziste concurenței oricui. Înlăturarea tuturor piedicilor și greutateilor ,

care au atârnat greu de piciorul elementului românesc. acesta este naționalismul nostru ,

nu un naționalism de distrugere și de demagogie pentru captare de voturi ,

ci un naționalism creator ."

Petre Andrei / 10 dec.'35

▫ Problema evrească

Am citat atât de des astăzi pe dl prof.Cuza , care a simțit situația.

Nu i-am văzut nici o dată soluția - pentru aceasta noi am fost totdeauna în divergență

cu d-sa - n-am văzut soluția pozitivă și creatoare .

Nu este de ajuns să prediciuciderea sau distrugerea jidanilor ;

ci trebuie să arăți ce pui în loc, și cum crezi statul nou.

-Nich.Robu :Este regretabil că d-ta nu vezi un neam întreg gata să facă
aceste lucruri. Contești nației românești dreptul de a conduce țara aceasta ."

[-----]

Petre Andrei / 10 dec.'35

▫ Portretul moral-plitic al lui Goga

[LD : Petre Andrei folosește " piesa forte" contra lui Goga : politica sa față de minorități în timpul guvernării Averescu. De data asta cu mai mult efect , împușcând doi iepuri de o dată :

invocă opinia lui Vaida , din 1926, care , pe atunci , condamna politica lui Goga ;

Dacă aceasta poate fi considerată, totuși , armă politică prof Andrei merge prea departe când atribuie lui Goga intenția de a moșteni succesiunea bătrânilor Averescu sau ACCuza .

LD : atenție! supratiturile îmi aparțin]

" Statul național trebuie să fie grija noastră, a tuturor.

Fiecare națiune, un Stat, fiecare stat, o națiune,

se pare că este crezul veacului în care trăim."

Incosecvențele lui Goga ...

< Toleranța criminală a străinilor care au lovit și slăbit Statul românesc,

trebuie să înceteze ! > spunea ieri dl Goga.

" **Da, suntem de acord.** Mi-aș permite, însă, să pun o întrebare d-lui Goga, și-mi pare rău că nu este aici : **de ce el, care a guvernat de două ori, și a deținut posturi de răspundere , fiind și ministru de Interne, a admis mai degrabă această toleranță ?**

A avut puterea și nu a făcut nimic. " (aplauze la PNT)

" Am în fața mea interviul d-lui Vaida -Voevod din 25 mai 1926 , în care constată lucruri dureroase . Citez numai câteva pasaje :

< Ceea ce se întâmplă , însă, este rezultatul unui copil din flori , născut dintr-o fantezie cu o mentalitate cazonă . Spre a putea dobândi cota de partid majoritar, - firește este vorba de partidul dlui Averescu , în care dl Goga este ministru de Interne - a încheiat pact cu naționalitățile minoritare , cu germanii din întreaga țară, și cu șvabii din Banat și cu cei din Basarabia, cu Magyar Parti condus de magnații reacționari cât și cu evreii ardeleni. >

(aplauze la PNT ; proteste la PNCși Fr.Rom.) Mai departe :

< În județele cu minoritățile intolerabile maghiare ori germane [-----] se bucură de libertate nelimitată , și , în același timp, organizațiile și candidații partidului nostru , sunt împiedicați să ia contact cu masa electorală .>

Mai departe < în timp ce contele Teleky și Bernady ,[----]

se pot organiza , pot face întruniri [----] nu-i deranjează jandarmi [---] pentru că ei nu aparțin mocanilor valahi . >

Dar d-lor, mai departe, tot dl dr Alexandru Vaida -Voevod, în ședința Camerei din 3 iul.1926 , spunea : **< S-a reconstituit în Ardeal , grație d-lui Goga, " Unio trium nationum " , adică Ungurii Sașii și Secuii , și al patrulea, colac peste pupăză , evreii , contra românilor. >** (aplauze la PNT)

[LD : Petre Andrei mai citează din cuvântarea lui Vaida , și alte pasaje " demascatoare " la adresa lui Goga , din 1913 ...]

" D-lor, sunt silit să constat măcar atâta : că **naționalismul poetic** atât de frumos al d-lui Goga , nu s-a extins de loc asupra omului politic Goga , **decât în ultimul moment.**
Petre Andrei / 10 dec.'35

38.) ACCuza (PNC) , discurs la mesaj ,12 dec.'35

Vict.Iamndi, Aurelian Benteoiu ,Eug.Titeanu , Valer Pop- intervenții, replici.

I.Mihalache, dr.Lupu, Petre Andrei - intervenții -replici .

(DAD, MO 12, șed. de joi, 12 dec.'35, p. 200 - 215)

[LD, 17 mai 2003 : atmosferă de nervozitate. Sunt mulți înscrși la mesaj, și se dorește încheierea dezbaterilor. **Grupul PNC** se manifestase zgomotos și agresiv.

Pe 29 nov. , **Gh.A.Cuza** prezentase **Programul PNC** (14 iul) iar **O.Goga** prezentase **Programul BPN**, care îl angaja și pe **Al.Vaida -Voevod ;**

O.Goga , rostise un discurs la Mesaj imens , în două reprize (5, 9 dec.)

Atât în programe , cât și în discursuri, **PNC cerea guvernarea.**

Nu dezbate chestiuni legate de guvernare, ci...doar **platforma naționalistă**, din toate unghiurile , în care cereau rezolvarea "**problemei jidănești** " . **Nimic despre alte minorități.**

Cu discursul său, ACCuza ...încheie ciclul . Tot ce au avut de spus, se spusese.

Cum discursul lui Cuza este iar kilometric, cum el este întrerupt cu tot felul de paranteze polemice, am recurs iar la supratitluri, sistematizări, sublinieri, colorări]

Doc.integral xeroxat ; problematizat- **fișier LANC IV - PNC - I -**

/ Autobiografie politic -parlamentară , **1893- 1895 : problema jidănească /**

/ Autobiografie politic -universitară, **1895-1914 : creștinism + economie politică /**

/ Război și victorie : **triumful ideii naționale**

Hitlerismul în Germania ; crearea PNC ; victoria naționalistă în Baroul Ilfov;

/ **Doctrina cuzistă antisemită** - premergătoare hitlerismului ; revendicarea unei întâietăți : **1889 /**
- descalficarea PNL ca partid "național" ;

- dizidența Cuza în P.Conservator : pro-Bărnuțiu , anti-Maiorescu ;

/ **Doctrina cuzistă : legea naționalității** - definiții, principii , scop .

/ Jidanii = națiune parazită /
/ Soluția problemei jidănești : eliminarea națională și internațională /
/ Problema jidănească în epoca constituțională, sub domnia partidelor /
/ Doctrina cuzistă : clasa de mijloc și pericolul jidănesc /
/ Doctrina cuzistă : orașele , pericolul jidănesc / partidele complice: PNL, PRT, PNT /
/ Colonizarea evreilor în Basarbia - cazul *Jewische colonisation* , 1935 /

Polemici și controverse

Cuza - Mihalache -Titeanu - Benteoiu-Valeriu Pop : *Legea circulației pământurilor* .

Benteoiu -Mihalache : întărirea elementului românesc în politicile PNL, PNT

Cuza -Benteoiu : orașele și problema jidănească

Cuza -Madgearu : evreii din PNT ; tacticile PNT -presiunea maselor

Goga - Lupu- Mihalache : diversiunea antisemitismului

/ Guvernarea PNC : necesitate națională ;

/ Program PNC : rezolvarea problemei jidănești ;

/ Politică externă : aliați pentru rezolvarea problemei jidănești;

ACCuza / 12 dec.'35

▣ Răzbunare și victorie

▣ Triumful ideii naționale

▣ Rezolvarea problemei jidovești în Germania .

[LD : nu știu dacă voi aborda chestiunea **psihanalitic**.Dar dacă aș voi, aș putea-o face .

Frustrările lui - că nu s-a mai putut alege parlamentar 20 de ani , că a fost dat afară din învățământ, puteau să-l marcheze până într-atât încât **să dorească să se răzbune** .

Dar prefer să nu fac atari speculații și să cercetez mai bine **contextul politic internațional** , de care vorbește chiar el : **hitlerismul din Germania** .]

" Vă puteți închipui **ce putea însemna pentru un altul** , cu un temperament mai puțin combativ decât al meu : **îl putea lovi toate damblale din lume** .

Pe mine aceasta nu m-a clintit din drumul luptei mele,

ci m-a făcut să rezist mai departe , ca să ajung aici [LD :în cariera politică] , pentru a răzbuna oricând această insultă

care s-a adus , nu mie, ci adevărului științei și universității " (**apaluze la PNC**)

" Au trecut și acești ani. **Ce este astăzi ?**

Pentru mine este astăzi răsplata întregii mele trude.

Stau și privesc în alte țări - nu numai la noi - țări mari , țări de cultură [**Germania, Italia**] , și văd că **ceea ce am gândit și susținut eu, s-a realizat acolo**

și dacă au realizat acele țări , **în sfârșit vom realiza și noi.**

" Problema care mă preocupă și despre care voi vorbi imediat ,

a fost rezolvată în Germania și ,

cu riscul de a fi taxat încă o dată că fac uneltiri hitleriste ,

eu îmi exprim întreaga admirație și recunoștință către acel genial conducător politic care este Adolf Hitler și care singur a avut curajul în timpul nostru ,

să rezolve problema jidovească , așa numai cum ea poate fi rezolvită."

[-----]

În partidul junimist / 1889

Pro-Bărnuțiu - anti- Maiorescu

"Dar domnilor , dați voie iarăși să amintesc -nuvreau să abuzez de timpul dvs - **când am intrat în partidul junimist** , cu care aveam **legături de prietenie vechi** de la Iași, din familie - am crezut de datoria mea **să-mi clarific situația în partid** , pe care , de la început l-am văzut

că **nu corespundea în totul cu concepțiile mele** , și am scris un studiu care se numește **"Generația de la 848 și Era Nouă "** Studiul a fost publicat în febr.1889 .

Și iată ce ziceam față de Titu Maiorescu , care **susținea ideii contrarii împotriva școalei naționaliste a lui Simeon Bărnuțiu** : **< Nu trebuie să uităm , însă,**

că principiile lui Bărnuțiu nu erau decât expresia teoretică a întregii mișcări de naționalism

, pe care îl afirmă , cu entuziasmul caracteristic, **generația de la 1848** [LD : din Transilvania !] și că , prin urmare, **această școală** în tendințele ei generale , **era vrednică de toată lauda** , având netăgăduite **drepturi la recunoștința poporului pentru care a luptat** .

Și astăzi, după ce ne-am îndepărtat de posibilitatea unei exagerări în sensul acela, **trebuie să căutăm a ne feri** , în epoca în care intrăm , **de exagerările contrarii** și **să nu mergem cu criticismul nostru atât de departe, încât să slăbim entuziasmul** de care , în toate timpurile , **o națiune are nevoie , pentru a exista** .

Căci, după ce am nimicit exagerările în rău ale naționalismului , trebuie să căutăm astăzi să combatem exagerările în rău ale criticismului , întorcându-ne către o mai puternică și mai fierbinte afirmare a naționalității noastre , mai ales cu străinii din sânul ei, pe care nu-i putem asimila și care, prin urmare , ca corp străin în lăuntru unui organism , pot să-i pericliteze existența.

Această direcție ni se impune cu atât mai mult , cu cât ea a intrat în întreprinderile tuturor statelor. Deși aceasta este cu totul împotriva ideilor de umanitate și de liberalism, a căror drepturi le revendică d-l Maiorescu , totuși nu ne putem opune acestui curent . [-----] în cercetările noastre , **noi ne punem întotdeauna pe terenul cel mai strict național cu putință . >**

" De ce luam această pozițiune ? Pentru că Maiorescu era tocmai acela care căuta , prin criticismul său, prin liberalismul și umanitarismul său, să devieze această mișcare , **care trebuia să se afirme cât mai mult în sens național"**

1889! Nașterea lui Hitler !

" Prin urmare, era februarie 1889 . Când s-a născut Hitler , știți sau nu ? La 20 aprilie 1889.

Va să zică **nu puteam să iau de la Hitler ceea ce eu scrisesem cu patru luni de zile înainte ca el să se nască** . (aplauze la PNC)

Și presupun că nu imediat după ce s-a născut , a făcut el teoria, pentru a l-o fura eu. (ilaritate) [-----]

ACCuza / 12 dec.'35

▫ **Doctrina PNC : naționalitatea .**

[LD : cam lungă definiția lui, dar destul de exhaustivă. Dacă nu ar fi fost atâta ridiculizat pentru obsesiile sale , definirile, argumentele, exemplele sale sunt logice și consistente.]

" **Doctrina noastră se bazează pe adevărul legii naționalității ca lege naturală , și eu am formulat această lege zicând : naționalitatea este puterea creatoare a culturii umane, cultura puterea creatoare a naționalității .**

" Toate culturile , câte există, se datoresc naționalității. **Ce este naționalitatea ?**

Eu zic : **naționalitatea este puterea sângelui unificat sau rasa.**

În ce fel și cum lucrează naționalitatea la crearea culturii umane ?

Vă răspund : **prin nații . Ce este o nație ?** Definiția mea : [se autocitează] :

" **Națiunea este totalitatea indivizilor de eclaș sânge sau rasă , cultivând același pământ, și formând , prin coeziunea lor naturală , aceeași ființă colectivă , cu economii și organe proprii , care sunt clasele sociale și Statul, cu aceeași istorie și tradiție, cu aceleași interese prezente și cu aceleași aspirațiuni de viitor, ființă care se păstrează din instinct până ajunge la conștiința de sine și la voința de a fi în întregime ea însăși , dar care , în toate timpurile, își afirmă naționalitatea sa, a cărei expresiune imediată**

este limba , religia, dreptul, literatura, știința,

dovedind astfel că există o lege naturală a naționalității ,

cu putere creatoare a culturii umane , prin realizarea ideilor ei supreme :

binele, adevărul și frumosul în forme originale " (aplauze la PNC)

ACCuza / 12 dec.'35

▫ **Jidanii = națiune parazitară.**

[-----]

De la această lege a naționalității , este o singură excepție în lume : Jidanii.

(ilaritate) **Jidanii sunt o națiune fără pământ. Din cauză că sunt o națiune fără pământ.**

sunt o națiune parazitară. Din cauză că sunt o națiune parazitară, se așază, ca toți paraziții, pe trupurile altor națiuni, și le mănâncă. Națiunile acelea, la un moment dat, încep a se scărpină, pentru ca să se scape de paraziți. (mare ilaritate ; aplauze la PNC)

Vă pot spune dvs că noi, în momentul de față, ne găsim în epoca scărpinării.

(mare ilaritate ; aplauze la PNC) [-----] cum se poate, cum se face să existe această abatere de la legea naționalității care stăpânește întreaga omenire ?

Cum se explică ? Datorz explicațiune, și din explicațiune veți vedea, veți deduce, în mod matematic, soluția problemei.

D-lor, jidanii sunt o națiune confesională, adică o națiune a cărei existență este stăpânită în mod absolut de credința ei religioasă. Care este credința religioasă a jidanilor ?

Este că ei sunt poporul ales de către Dumnezeu lor, Iahu, ca să stăpânească omenirea întreagă, toate țările. În consecință, ei trebuie să-i fie lui popor sfânt "am codeș" și să nu se amestece cu nici o națiune, pentru ca să poată cuprinde tot pământul, toate țările și toate națiile, nimicindu-le. D-lor, regret că această Cameră nu este o academie teologică sau sociologică pentru a putea intra în dezbateri și a aduce toate textee care dovedesc această concepție. Dar d-lor, un lucru este sigur : jidanii stăpâniți de aceste legi ale religiei lor, au trăit în toate țările, nu s-au asimilat nicăieri, și au sfârșit totdeauna prin a fi dați fără de pretutindeni.

[-----]

ACCuza / 12 dec.'35

▣ Soluția problemei jidănești

[LD : Parlamentul românesc îl ascultă pe Cuza amuzându-se, ca și cum ar asculta o poveste. Nu era, cred eu, un semn de neseriozitate, de cinism sau de xenofobie împărtășită, dar păreau atât de năstrușnice soluțiile lui Cuza ... încât râdeau.

Cu mentalitatea ce a avut-o omenirea după holocaust, nu se pot judeca mentalitățile de atunci. Decât la justa lor punere în judecată.]

-ACCuza : prin urmare, clar : jidanii reprezintă un caz de călcare a legii naționalității.

Care este așa dar soluția problemei jidănești ? Nu este decât una :

restabilirea în drepturile ei a legii naționalității. Lămurit, științific, nu pe impresii.

" Ei bine, cum se restabilește legea naționalității față de jidani ?

Prin eliminarea jidanilor ! (aplauze la PNC) Eliminarea jidanilor în ce fel ?

Eliminarea națională, cum am început să procedăm noi acum, să-i scoatem din toate ramurile unde s-au vârat ca paraziții, pentru ca să le demonstrăm că n-au ce căuta în mijlocul nostru ; și eliminarea internațională. [-----]

Partidul Național-Tărănesc...

"D-lor deputați, dar în afară de aceste partide " de minimis non curat praetor ", este Partidul Național -Tărănesc. Întreb acest partid : recunoașteți că există o problemă jidănească, problemă a românilor față de jidani în România ?

Și dacă recunoașteți existența sa, care este soluțiunea PNȚ față de această problemă ?

-I.Mihalache : " D-le profesor, dacă îmi dați voie,

eu nu voi rămâne dator cu răspunsul, așa cum v-a rămas dator guvernul.

Da! Există o problemă evreiască în România.

Pentru soluționarea ei, PNȚ are mijloace mai serioase decât ale dvs.

În primul rând, dvs să nu uitați că eu sunt din jud. Mușcel, care nu are nici la oraș, nici la sate, nici un evreu (întreruperi), doar câțiva funcționari publici și particulari.

" Vreau să spun un lucru : eu știu, ca unul care - iertați-mi expresia -

sug naționalismul de la obârșie, că singură dezvoltarea virtuților active, creatoare, ale țaranului român, apoi ale intelectualului român și ale studentului român, constituie unica garanție pozitivă.

"Dle profesor, eu vă comunic și unele din soluțiile noastre practice.

Coopertaivizarea țărănimii, înseamnă eliminarea tuturor intermediarilor, de orice naționalitate ar fi, din tot câmpul economiei agricole,

adică din acel 80% din populația țării ;

cât privește orașele, : a da de lucru intelectualilor și tineretului care învață,

care nu-și lasă nădejdea pe ciomag și pe bățai,
printr-un mare program de alungare a întinericului la sate, și printr-un mare program de
construcții publice, înseamnă a asigura naționalizarea țării în mod temeinic. "

(aplauze la PNT) [-----]

ACCuza - I.Mihalache / 12 dec.'35

39.) H.Otto Roth (PNG) , discurs la Mesaj, 12 dec.'35

(DAD, MO 12, șed. joi, 12 dec.'35, p. 218-219)

[LD, 18 mai 2003 : trebuie să nu uit cum a sfârșit **Hotto Roth, în închisoarea din Sighet**. Atunci , în dec. 1935, el a vorbit ca un înțelept, și , cu mici excepții , atitudinea lui a fost exemplară.]

/ **Dezbaterile la Mesaj - descreșterea parlamentarismului - valul de naționalism /**
/ Naționalismul european / naționalism fascist / naționalism uman, de respect /
/ " Numerus Valachicus" /
/ Germanii din România /
/ Tratatul cu guvernul : deziderate germane /
/ Consecințele grave ale aplicării legislației de protejare a românilor /
/ Apel la înțelegere, la repararea nedreptăților /

H.Otto Roth / 12 dec.'35 .

▣ Dezbaterile la Mesaj

▣ Descreșterea parlamentarismului.

"Die președinte, d-lor deputați, de când fac parte din acest Parlament, adică de mai bine de **16 ani**, nu mi-a venit nici o dată mai greu să iau cuvântul decât astăzi . **Desbaterile parlamentare abia de mai promit să aibă drept rezultat o îmbunătățire sau măcar o clarificare a situației noastre .**

" Pe de o parte, pentru motivul că **influența Parlamentului , în general, este în descreștere**, pe de altă parte, însă, fiindcă **un val năprasnic de pretențiuni naționaliste** se ridică în fața noastră. "

H.Otto Roth / 12 dec.'35

▣ Naționalismul european .

▣ Naționalismul fascist (imperialist)

▣ Naționalismul umanist .

... un val năprasnic de pretențiuni naționaliste se ridică în fața noastră.

Ne vom putea lupta contra lui cu argumente ?

Ne va putea fi de folos o discuție obiectivă și liniștită ?

Mă îndoiesc foarte mult. **Dar**, cu toate acestea, iau cuvântul ,

nu pentru a-mi îndeplini o datorie cerută de protocol,

ci fiind convins că suntem datori să ne manifestăm cu toată tăria dorința înțelegerii și atunci **când suntem combătuți și amenințați** chiar în existența noastră.

" Ne dăm bine seama că **intensificarea mișcărilor naționaliste la noi în țară , nu este numai o mișcare românească**. Din contra, ea constituie un fenomen european . Tocmai de aceea, însă, e necesar să o privim altfel decât dacă și-ar avea rădăcinile numai în pământul țării.

" Este , oare, cu puțință ca **poporul român , care, de când este ,**

pretinde a fi tolerant , să ia hotărârea să treacă , lăsând la o parte orice considerații , la un < sacro egoismo > rău înțeles ? Nu-mi vine să cred așa ceva.

**Ar fi în contradicție cu firea poporului român ,
păgubind interesele cele mai primordiale .**

" **Un atac frontal simultan contra a 5 milioane de cetățeni de altă naționalitate ,**
ar însemna cea mai puternică **sforțare politică**, care se poate închipui ,
pentru un Stat cu 18 milioane locuitori . (aplauze la PNT)

Și încă într-un timp când lua stă paralizată sub apăsarea unor complicațiuni care amenință și
popoarele și Statele în existența lor.

" **În România, ideea unei politici naționale , din nenorocire , e pusă în serviciul luptelor de
partid**, ajungând **un simplu mijloc**, mai mult , **în goana după putere**.

**Consecințele se arată mai ales , și în mod fatal, într-o țară în care se face politică
cu atâta pasiune , ca la noi.**

" De aceea, fie-mi permisă întrebarea ,

**dacă valul naționalist care trece prin țară , este de natură pur fascistă ,
adică dacă e destinat să scoată din pământ , cu forța lui , tot ce nu e românesc , încercând
să mărească propria putere economică , intelectuală și națională.**

**sau dacă este vorba numai ca poporul român să ajungă conștient de sine ,
să-și întărească încrederea în sine însuși și puterea sa de voință ,
încordând tot mai mult forțele creatoare ale națiunii.**

" Răspunsul la această întrebare va fi hotărâtor pentru viitorul apropiat .

Vrea poporul român să cultive **un naționalism imperialist ,**

sau are de gând **să-și întemeieze naționalismul, pe stima reciprocă a popoarelor ?**

Este în intențiile lui să aplice minorităților

regimul care a fost impus Tirolului de Sud,

sau va voi să se pună iarăși **pe baza politicii clasice față de minorități ,**

asa cum au reprezentat-o în Transilvania până în anul 1918 , inclusiv și d- nii

Alexandru Vaida -Voevod, Iuliu Maniu și Aurel Vlad și d- l Octavian Goga ?

Naționalismul timpului trecut , caracterizat prin aceste nume în Transilvania,

n-a fost mai puțin înflăcărat , mai puțin conștient de sine, mai puțin măreț ,

decât naționalismul fascist din zilele noastre .

**Însă, acel naționalism de mai de mult , a avut un caracter mai nobil ,
un temei moral mai adânc.**

" După sfânta mea convingere , **biruitor va fi acel naționalism care se bazează
pe stima reciprocă a popoarelor . (Aplauze la PNT)**

Și cine are urechile bune , își va da seama de pe acum, că , de fapt, **ultima formulare
a ideii naționale din Europa , tinde chiar spre acest măreț ideal. [LD : oare !?]**

H.Otto Roth / 12 dec.'35

▣ " Numerus Valahicus "

" În momentul de față, ce e drept, în România, **naționalismul imperialist**

pare a avea precădere . Așa cel puțin ne fac să bănuim niște principii ,

ca cel cuprins în **lozinca unui < Numerus Valahicus > .**

" Poate crede cineva , într-adevăr, că popoarele vor putea fi măsurate cu metrul,

aptitudinile și puterea lor de voință , crescând sau ascăzând ,

după cum le recunoaștem cote mai mari sau mai mici ?

Acesta nu este un principiu intelectual.

Aplicarea lui ar însemna începutul unor lupre cu consecințe incalculabile ,

care însă în nici un caz n-ar fi de folos **nici poporului , nici Statului Român. "**

H.Otto Roth / 12 dec.'35

▣ Germanii din România

[LD : sunt convinsă de sinceritatea lui Roth în acele momente.

Unde cred că nu avea dreptate, era când **vorbea în numele tuturor germanilor .**

Ca și între români, și la ei existau curente și curente ...]

"Până aci am vorbit ca minoritar. Permiteți-mi , vă rog, să vă vorbesc ca german , punându-

vă întrebarea : **pentru ce noi , Germanii, nu ne mai bucurăm**

de încredere în această țară ,

în aceeași măsură în care ne-a fost manifestată până de curând ?

Ce ne desparte, deodată , unii de alții ?

Oare am făcut noi ceva ce să justifice atingerea cât de puțină a încrederii ?

A venit timpul să vorbim cu toată sinceritatea de această chestiune.

Raporturile dintre niște popoare , a căror soartă e legată pentru vecie de această glie,

nu trebuie să se reguleze după capricii sau

după curenți vremelnice și trecătoare (**aplauze la PNȚ**)

Vă pot da asigurarea că , în poporul nostru nu există nici o grupare [LD ?? ?]

a cărei atitudine față de poporul român și față de Statul Român să fi suferit ,

în ultimii ani, vreo schimbare .

Privirile noastre nu sunt îndreptate dincolo de hotarele țării (**Aplauze la PNȚ**)

" Singura noastră năzuință este de a ne păstra caracterul nostru etnic german , ca niște cetățeni conștienți de datoriile lor, față de acest Stat .

Și nici o dată nu vom înceta să dăm Statului ce este al lui. "

H.Otto Roth / 12 dec.'35

▫ **Guvernul Tătărăscu - minoritatea germană**

▫ **Consecințele aplicării legislației de protejare națională**

[LD : afară de măsurile contra mișcării naziste, cf legilor și măsurilor luate, ceea ce urmează este consecința **legii protecției elementului românesc . , și al altor prevederi cu caracter similar. Trecuseră 17 ani de când trăiau în România. Cum trebuie considerată această politică ?**]

" De aceea , simțim cu mâhnire că ni se face o mare nedreptate ,

dacă în timpurile din urmă, ni se retrage , din ce în ce mai mult, încrederea politică

și **dacă** patrimoniul nostru politic este expus unor pierderi

din ce în ce mai mari și mai simțite.

Este cu putință ca lucrurile să meargă înainte în felul acesta ?

Vă rog cu toată stăruința să vă răzgândiți și să nu împingeți

la deznădăjduire un popor care n-are alt gând

decât să trăiască cu dvs în pace bună și stimă reciprocă.

" Poporul român, cu drept cuvânt, este surd pentru amenințări ;

însă când îi vorbești cu căldură și omenește , îți dă ascultare.

Și un astfel de apel călduros țin să-l fac astăzi ,

adresându-mă îndeosebi numeroșilor prieteni ,

pe care tot îi mai avem în toate taberele politice românești.

Pentru ce vorbesc în acest mod neobișnuit ?

Fiind că situația politică este neobișnuită ,

și fiind că metoda întrebuițată până acum nu mai promite nici un rezultat.

S-a schimbat ceva principial în atitudinea poporului român ;

deci și noi ne vedem siliți de a căuta drumuri noi în politica noastră față de dvs.

" **Din februarie** , suntem în tratative cu onoratul guvern

asupra tuturor chestiunilor de importanță care ne privesc.

Au avut loc discuțiuni după discuțiuni , am înaintat memorii după memorii.

N-am ajuns la nici un rezultat ; dimpotrivă, prin legi și regulamente noi ,

situația noastră s-a înrăutățit din nou, și în modul cel mai grav.

" Totuși, nu ne-am descurajat , începând de curând noi tratative cu onoratul guvern.

Ne-am adresat cu această ocazie d-lui **președinte al Consiliului**,

cât și d.lui **ministru de Externe.** [**LD : atenție !**]

Știu însă că , **pentru a duce aceste tratative cu succes**, este bine să **interesăm** ,

pentru problemele în chestiune, **toate partidele românești și toată opinia publică.**

Voi reuși , oare ? Mi-o doresc din toată inima.

Nu uitați, d-lor deputați, că , în afară de lupta pentru putere și de problemele economice ,

există încă alte probleme de importanță primordială,
care determină în mare parte chiar **chestiunea existenței naționale**.
H.Otto Roth / 12 dec.'35

▣ Situația și doleanțele germanilor .

O astfel de problemă este **problema minoritară** și, mai ales,
chestiunea raporurilor dvs cu poporul german.

Țin cu tot dinadinsul ca problema aceasta a **raporturilor noastre față de Stat** ,
să fie recunoscută și **tratăată ca o problemă aparte [!?]**

Firește , nu am degând să expun **dezideratele minorității germane** mai pe larg,
țin totuși să vă ilustrez , pe scurt, cât mai plastic **situația în care am ajuns**

în ultimii 2 ani. Rezumez, deci , ceea ce este mai principal în următoarele puncte :

1. Mai bine de **500 funcționari germani și-au pierdut funcțiunea și existența** ,
în urma **examenelor de limba română** ; mulți dintre aceștia, sunt expuși foamei
și mizeriei . Sunt funcționari onești și credincioși , cari cad jertfă unor cerințe naționaliste

2. **Românizarea administrației** în orașele locuite de germani , s-au făcut peste tot
comisii interimare , numai cu **funcționari de origine română**.

3. **Proiectul noii legi administrative** , prevede ca în **administrațiile comunale și județene** ,
persoanele minorităților etnice, **să servească doar în limba română**.

Resticții anologice s-au decretat pentru **presă, poștă, interzicându-se și folosirea vechilor denumiri de localități** .

4. **Economia noastră e grav amenințată** în libera ei dezvoltare ,
prin proiectul noii **legi a meseriilor**, condiționându-se și în acest domeniu
obligativitatea limbii române.

Însă, **cea mai gravă amenințare** este pentru noi "**numerus valahicus**" .

Viața noastră economică nu a fost " prazitară " , dimpotrivă.

5. În **domeniul bisericesc** înainte am avut **puține motive să ne plângem**.

Bugetul Statului 1935/ 1936 ne dă o grea lovitură :

/ în vreme ce **preoții români pierd 20%** din subvenția Statului, **ungurii pierd 44,5%** ,
episcopatul catolic din Banat pierde peste 50% ,
iar **biserica regnicolară evanghelică pierde până la 70%** !

/ **Până în anul 1930**, am obținut din bugetul Statului , pentru **învățătorii sași și șvabi**
o contribuție de **4,5 milioane lei + 4.9 milioane** - o contribuție extraordinară.

Din 1931, s-a tăiat acea contribuție extraordinară ... iar în **bugetul 1934/ 1935 ...**

corpul didactic confesional săsesc și șvăbesc a primit doar ... **1, 25 milioane lei** .

iar în bugetul **1935/ 1936 a fost scoasă total !**

Asta în timp ce ajutoarele pentru școlile românești din Albania, Grecia și Bulgaria , s-au menținut !

H.Otto Roth / 12 dec.'35

▣ Poporul german - concluzie .

Nu trebuie să uitați că **suntem un popor vechi și conștient de sine**,

a cărui viață nu face să fie trăită decât când poate **să păstreze și să-și dezvolte entitatea specifică**. Noi, cu toate neînțelegerile din ultim timp, **dorim înțelegera**.

Și nu vom renunța la străduințele noastre de a ajunge la o înțelegere , cât ultima scânteie de
speranță nu s-a stins. **De 17 ani facem parte din Statul Român**

și suntem **tovarăși de drum și de soartă ai poporului român**.

Stimă și proetenie ne leagă de oamni cei mai valoroși din mijlocul dvs.

Într-un moment decisiv al existenței noastre , mă adresez dvs , d-lor deputați,
rugându-vă să **faceți tot ce se poate face pentru ca să putem ajunge la o înțelegere**. Nu
pierdeți din vedere că noi, cei de aici, **suntem o populație harnică și doritoare de mai bine**;
și iarăși, **nu pierdeți din vedere că noi constituim**, în același timp,

și o punte către un popor , a cărui însemnătate pentru dezvoltarea Europei ,
este adesea decisivă " (**aplauze la Partidul German**)

H.Otto Roth / 12 dec.'35

40.) Vladimir Zaloziecky (P.U) , Declarație la Mesaj : ucrainenii , 12 dec.'35

(DAD, MO 12, șed. din 12 dec.'35 , p. 220)

[LD : citește declarația după discursul lui HORoth . Câtă deosebire de limbaj !

Dar și de tratament ! Este evident că asupra ucrainenilor s-au făcut presiuni de desnaționalizare , chiar dacă , sub pretextul că ei fuseseră români ucrainizați]

Vladimir Zaloziecky / 12 dec.'35

▣ Declarație în numele Partidului Ucrainean

" Ucrainenii locuiesc de veacuri în mase compacte în nordul Bucovinei , în partea de est a Maramureșului , și în unele părți ale Basarabiei, ca țărani.

Ei numără în total peste 1 milion de locuitori harnici și pașnici ai acestei țări, care își îndeplinesc toate datoriile către Stat .

"Împotriva tuturor ipotezelor pretins " științifice " , care tăgăduesc acest lucru, [.....] fără îndoială că ucrainenii aparțin acelor minorități

a căror libertate culturală și națională este apărată prin Tratatul minorităților din Paris, din 9 dec. 1919.

"Dar cum se prezintă de fapt libertatea națională și culturală a acestei minorități , despre care se afirmă așa de des că este privilegiată ?

Scoala ...

"Nu numai că nu avem nici o singură școală primară , dar nici măcar o singură oră pe săptămână nu este permis în vreo școală , în care s-ar putea învăța să scrie cu alfabetul chitilic sau să vorbească în limba nastră.

Astfel școala, care trebuie să fie instituție de educare, nu servește decât pentru a infiltra copiilor sentimentul că sunt inferiori , ei și părinții lor, dacă vorbesc limba maternă.Copiii rămân astfel analfabeți.

Nici învățământul religios nu se învață în ucraineană , nici în comunele cu populație 100% ucraineană. Astfel se suprimă la tineret orice simțământ etic sau religios.

Sub guvernul PNȚ , era permis învățătorului să predea în afară de programa analitică , o oră sau două în ucraineană .

Sub actualul guvern, învățătorii care au făcut asta, au fost puși sub urmărire , învinuiți de purtare dușmănoasă față de Statul și poporul român.

Achitați de instanțele judecătorești, li s-a dat o nouă lovitură prin supunerea lor la examenul de I.română.

Cultura ucraineană ...

Cabinetele de lectură , au fost închise sub diverse motive...

Teatrul ucrainean nu are voie să dea spectacole în satele ucrainene ...

Cenzura și starea de asediu, noi instrumente de abuz ...

Țăranii ucraineni ...

În ceea ce privește reforma agrară , care trebuia să fie o binecuvântare pentru țărani, a devenit un blestem , deoarece pământul devenit disponibil (după expropriere) , a fost cedat în mare parte unor favoriți politici, care l-au vândut țăranilor

cu prețuri exagerate , încărcându-i cu sarcini grele , de care nici legea conversiunii nu i-a putut salva.

Cooperativele au devenit iluzorii , din cauza anumitor manipulațiuni de îngreunare ; Impozitele se stabilesc în mod arbitrar și nedrept, iar executarea , brutală.

Țăranul ucrainean nu are voie să folosească limba lui în fața instanțelor judecătorești sau administrative (violarea art. 8 din Tratatul Minorităților)

Această restricție se aplică cu severitate mai ales în jud.Rădăuți și Câmpulung (în baza unei decizii a Curții de Casație din ian.1928)

Orășenii ucraineni ...

Noul proiect de lege al meseriilor , amenință pe micii burghezi din orașele bucovinene , în existența lor economică , prin introducerea examenului de I.română , examen destinat să distrugă elementele minoritare din toate domeniile .

Raporturile cu Guvernele

"Toate aceste plângeri le aducem la cunoștința guvernelor , timp de zece ani, dar **constatăm cu durere** că situația noastră culturală și dreptul la viață devin din ce în ce mai grele.

Știut este că **desnaționalizarea minorităților** , a fost **înălțată la rangul unei rațiuni de Stat** , cum a declarat în mod deschis defunctul om de stat **Vintilă Brătianu** , la Turnu Severin , în oct. **1926** :

< Minoritățile trebuie să fie împinse înapoi în stare de sărăcie și modul primitiv de viață , pentru ca pe ruinele culturii lor să se nască o cultură unitară românească .>

Noi însă socotim că ar corespunde mai curând rațiunii politice a Statului român , ca **cei 5 milioane de minoritari** , să fie făcuți **cetățeni cu plenitudinea drepturilor** , a căror **loialitate față de Statul român** să rezulte în mod organic **dintr-o egalitate de drepturi acordată generos și larg**, iar **nu numai garantată pe hârtie și violată în realitate**. Acela care nu recunoaște dreptatea altora , prepară fărâmarea propriei lui dreptăți.

Cum nu găsim nici un ecou la doleanțele noastre în Mesajul discutat , nu putem fi pro. "

Vladimir Zaloziecky / 12 dec-'35

Vezi fișierul următor...